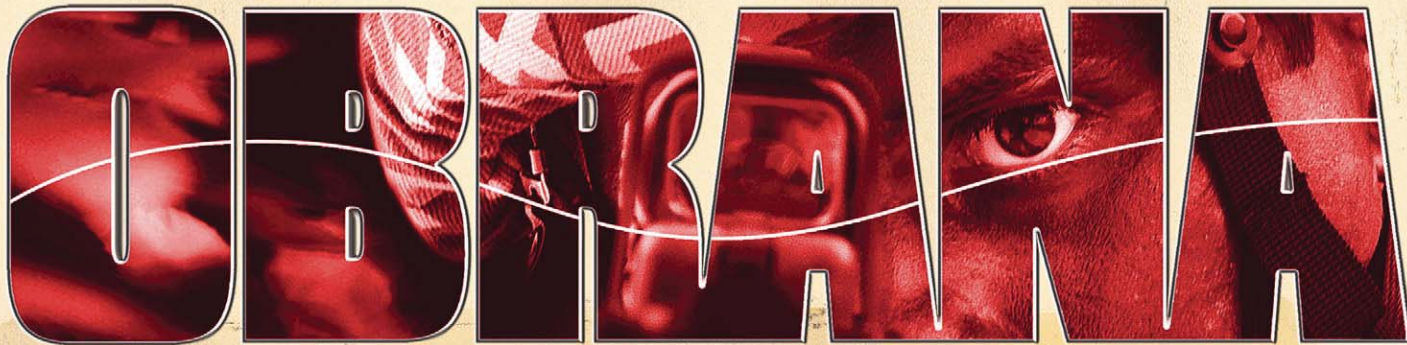

**Vojaci
očami
detí**

**Letné
festivaly**

**Vojenský
čin
roka**

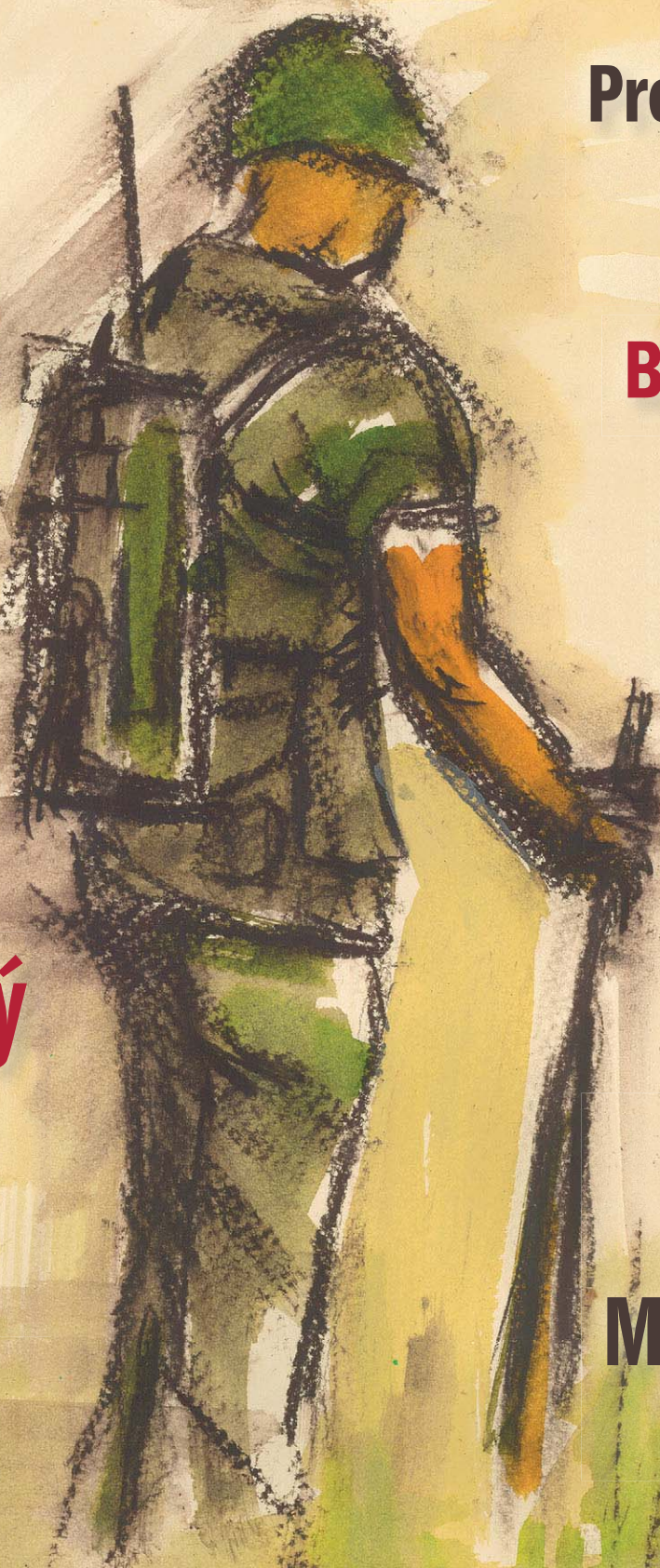
**Protiletadlové
strel'by
v Poľsku**

Brody tankov

**Memoriál
Jozefa
Gabčíka**

**Deň
detí
s vojakmi**

**Rozhovor
s genmjr.
Miroslavom
Korbom**

Vojaci a detský úsmev

Prelet stíhacieho lietadla aj vrtuľníka, zásah Vojenskej polície, zlaňovanie budovy, ukážky boja zblízka, program čestnej stráže, tóny vojenskej hudby aj prezentácie vojenskej techniky či zbraní boli súčasťou 20. ročníka Dňa detí s ozbrojenými silami, ktorý sa uskutočnil v sobotu 3. júna na Námestí republiky v Lučenci. Minister obrany SR Peter Gajdoš sa prihovril predovšetkým deťom, pričom zdôraznil, že obranu štátu zabezpečujú profesionálni vojaci 24 hodín denne, 7 dní v týždni a vždy sú tu pre občanov Slovenskej republiky. „Som presvedčený, že vzťah k obrane vlasti a hrdosti na to, že aj vy sa na nej môžete podieľať, si musíte budovať už od čo najskoršieho veku,“ uviedol. „Chceme podnietiť záujem mladých ľudí o zbrojené sily a vlastenec-tvo tak, aby boli v prípade potreby ochotní podieľať sa na obrane vlasti,“ povedal náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim. „Vidieť radosť v očiach detí je jeden z najkrajších darov, ktorý môžeme dostať – a dnes ho v Lučenci zažívame vďaka vojakom,“ s úsmevom dodala primátorka Lučenca Alexandra Pivková.

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

Miroslav Minár,
plukovník v. z.

„Hoci mnohí ľudia nevedia, čo je dobro, predsa ho majú v sebe,“ povedal kedysi dávno jeden múdry filozof. Netušil, že jeho slová budú aktuálne stále.

Mnohí zamestnanci rezortu obrany, príslušníci slovenských ozbrojených síl majú vo svojich srdciach veľa dobroty. Nechvália sa tým. Ba keď učinia niečo výnimočné, nestoja o publicitu. Lebo – ako oni hovoria: „To by na mojom mieste urobil každý!“ Skutočne? Položme si ruku na srdce, v ktorom drieme naša dobrota a zamyslíme sa, či by sme zasiahli proti tým, ktorí robia zle iným, či by sme riskovali svoje zranenie, či nebodaj život pri záchrane ľudí v núdzi, či by sme sa dokázali obetovať. Prebudiť dobro vo svojich srdciach je niekedy beh na dlhé trate. Prebudiť sa možno až vtedy, keď sa nás dotkne zlo, keď toto zlo ohrozí naše okolie, najbližších a priateľov.

Žijeme v časoch, keď z počítačových monitorov, televíznych obrazoviek a veľkých pláten kinosál na nás bombasticky pôsobia činy hrdinov akčných filmov. Najmä tí neskôr narodení by sa im silou-mocou chceli podobať, neuvedomujúc si, že to všetko, čo na nich striehne v kinách či pri obrazovkách, je len ilúzia. To ozajstné dobro vychádzajúce zo srdca je vo všetkých nás. Je všade vôkol nás. Pravé, nefalšované. Všimajme si jeho nositeľov, hovorme o nich a možno sa nimi inšpirujeme. Za dvadsať rokov existencie našej ankety Vojenský čin roka ich máme neúrekom. To sú naši ozajstní hrdinovia. Zaslúžia si našu úctu so slovami: ďakujeme vám. A preto nie náhodou práve im venujeme i vydanie Obrany, ktoré práve držíte v rukách.

NA TITULNEJ STRANE: V kategórii Starší žiaci súťaže Vojaci očami detí suverénne zvíťazila Klára Billíková z Nitry

4 Kurilské ostrovy ako ruská pevnosť

8 Bojové streľby v Poľsku

14 Brody tankov na Lešti

16 Rozhovor
s genmjr. Miroslavom Korbom

19 TÉMA: 20 rokov vojenských činov

24 Najlepšie stíhačky
druhej svetovej vojny

32 Slávne bitky histórie:
Hampton Roads

34 Kuchári v misii

36 Vojaci očami detí

38 Rekordný Gabčíkov memorál

40 Letné hudobné festivaly

44 Oči verzus svetlo

46 ČSLA a udalosti v Maďarsku
v roku 1956

Mesačník Obrana v digitálnej podobe: www.mosr.sk/obrana/

Týždňový súhrn správ eBulletin: www.mosr.sk/ebulletin/

Ďalšie informácie: www.facebook.com/mosr.sk a www.youtube.com/user/MinisterstvoObrany

Distribúcia mesačníka Obrana: obrana@mod.gov.sk

MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXV. • č. 7/2017 • Redakčná uzávierka 26. 6. 2017 • Do výroby zadané 30. 6. 2017 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktori: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk, Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 31 29 45, 0903 820 193, e-mail: hana.klobusicka@mod.gov.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJÁČKOVÁ • Grafická úprava: Ing. Otakar HRABÁK • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslovenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Kurilské ostrovy ako ruská pevnosť

V ostatných mesiacoch sa zvýšila intenzita rusko-japonských rokovaní o spoločnom ekonomickom využívaní Kurilských ostrovov, ktorých sa ani Rusko, ani Japonsko nemienia vzdať. Doriešenie problému sporných ostrovov naberá na význame a rastie najmä v období hroziaceho konfliktu so Severnou Kóreou.

Vyhlasenie ruského prezidenta Vladimira Putina na júnovom Svetovom ekonomickom fóre v Petrohrade o nutnosti rozmiestnenia ruských rakiet na Kurilách v reakcii na americký protiraketový systém THAAD v Južnej Kórei je nutné vnímať len ako zámienku pre pokračovanie rozširovania infraštruktúry na ostrovoch bez ohľadu na záporný postoj Japonska.

Strategická poloha

Kurilské súostrovie tvorí 56 ostrovov vulkanického pôvodu, z ktorých sú osídlené len štyri (Paramušir, Iturup, Kunašir a Šikotan) s takmer 20-tisíc obyvateľmi. Ostrovy sú vstupnou bránou do Tichého oceánu z Ochotského mora. Ochotské more a k nemu priľahlé súostrovie je dôležité z hľadiska rybolovu, podmorských nálezísk ropy a zemného plynu, ako aj ložísk zlata a striebra. Kurilské ostrovy majú pre Rusko nielen hospodársky potenciál, ale aj strategický význam z vojenského hľadiska. Sú na nich umiestnené ruské jednotky protivzdušnej obrany a pohraničnej stráže, ktoré majú za cieľ kontrolovať spornú oblasť. Tak predchádzajúce, ako aj súčasné ruské vojenské velenie je presvedčené, že udržanie kontroly nad Kurilskými ostrovmi je nevyhnutné pre bezproblémový vstup Ti-

choocéánskej flotily do Tichého oceánu a tým aj efektivity jej pôsobenia.

História konfliktu

Kurilské ostrovy a ostrov Sachalin boli od začiatku 19. storočia objektom rusko-japonského územného sporu. Rozpory trvali až do roku 1855, keď obe krajiny prvý raz nadviazali diplomatické kontakty a podpísali Šimodskú dohodu o obchode a hraniciach, na základe ktorej bolo japonské územie na juh od ostrova Iturup a ruské na sever od ostrova Urup. V roku 1875 sa Japonsko vzdalo ostrova Sachalin výmenou za Kurilské ostrovy. K výraznej zmene hraníc došlo po Jaltskej konferencii v roku 1945, keď vyhlásením vojny Japonsku Rusi dobyli štyri kurilské ostrovy. Po kapitulácii Japonska malo dôjsť k podpísaniu mierovej zmluvy so Sovietskym zväzom, ale pre sporné ostrovy sa tak nestalo dodnes. K pokroku mohlo dôjsť v roku 1993, keď ruský prezident Boris Jeľcin navštívil Japonsko. Výsledkom rokovania s japonským ministerským predsedom Moriteru Hosokawom bolo Tokijské vyhlásenie, ktoré sa malo stať základom rozvoja dvojstranných vzťahov. Obidve strany sa dohodli, že územný spor vyriešia na základe historických a právnych skutočností, avšak ani to nepomohlo nájsť vzájomnú dohodu. K zlepšeniu vzťa-

hov mala prispieť dlho pripravovaná oficiálna návšteva ruského prezidenta Vladimira Putina v roku 2014, ale po zavedení japonských sankcií za anexiu Krymu bola zrušená. Ani ostatné rokovanie japonského premiéra Šinzó Abeho s ruským prezidentom Vladimirom Putinom z apríla tohto roka neprinieslo pokrok.

Ruské plány

Z ostatných vyjadrení ministra obrany Ruskej federácie Sergeja Šojgu vyplýva, že sa v novej vojensko-námornej stratégii počíta s námornou základňou na Kurilských ostrovoch. Najmä na ostrovoch Iturup a Kunašir má byť vybudovaná rozsiahla vojenská infraštruktúra s 392 budovami. O posilňovaní prítomnosti na Kurilách svedčí aj fakt, že v minulom roku Rusko rozmiestnilo a uviedlo do bojovej služby jednotky PVO s protiletadlovými kompletmi Tor-M2U. Koncom roka 2016 boli rozmiestnené na dvoch sporných ostrovoch pobrežné raketové komplety BAL a BASTION a tiež najnovšie bezpilotné prostriedky Eleron-3. Oddiel kompletu BAL bol rozmiestnený na ostrove Kunašir a BASTION na ostrove Iturup. Obidva oddiely patria do štruktúry 72. pobrežnej raketovej obrany Tichooceánskej flotily sformovanej v roku 2014. Mobilný komplet K-300P BASTION je vy-

zbrojený nadzvukovými raketami P-800 ONIKS. Bojový komplet obsahuje 36 rakiet s dosahom 300 km. Komplet 3K60BAL je vyzbrojený podzvukovými riadenými protilodnými raketami 3M24 Uran, ktoré umožňujú likvidovanie pozemných a hladinových cieľov do vzdialenosti 130 km. V súčasnej dobe sa na Kurilských ostrovoch nachádza 18. delostrelecká divízia Východného vojenského okruhu, doplnená o samostatný tankový prápor vyzbrojený obrnenými transportérmi T-80BV.

Ruská realita

V prípade vojenského konfliktu by Rusko v prvom rade nasadilo Tichooceánsku flotilu (TOF), ktorá v danom regióne pôsobí. Jej stav výzbroje sa v ostatných rokoch postupne začal zlepšovať. Do výzbroje sa dostali moderné lode, ktoré dokážu pôsobiť len v blízkej námornej zóne.

Na konci minulého roka sa v zostave TOF nachádzalo 22 ponoriek a 50 lodí. Základ ponorkových síl tvoria tri raketové ponorky strategického určenia, päť ponoriek Projekt 949A s raketami s plochou drahou letu a šesť viacúčelových atómových ponoriek Projekt 971. Vo výzbroji hladinových lodí je ťažký raketový krížnik Projekt 1144.2 na jadrový pohon, raketový krížnik Projekt 1164, štyri veľké proti lodné lode Projekt 1155 a ďalšie bojové a pomocné lode. V leteckej časti flotily sa nachádza 82 lietadiel a 32 vrtuľníkov rôzneho určenia. V štruktúre TOF sú aj dve pobrežné raketovo-delostrelecké brigády vyzbrojené raketovými kompletmi stredného dosahu REDUT a krátkeho dosahu RUBEŽ, a tiež protiletadlový raketový pluk s kompletmi S-300P.

Okrem toho má TOF aj divíziu a samostatnú brigádu námornej pechoty. Podľa hodnotení vojenských expertov od 30 do 50 % lodí a ponoriek potrebuje stredné až generálne opravy a na riešenie stanovených úloh nie sú použiteľné vôbec alebo len s obmedzeniami. Bojová pripravenosť leteckej techniky TOF je v podobnom stave. Z celkového počtu 30 stíhacích lietadiel typu MiG-31 a 20 útočných typu Su-24M je bojového nasadenia schopných maximálne po 8 až 12 strojov z každého typu.

Japonský vojenský potenciál

Krajina vychádzajúceho slnka je ekonomicky silná a dobre vyzbrojená. Vojenské výdavky dosahujú takmer 42 miliárd dolárov ročne. V roku 2014 japonský parlament schválil zákon, na základe ktorého je možné nasadzovať armádu v zahraničí. Možnosť použitia vojenskej sily mení aj poslanie Síl domobrany, ktoré v súčasnosti majú 250 tisíc osôb a modernú výzbroj. Výrazne prevyšuje výzbroj ruskej Tichooceánskej flotily, ktorá – rovnako ako aj ostatné ruské flotily – nemá vo výzbroji vrtuľníkové lode.

Japonské vojenské námorníctvo je orientované najmä na riešenie úloh v blízkej námornej zóne. Vo výzbroji má 16 moderných bezhlučných nejadrových ponoriek

vlastnej výroby, štyri vrtuľníkové lode, šesť veľkých výsadkových lodí, takmer 50 torpédoborcov a fregát, ako aj 106 mýnoloviek a pomocných lodí. V prípade vojenského konfliktu Japonsko počíta aj s využívaním civilných lodí. Námorné letectvo má vo výzbroji 100 protilodných lietadiel a 90 vrtuľníkov. Pre efektívnejšie pôsobenie námorných síl už na budúci rok má byť hotová menšia lietadlová loď, na ktorej budú rozmiestnené viacúčelové americké lietadlá

Prípadný rusko-japonský vojenský konflikt by sa odohrával prevažne na mori s využitím potenciálu námorných síl. Pretože Japonsko má s USA strategickú dohodu o vojenskej pomoci, ruská Tichooceánska flotila by bola nútená čeliť proti japonsko-americkej skupine námorných síl.

F-35V s vertikálnym vzletom a pristátím. Týmto sa výrazne zvýši operačná schopnosť japonských Síl domobrany.

Americká podpora Japonska

Konflikty spojené s územnými požiadavkami Japonska voči susedom (vrátane Číny a Ruska) Spojené štáty rázne odmietajú a uprednostňujú diplomatické riešenie. V prípade vojenského konfliktu a napadnutia

Japonska má Tokio na svojej strane strategického spojencu – USA, ktoré majú svoje vojenské základne aj na japonských ostrovoch. Proti ruskej TOF by stála tretia a časť siedmej flotily USA, ktoré by mohli nasadiť až päť lietadlových lodí, 30-40 raketových krížnikov, torpédoborcov a fregát. Námorná zložka by mohla byť zastúpená až 25 jadrovými ponorkami, 50 výsadkovými loďami rôznych tried, expedičnou divíziou námornej pechoty a tiež do 60 protilodnými lietadlami. Okrem toho v prípadnom boji s TOF môže byť využitých do 15 lietadiel strategického určenia a do 80 lietadiel taktického letectva USA, čo značne prevyšuje vojenský potenciál ruskej Tichooceánskej flotily.

Rozdielne postoje

Napriek výraznej snahe japonského premiéra Šinzó Abeho o vyriešenie otázky sporných Kurilských ostrovov k mierovej dohode s Ruskom pravdepodobne tak skoro nedôjde. Naznačujú to plány ruského rezortu obrany vybudovať civilnú a vojenskú infraštruktúru na Kurilských ostrovoch.

Hoci obidve krajiny sa naďalej de iure nachádzajú v stave vojny, de facto pokračujú nielen v politických rokovaniach, ale aj pomerne úspešne rozvíjajú ekonomickú spoluprácu. Rusko je pre Japonsko dôležitým obchodným partnerom a tiež významným dodávateľom surovín. Zatiaľ čo ekonomická spolupráca na sporných ostrovoch dohodnutá v decembri minulého roku a v apríli tohto roku by mala zbližovať postoje Ruska a Japonska, v politickej rovine je teritoriálna otázka živnou pôdou na udržiavanie elektorátu pre prezidenta Vladimira Putina aj pre japonského premiéra Šinzó Abeho. Obaja sa však zhodujú v tom, že je abnormálne nemať podpísanú mierovú dohodu ani po viac ako 70 rokoch od skončenia druhej svetovej vojny.

Text: Juraj Beskid

Náš hrdina Jozef Gabčík

Prezident SR a hlavný veliteľ ozbrojených síl Andrej Kiska 26. mája pri príležitosti výročia atentátu na Reinharda Heydricha povýšil in memoriam do hodnosti generálmajora Jozefa Gabčíka. Skupina Anthropoid pod velením Jozefa Gabčíka uskutočnila 27. mája 1942 atentát na zastupujúceho ríšskeho protektora v Protektoráte Čechy a Morava Reinharda Heydricha. Jozef Gabčík bol do prvej generálskej hodnosti vymenovaný prezidentom Slovenskej republiky v roku 2015. „Preukázal nesmiernu odvahu a obetoval za našu slobodu to najcennejšie, svoj mladý život,“ uviedol minister obrany Peter Gajdoš. Rozkazom ministra obrany z roku 1994 bol priznaný elitnému 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline čestný názov „Žilinský pluk Jozefa Gabčíka“.

Spomienka v Polomke

Štátny tajomník ministerstva obrany Róbert Ondrejcsák spolu s americkým veľvyslancom Adamom Sterlingom a britským veľvyslancom Andrewom Garthom si 1. júna v obci Polomka pri pamätníku obetí USA a Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska v Slovenskom národnom povstaní uctili ich pamiatku a odhalili pamätnú tabuľu. Veľvyslanec USA odovzdal príslušníkovi 5. pluku špeciálneho určenia Medailu uznania Spojených ozbrojených zložiek USA za chrabrosť. Počas nasadenia v Afganistane v noci zo 7. na 8. augusta 2015 pohotovou reakciou počas útoku na Kemp Integrity prispel k ochrane a bezpečnosti stoviek príslušníkov ozbrojených síl z viacerých krajín. „Načasovanie tohto ocenenia práve na túto udalosť podčiarkuje spojenectvo USA a Slovenska, ktoré siaha do minulosti,“ uviedol americký veľvyslanec Adam Sterling.

Vrátili sa z Afganistanu

Minister obrany Peter Gajdoš a veliteľ Pozemných síl OS SR genmjr. Jindřich Joch 15. júna na slávnostnom nástupe v Martine privítali 34 príslušníkov OS SR po návrate z operácie Resolute Support v Afganistane. „Aj táto rotácia ukázala pripravenosť, profesionalitu a odhodlanosť našich profesionálnych vojakov. Sme spojencom, ktorý má čo ponúknuť, dôveryhodným a spoľahlivým partnerom,“ povedal minister. Genmjr. Joch pripomenul, že OS SR pôsobia v Afganistane už v tretej operácii. Veliteľ kontingentu pplk. Oliver Toderiška sa vyjadril, že mu bolo ctou slúžiť so skutočnými profesionálmi a od zahraničných partnerov počúvať na adresu slovenských vojakov len superlatívy. V súčasnosti pôsobia v operácii Resolute Support 38 príslušníkov OS SR. Doteraz sa v nej vystriedalo 252 slovenských vojakov.

Foto: Ivan Kelement

Prvé Black Hawk sú na Slovensku

Na letisku vrtuľníkového krídla v Prešove pristáli 26. júna prvé dva viacúčelové vojenské vrtuľníky UH-60M Black Hawk, ktoré budú súčasťou výzbroje Vzdušných síl OS SR. Ich preprava na Slovensko bola zmluvne zabezpečená v rámci kontraktu. Z USA boli prepravené loďou do Bremerhaven v Nemecku, odkiaľ ich už na Slovensko previezli zmiešané slovensko-americké posádky. Vo výcvikových zariadeniach amerických ozbrojených síl boli vycvičené štyri posádky a výcvik ďalších prebieha. Do konca roka 2017 by malo byť pripravených pilotovať nové stroje šesť posádok. Počiatočná logistická podpora je zabezpečená v rámci zmluvy formou dodávky pozemného vybavenia, náhradných dielov a spotrebného materiálu. Podrobné informácie prinesieme v budúcom čísle Obrany.

Schválili spoločné nebo

Poslanci Národnej rady SR 14. júna odsúhlasili návrh Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o spolupráci pri vzájomnej ochrane vzdušného priestoru. Vyjadrili tiež súhlas s vyslaním príslušníkov Ozbrojených síl SR na územie Českej republiky aj s prítomnosťou príslušníkov Armády ČR na území Slovenskej republiky v rámci spolupráce pri vzájomnej ochrane vzdušného priestoru. Obe krajiny ako členovia NATO chránia svoje vzdušné priestory cez integrovaný systém protivzdušnej a protiraketovej obrany (NATINAMDS), v rámci ktorého aj spolupracujú.

Záujem o dobrovoľnú vojenčinu stúpa

Do dobrovoľnej vojenskej prípravy sa tento rok prihlásilo 246 záujemcov, z toho 47 žien. Možnosť prihlásiť sa skončila 23. júna. Najviac ľudí (52) sa prihlásilo v Košickom kraji. Najmenej v Trnavskom kraji (16). V Banskobystrickom kraji sa prihlásilo 36 záujemcov, rovnaký počet aj v Prešovskom kraji. V Bratislavskom kraji zaujal projekt 31 záujemcov, v Nitrianskom 27, v Žilinskom 25 a v Trenčianskom kraji 23 ľudí. Najmladší záujemca má 19 a najstarší 43 rokov. Rezort obrany chce vycvičiť 150 vojakov dobrovoľnej vojenskej prípravy, ktorí sa stanú súčasťou záloh s možnosťou zapojiť sa aj do aktívnych záloh. Tohtoročný výcvik príslušníkov dobrovoľnej vojenskej prípravy sa uskutoční od 2. augusta do 17. októbra 2017.

Pod vlajkou OSN

Viac ako 7 300 slovenských vojakov pomáhalo od roku 1993 udržiavať mier a bezpečnosť v rámci devätnástich mierových misií Organizácie Spojených národov. Pri príležitosti Medzinárodného dňa Mierových síl OSN si 29. mája ministerstvo obrany a Ozbrojené sily SR pripomenuli aj pamiatku šiestich kolegov, ktorí zahynuli pri plnení úloh v misiách OSN. V súčasnosti príslušníci OS SR pôsobia pod hlavičkou OSN v mierovej misii UNFICYP na Cypre a v mierovej pozorovateľskej misii UNTSO na Golanských výšinách.

Budúcnosť spoločnej obrany

Slovenská delegácia pod vedením prezidenta SR 25. mája na stretnutí hláv členských krajín NATO v Bruseli deklarovala plnenie záväzkov zo summitov vo Walese a Varšave a zapojenie do tzv. predsunutej prítomnosti (eFP) v budúcom roku. Ponúkla spojencom príspevok na budovanie obranných a bezpečnostných kapacít Irackej republiky do 47 vojakov výcvikovej jednotky. Rokovanie sa prvý raz uskutočnilo na pôde nového sídla Severoatlantickej aliance a za účasti nového amerického prezidenta Donalda Trumpa. „Deklarovali sme zapojenie do posilnenia prítomnosti NATO v Pobaltí v rámci tzv. posilnenej predsunutej prítomnosti. Od júna 2018 tam chceme vyslať do 152 slovenských vojakov s tým, že by malo ísť o dve rotácie. Už prebiehajú rokovania, v ktorej konkrétnej krajine a pod vedením ktorého spojenca budú pôsobiť,“ vysvetlil minister obrany SR. Druhým veľkým príspevkom je aktívne zapojenie do boja proti Islamskému štátu v Iraku. „Náš príspevok má nebojový charakter. Slovenskí vojaci by mali poskytovať poradenstvo a výcvik irackému vojenskému personálu,“ uviedol minister. Prezident SR a hlavný veliteľ OS SR

Andrej Kiska vyjadril spokojnosť s priebehom summitu aj s jeho výsledkami. V súvislosti s účasťou nového amerického prezidenta Donalda Trumpa uviedol, že potvrdil to základné a najdôležitejšie: jednotu a dôležitosť Severoatlantickej aliance.

Minister rokoval na Globsecu

Záväzky, ku ktorým sa slovenská delegácia prihlásila na stretnutí NATO v Bruseli 25. mája, sú podľa zástupkyne generálneho tajomníka Rose Gottemoellerovej „skvelým krokom pre Slovensko a skvelým krokom pre NATO“. Uviedla to na stretnutí s Petrom Gajdošom v rámci bezpečnostnej konferencie Globsec

2017. Ocenila záujem vyslať slovenských vojakov do Iraku aj plánované vyslanie jednotky v rámci tzv. predsunutej prítomnosti do Pobaltia. Na rokovaní sa zúčastnil aj námestník GT NATO pre verejnú diplomáciu. Témou stretnutia boli aj výdavky na obranu. Rose Gottemoellerová ocenila vybudovanie NFIU na Slovensku. S ministrom Gajdošom hovorili tiež o spolupráci NATO a Európskej únie. Minister ju informoval aj o projektoch, ktoré Slovensko realizuje v rámci viacerých regionálnych medzinárodných zoskupení a o strategických dokumentoch, ktoré v súčasnosti rezort pripravuje, alebo na nich participuje. Peter Gajdoš sa v rámci Globsec 2017 stretol 26. mája so štátnym ministrom pre záležitosti obrany Spojených arabských emirátov Mohammedom Al Bawardim (na obrázku). Hlavnými témami rokovania boli rozvoj bilaterálnej spolupráce v oblasti bezpečnosti a obrany, spolupráca v obrannom priemysle i boj proti terorizmu. Minister obrany SR zároveň pozval akrobatickú skupinu Al Fursan na Medzinárodné letecké dni SIAF 2017, ktoré sa budú konať v auguste. „Bol by som rád, ak by ste v budúcom roku mali zastúpenie na obrannom veľtrhu IDEB v Bratislave,“ povedal a pripomenul účasť slovenského obranného priemyslu na veľtrhu IDEX v Abú Dhabí vo februári tohto roka.

Vyvrcholili branné súboje

Vpriestoroch Gymnázia Malacky sa 9. júna úspešne skončila séria branných súťaží, ktorými chcelo ministerstvo obrany v ôsmich samosprávnych krajoch Slovenska podporiť branné povedomie mladých ľudí, zvýšiť ich záujem o dobrovoľnú vojenskú prípravu a témy obrany vlasti. Študenti tretích a štvrtých ročníkov z desiatich stredných škôl si zmerali sily a vedomosti v streľbe z airsoftových zbraní, topografie, zdravotníckej prípravy, ale tiež vo vedomostnom teste, či na prekážkovej dráhe radiačnej, chemickej a biologickej ochrany. Najlepší výkon podali študenti zo Súkromnej SOŠ automobilovej Duálnej akadémie J. Jonáša z Bratislavy. Od konca marca tohto roka sa konali branné súboje okrem Malaciek aj v Bardejove, Martine, Rimavskej Sobote, Trenčíne, Leviciach, Trnave a Trebišove. Na každom súťažilo 7 až 11 družstiev, zložených z troch členov a dvoch náhradníkov. Návštevnosť sa pohybovala okolo 400 – 500 študentov. V stanoch krajských regrutačných skupín sa informovali o možnostiach vstupu do Ozbrojených síl SR a zapojenia do dobrovoľnej vojenskej prípravy.

Pre študentov boli pripravené aj statické ukážky vojenskej techniky, ukážky boja zblízka, showprogram Čestnej stráže OS SR, či kynologické ukážky Vojenskej polície. Zámerom rezortu obrany je

takýmito aktivitami tiež predchádzať posilňovaniu vplyvu polovojských organizácií s extrémistickým pozadím na mladých ľudí, teda poskytnúť mladým záujemcom legálne možnosti získania branných schopností a zručností. Súťažiacich účasťou podporil aj náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim, ktorý ocenil nielen víťazov, ale všetkých súťažiacich. Tiež tých, ktorí sa podieľali na príprave sérií podujatí. Vyjadril presvedčenie, že priamy kontakt s prácou profesionálnych vojakov pomôže mladšej generácii lepšie pochopiť význam a úlohy Ozbrojených síl SR.

Foto: Ivan Kelement

V Ustke rozhodovali sekundy

Protiletadlovci z Nitry sú časovo obmedzení na tri – štyri otáčky rádiolokátora. Keď operátor číslo 2. v okamihu, keď sa cieľ oddelí veľkou rýchlosťou od nosiča, ktorým je lietadlo Su-22 poľských vzdušných síl, ho nezachytí, je prakticky nemožné ho neskôr zachytiť a viesť naň paľbu. Úsilie desiatok ľudí a niekoľkomesačná príprava tak môžu byť zbytočné.

Svoje o tom vie aj veliteľ nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády plukovník Ladislav Dovhun. Veď na druhých streľbách po vzniku Armády SR v roku 1996 (prvé boli rok predtým s kompletom Neva v Poľsku v Ustke) bol v Bulharsku na polygóne Šabla práve v pozícii operátora číslo 2. „Bolo to zaujímavé, lebo je to funkcia, od ktorej mnohé závisí. Vie urobiť streľby úspešnými i neúspešnými. Operátor musí odlíšiť cieľ od nosiča po jeho oddelení. Je to otázka pár sekúnd,“ spomína veliteľ brigády, ktorý bol v máji 2017 na strelnici Ustka v Poľsku na pobreží Baltského mora v pozícii riadiaceho strelieb na svoje prvé streľby spred 21 rokov. V roku 2006 bol už na streľbách v Poľsku v úlohe veliteľa sku-

piny. Teda na veliteľskom stanovišti a riadil jednotlivé bojové zmeny.

Odložené streľby

Deň pred plánovaným termínom strelieb bola na pobreží Baltského mora previeraná technika i činnosť bojových zmien na jednotlivé povely. Aby sa dokonale previerila technika, na odpaľovacie zariadenia boli nabitie cvičné protiletadlové rakety 3M9M3 UD. Nasledoval nácvik na reálne lety vzdušných cieľov imitovaných lietadlami Su-22 s rozvinutým systémom velenia a bezpečnosti. Všetky obsluhy systému 2K 12 KUB úlohy splnili, spoločná funkčná kontrola im prechádzala. V nasledujúci deň, 24. mája bolo plánované uskutočnenie

bojových strelieb. Na činnosť vyčlenených príslušníkov nitrianskej brigády sa prišli pozrieť aj štátny tajomník MO SR Róbert Ondrejcsák, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim, bývalý NGŠ generálporučík v zálohe Peter Vojtek a ďalší hostia. Lenže pre zlé poveternostné podmienky nebolo možné uskutočniť vzlet nosiča cieľa, lietadla Su-22.

Terč, alebo cieľ SRCP-WR predstavuje vlastne raketa, dlhá dva a pol metra s priemerom trupu 0,2 metra o hmotnosti 75 kilogramov. Dokáže vyvinúť rýchlosť vyše 600 metrov za sekundu (cca 2 100 kilometrov za hodinu).

Ráno 25. mája boli na plnenie úloh bojových strelieb určené celkom štyri bojové

Štyri bojové zmeny uskutočnili bojovú streľbu na štyri ciele SRCP-WR. Dve bojové zmeny dosiahli hodnotenie výborne, jedna nevyhovujúco a jedna streľba nebola hodnotená.

zmeny, ktoré disponovali ôsmimi kusmi protiletadlových rakiet 3M9M3E. Každá z rakiet je otočným krídlom s poloaktívnym navádzaním. Je dlhá 585 centimetrov, váži okolo 600 kilogramov (57 kg má bojová nálož) a má priemer 330 milimetrov. Môže dosiahnuť maximálnu rýchlosť 750 metrov za sekundu (2 700 kilometrov za hodinu). Zmenám velili kapitán Michal Škola, nadporučík Peter Čík, kapitán Miroslav Škamla a nadporučík Ivan Šulgan. Na veliteľskom stanovišti bol zástupca veliteľa 2. protiletadlovej skupiny KUB major Radek Ptáčnik.

Úlohou bojových strelieb bolo zničiť štyri vzdušné ciele typu SRCP-WR odpaľované z lietadla Su-22 vo vzdialenosti 25

km a výške 2 až 5 kilometrov od palebných postavení protiletadlových raketových batérií na pobreží Baltu. Úlohu sťažovala pomerne malá efektívna odrazová plocha cieľa, kombinovaná s jeho vysokou rýchlosťou.

Paľba povolená!

Z dôvodu prísnych bezpečnostných opatrení na polygóne Ustka bolo možné streľby uskutočniť len s technikou (Slováci si do Poľska priviezli len rakety, ostatnú techniku prevzali od 8. protiletadlového raketového pluku Poľskej armády z Koszalina), na ktorej boli namontované obmedzovače azimutu natáčania lafety delostreleckej časti odpaľovacieho za-

riadenia, aby sa dodržal sektor streľby. Paľbu na cieľ mohla viesť výhradne jedna jednotka. Palebná úloha bola vydaná jednotke pred príchodom do priestoru odpálenia cieľa. Ostatným jednotkám je vydaný zákaz strieľania, čo značne zvyšuje náročnosť bojových strelieb a obmedzuje palebné možnosti PLRK.

O pol desiatej dopoludnia bola ohlásená pohotovosť G-120. Odpaľovacie zariadenia boli nabití ôsmimi raketami 3M9M3E. Bolo však treba opraviť jeden riadiaci a navádzací rádiolokátor. Nasledovala výmena magnetronu vysielača riadiaceho rádiolokátoru. Streľby boli posunuté o hodinu a nervozita osadenstva bojových zmien celkom prirodzene narastala.

Konečne nasleduje nácvik bojovej činnosti obslúh 1. zmeny s rozvinutým systémom velenia, riadenia a bezpečnosti na nosiči cieľa Su-22. Nastáva odpal cieľa so zákazom vedenia paľby raketami, palebné zmeny cieľ cvične sledovali. O pár minút neskôr sa oddeľuje cieľ od nosiča. Paľba je povolená! Palebnú úlohu plní zmena kapitána Miroslava Škamlu. Cieľ je včas zistený, zachytený, správne sledovaný a zničený dvoma raketami na diaľke 10 kilometrov. Hodnotenie výborne.

Na oslavy však nie je čas. Od lietadla sa oddeľuje ďalší terč. Paľba je znova povolená. Palebná zmena kapitána Michala Školu cieľ včas zistila, zachytila a správne sleduje. Po štyroch kilometroch letu na prevrnutie všetkých príslušníkov zmeny cieľ zmizol, rozpadol sa. Strelba nemôže byť hodnotená. V zmene kapitána Škamlu vládne veľké sklamanie. Všetko urobili, ako mali, ale rakety nie ich vinou nemohli odletieť k cieľu...

Potom sa menia obsluhy. Ako prvá plní palebnú úlohu zmena nadporučíka Číka. Cieľ je včas zistený, zachytený, ale zlyháva prechytenie cieľa. Nasleduje jeho strata a hodnotenie nevyhovujúco. Su-22 vypúšťa posledný štvrtý cieľ. Palebnú úlohu plní zmena nadporučíka Ivana Šulgana. Cieľ bol včas zistený, zachytený, správne sledovaný a zničený dvoma raketami na diaľke osem kilometrov. Hodnotenie výborne!

Krátko po strelbách nedokáže kapitán Miroslav Škamla a celá jeho bojová zmena skryť nadšenie. Úspešný veliteľ batérie je rodákom z Vinného neďaleko Zemplínskej šíravy. V ozbrojených silách je už 18 rokov. Prvé strelby v Poľsku zažil v roku 2008 ako veliteľ palebnej čaty v odpaľovacom zariadení. „Prechytenie cieľa operátorom číslo 2. je veľmi dôležité. Samonavádzacie hlavičky sledujú cieľ. Všetko potrebuje viesť veliteľ skupiny na veliteľskom stanovišti, aby sa vedel správne rozhodnúť, ktorej batérii cieľ nakoniec prideliť. Krátko pred strelbami vládla nervozita. Aj pre niektoré technické problémy. Navyše mali sme strieľať

už deň predtým, no počasie nám urobilo škrt cez rozpočet. Aj preto tá nervozita. V zmene som mal skúsených, menej skúsených, aj nováčikov. Ale aj z tých, ktorí už strelby zažili, mnohí pôsobili vtedy na iných pozíciách ako dnes. Získali sme nové skúsenosti, spôsobilosti. Moment, keď

som stlačil červené tlačidlo odpalu a vzápätí rakety zasiahli cieľ, bol pre mňa vyvrcholením celej prípravy, zadosťučinením,“ hovorí spokojný veliteľ batérie. Pochvaľuje si prácu, ktorú odviezol operátor číslo 2. rotný Daniel Piatnička, veliteľ odpaľovacích zariadení: čatár Milan Syrový, rotný Norbert Kysler aj operátor číslo 1. čatár Martin Slašťan.

Poľské modernizácie

Major Jozef Václavík z veliteľstva vzdušných síl bol na strelbách niekoľko ráz veliteľom palebnej batérie. V roku 2002 išiel podľa vlastných slov na strelby získavať skúsenosti, do neznáma. Lebo podľa neho sa more tvári inak ako pevnina. Priznáva, že prvú raketu si každý veliteľ zapamätá. „Teraz strieľali moji bývalí veliteľia čiat. V kabíne riadiaceho a navádzacieho lokátora je v čase strelieb rušno. Operátor číslo 2. tam zažíva poriadny stres. Lebo naozaj tie sekundy, ktoré rozhodujú o výsledku strelieb, sú na ňom. Buď cieľ prechytí, alebo nie. Na začiatku má cieľ vysokú rýchlosť, a preto aj reakcia operátora musí byť adekvátne. Má rýchlosť cca 600 metrov za sekundu, potom klesá na 400 metrov. Za

ním štartuje raketa, ktorá má tiež po troch sekundách rýchlosť 600 metrov za sekundu. Zhruba do 20 sekúnd by malo dôjsť k stretu. Čo treba urobiť, aby raketa trafila cieľ? Cieľ musí byť zachytený, nevyhnutné je ožiariť ho nepretržitou energiou. Raketa musí zachytiť cieľ, lebo sa stáva, že efektívna odrazová plocha je taká malá, že rakety nedokážu zvyškový signál zachytiť. A keď ho zachytia, tak je to na takých vzdialenostiach, že je už zakázaná streľba. Druhým predpokladom je zachytenie cieľa samonavádzacou hlavnicou. Takisto ho treba po celej dĺžke navádzania rakety ožarovať. Je to jednoducho tímová práca,“ hovorí major Václavík, ktorý je na streľbách v Poľsku po šiesty raz. Ako veliteľ palebnej batérie, technická podpora kompletu KUB a teraz bol na streľbách zodpovedný za prevzatie a prevádzku techniky.

Spoločne s majorom Daliborom Dubiňákom, ktorý je náčelníkom štábu 2. protiletadlovej raketovej skupiny KUB si všimli techniku poľských kolegov 8. protiletadlového raketového pluku Koszalin. Veď

priznáva major Dubiňák, ktorý bol už na svojich štvrtých streľbách. Predchádzajúce absolvoval v pozíciách zástupcu veliteľa batérie. Posledné v roku 2013 ako veliteľ

palebnej batérie, keď zničil dva ciele štyrmi raketami.

Podakovanie od riadiaceho

Riadiaci cvičenia brigádny generál Miroslav Lorinc poďakoval príslušníkom brigády za dosiahnuté výsledky v streľbách. Protiletadlovci strieľali smerom nad more. To so sebou prináša určité špecifiká. Zobrazenie vodnej hladiny na obrazovke lokátora v prípade bezvetria, ale aj veľkých vln dokáže operátorom poriadne zneprijemniť identifikáciu a sledovanie cieľa. Vyčlenený morský sektor počas strelieb zabezpečovali lode poľského vojenského námorníctva. Poľský výcvikový priestor okrem domácich príslušníkov PVO využívajú aj protiletadlovci z Veľkej Británie, Nemecka, Holandska, Talianska, Českej republiky, Maďarska a Slovenska. Slováci na poľskom polygóne Ustka celkom plnili úlohy bojových strelieb už po siedmy raz (1995, 2002, 2004, 2006, 2008, 2013 a 2017).

Text a foto: Jozef Žiak

okrem protiletadlovej rakety si prenajímali od nich všetky prvky zostavy systému KUB. Teda riadiaci a navádzací rádiolokátor, odpaľovacie zariadenie, nabíjací prepravník a ďalšie podporné prvky. Značná časť poľskej techniky prešla generálnymi opravami. Na rozdiel od našej, ktorú máme doma. Major Dubiňák poznamenáva, že časť poľskej techniky je modernizovaná, čo zabezpečuje lepšiu činnosť rádiolokátora. Operátori si hneď všimli polovodičové súčiastky, či zobrazenie na LCD monitoroch, ktoré sú veľké a prehľadné, namiesto klasických malých indikátorov na báze elektrónového lúča. Príslušníkom skupiny stačilo na túto príjemnú zmenu krátke, 10 minútové školenie. Radi by podobné zmeny uvítali aj na svojej domovskej technike. „Poliaci urobili modernizáciu na tých najpotrebnejších miestach systému. Zvyšuje pravdepodobnosť zasiahnutia cieľa.“

Minister navštívil Čiernu Horu

Minister obrany SR Peter Gajdoš navštívil 5. a 6. júna Čiernu Horu, ktorá sa oficiálne stala členom Severoatlantickej aliancie. Šéf slovenského rezortu obrany pri tejto príležitosti zablagožehol čiernohorskému prezidentovi Filipovi Vujanovičovi v jeho sídle a neskôr aj predsedovi čiernohorského parlamentu Ivanovi Brajovičovi v Podgorici. Najvyšších predstaviteľov krajiny ubezpečil, že Slovensko podporuje aj ďalšie integračné snahy Čiernej Hory. Zdôraznil, že ako spojenci majú naše krajiny možnosť ešte širšej spolupráce, a to nielen vo vojenskej oblasti. „Záleží nám na tom, aby sa Čierna Hora stala aj členom Európskej únie, ktorej rozširovanie sme zdôrazňovali ako dôležitý nástroj politiky počas slovenského predsedníctva v Rade EÚ. Členstvo v NATO by mohlo jej eurointegračným snahám pomôcť,“ zdôraznil minister Gajdoš. Bol prvým ministrom, ktorý rokoval s čiernohorským rezortným partnerom Predragom Boškovićom ako so spojencom po oficiálnom prijatí Čiernej Hory do Severoatlantickej aliancie.

10 000 obetí vojny na Ukrajine

Vyššie 10 000 ľudských životov a viac než 24 000 zranených si vyžiadal konflikt na východe Ukrajiny od vypuknutia v apríli 2014. Vyplýva to z najnovšej štvrťročnej správy Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva (OHCHR), ktorý zverejnil 13. júna v Kyjeve a Ženeve. Celkovo si konflikt od 14. apríla 2014 do 15. mája 2017 vyžiadal 34 056 obetí z radov civilistov, ukrajinskej armády a členov militantných skupín. Štatistika zahŕňa 10 090 mŕtvych vrátane 2 777 civilistov a 23 966 zranených. Správa poukazuje na zhoršujúcu sa sociálno-ekonomickú krízu v Donbase. „Viac ako 160 000 dôchodcov bývajúcich v oblasti pod kontrolou ozbrojených skupín nedostalo od decembra 2014 do decembra 2016 dôchodok, pretože nie sú registrovaní ako vnútorne vysídlené osoby, ako si to vyžaduje vládne uznesenie prijaté v novembri 2014,“ uvádza sa v správe OHCHR. Správa tiež poukazuje na nedostatočný posun alebo hmatateľné výsledky vo vyšetrovaní a právnom konaní ohľadom prípadov, ktoré majú spojitost s týmto konfliktom. To podľa autorov správy prispieva k pocitu stagnácie konfliktu. „Tri roky po násilnostiach na kyjevskom Majdane a v Odeze, ktoré si vyžiadali dovedna najmenej 169 životov, nebola dosiaľ voči nikomu vyvozená zodpovednosť,“ upozorňuje OHCHR.

Kanada zvýši výdavky na obranu

Kanada plánuje zvýšiť výdavky na obranu podľa ministra obrany Harjita Sajjana počas nasledujúcich desiatich rokov o 70 percent. Dosiahnu sumu 32,7 miliardy kanadských dolárov (približne 21,7 miliardy eur). O desať rokov budú tvoriť 1,4 percenta kanadského hrubého domáceho produktu; v súčasnosti je to približne 1,2 percenta. Zvýšenie obranného rozpočtu má zabezpečiť, že Kanada bude v rámci NATO spoľahlivým a dôveryhodným partnerom. Požadované dve percentá HDP do obrany dnes investujú len Británia, Estónsko, Grécko a Poľsko. Spojené štáty pokrývajú viac ako 70 percent obranného rozpočtu Aliancie.

Chorvátski vojaci v Litve a Poľsku

Príslušníci chorvátskych ozbrojených síl sa zapoja do aktivít NATO v Litve a Poľsku, rozhodla 8. júna chorvátska vláda. Rozhodnutie ešte musí potvrdiť parlament. Do Litvy smeruje 90 a do Poľska 200 vojakov, ktorí sa zúčastnia na operácii koalíčných síl pod vedením USA. Traja príslušníci chorvátskych ozbrojených síl budú tiež pôsobiť v Kuvajte.

V Rumunsku spadol Mig-21

V Rumunsku došlo 12. júna k havárii stíhacieho lietadla MiG 21, ktoré sa neďaleko prístavného mesta Konstanca zrútilo do obilného poľa. Pilot sa katapultoval. Viacúčelové stíhacie lietadlo MiG-21 ruskej výroby sa zrútilo krátko po štarte počas cvičného letu. Lietadlo, ktorého trosky dopadli neďaleko dediny Nazarcea, začalo po dopade horieť, na mieste havárie zasahovali vyslaní hasiči a zdravotníci. Rumunské vzdušné sily majú 35 lietadiel MiG-21, z toho 20 letuschopných.

Železný vlk v Litve

Za účasti takmer 5 300 vojakov z desiatich členských krajín Severoatlantickej aliancie sa 12. – 23. júna v Litve uskutočnili rozsiahle manévry Iron Wolf 2017. Za cieľ mali preveriť bojovú pripravenosť síl NATO umiestnených v pobaltskej republike pod nemeckým velením a za účasti krajín Beneluxu a Nórska. Cvičenie sa konalo v troch regiónoch Litvy a zapojili sa doň aj vojaci z Británie, Poľska, Portugalska a USA. Súčasťou cvičenia bolo overenie obranyschopnosti poľsko-litovskej pohraničnej oblasti Suwalki, ktorá je vnímaná ako Achillova päta východného krídla NATO. Asi 100 kilometrov široké územie susedí na západe s ruskou Kaliningradskou oblasťou a na východe s Bieloruskom.

Teroristi na sociálnych dávkach

Rodina z Wolfsburgu v nemeckej spolkovej krajine Dolné Sasko, ktorá aj s dvoma malými deťmi odišla bojovať do Sýrie v radoch tzv. Islamského štátu (IS), poberala ešte ďalší rok sociálne dávky. Otec muža, ktorý odišiel do Sýrie, vyberal peniaze synovou debetnou kartou. Pri domovej prehliadke sa uňho našla hotovosť vo výške 19 200 eur. Rodina odišla do Sýrie na jeseň 2014 a nie je známe, či manželka a ich dvojčatá narodené v roku 2013 sú ešte nažive. Neskoré odhalenie podvodu zapríčinila chyba v komunikácii nemeckých úradov. Z Wolfsburgu odišiel bojovať do Sýrie a Iraku väčší počet mladých radikálov.

Päť dní vo svete

Sme ponorení do vlastných problémov. Bojíme sa imigrantov a moslimských teroristov. A pritom sa za päť dní na prelome mája a júna na Kórejskom polostrove a v súvislosti s ním odohralo viacero udalostí, ktoré zásadne menia bezpečnostnú mapu sveta.

Severná Kórea sa usiluje vyvinúť širokú škálu zbraňových systémov vrátane rakiet dlhého doletu schopných zasiahnuť Spojené štáty. V posledných týždňoch testovala balistické rakety stredného doletu, pričom sa jej podarilo dosiahnuť istý pokrok. Odmieta sankcie uvalené OSN i jednotlivými štátmi za svoj zbrojný program a považuje ich za porušenie práva na sebaobranu. Tvrdí, že jej zbrojný program je nevyhnutný na boj proti americkej agresii. Spojené štáty však popierajú, že by mali v úmysle na Severnú Kóreu zaútočiť.

Kim Čong-un dohliadal na skúšku nového systému protivzdušnej obrany a nariadil jej masovú výrobu a rozmiestnenie po celej krajine. Informovala o tom 28. mája severokórejská agentúra KCNA. Nespresnila však, o akú zbraň ide. Neuvedla ani kedy sa spomínaná skúška uskutočnila. Napísala len, že ju organizovala Akadémia národnej obrany, ktorá zrejme vyvíja raketové a jadrové zbrane. Podľa KCNA severokórejský vodca ocenil vojenské velenie a poznamenal, že „v porovnaní s minulým rokom sa zlepšila schopnosť rozpoznáť, stíhať a zničiť objekt, percento zásahov cieľa sa zvýšilo“. Dal tiež pokyn vyrábať nový systém v maximálnom objeme, aby bol rozmiestnený po celej krajine vrátane lesných masívov, a tak „zničil ilúziu nepriateľov o ich prevahe vo vzduchu.“

Ďalšia Kimova raketa

29. mája Severná Kórea odpálila balistickú strelu krátkeho doletu. Dopadla do mora východne od jej pobrežia, vo výlučne ekonomickej zóne Japonska, ktoré adresovalo komunistickému režimu dôrazný protest. Predpokladá sa, že KĽDR testovala balistickú strelu triedy Scud, ktorá preletela približne 450 kilometrov. Severná Kórea má veľké zásoby takých rakiet pôvodne vyvinutých Sovietskym zväzom. Potvrdila, že skúška bola úspešná a jej cieľom bolo testovanie nového systému presného navádzania, ako aj spoľahlivosti nového mobilného odpaľovacieho zariadenia v rôznych prevádzkových podmienkach. Raketa zasiahla plánovaný cieľ s odchýlkou sedem metrov.

Americké tichomorské velenie uviedlo, že sledovalo zrejme balistickú raketu krátkeho doletu šesť minút a dospelo k záveru, že nepredstavuje hrozbu pre Severnú Ameriku. Japonský premiér Šinzó Abe vyhlásil, že Tokio podnikne spolu s ďalšími krajinami nekonkretizované kroky, aby Pchjongiang odradilo od opakujúcich sa provokácií. Donald Trump označil najnovší raketový test za urážku Číny. Po aprílovom stretnutí s čínskym prezidentom Si

Ťin-pchingom opakovane chválil Čínu za to, že sa usiluje zvýšiť tlak na Severnú Kóreu, aby zastavila podobné provokácie.

Nepovolená bezpečnosť

Nový juhokórejský prezident Mun Če-in nariadil 30. mája mimoriadne vyšetrovanie „nepovoleného“ dovozu štyroch kompletov protiraketového systému THAAD do Južnej Kórey v rámci amerického programu protiraketovej obrany po tom, čo juhokórejská vláda povolila rozmiestnenie dvoch takých kompletov. Juhokórejský prezident sa vyjadril, že Soul by mal rozmiestnenie protiraketového systému THAAD opätovne zvážiť, pretože jeho prínos v oblasti bezpečnosti nemôže ospravedlniť zhoršené vzťahy s Čínou.

Americký systém THAAD (Terminal High Altitude Area Defense) je schopný likvidovať balistické rakety krátkeho a stredného doletu. Jeho úlohou má byť posilnenie obrany pred možnou severokórejskou raketovou hrozbou. Na inštalácii systému v Južnej Kórei sa Washington a Soul dohodli vlni v júli.

Impérium vracia úder

Armáda Spojených štátov 31. mája úspešne zostrelila medzikontinentálnu balistickú strelu (ICBM), vypálenú z testovacej lokality v Tichom oceáne. Raketa vypálená zo základne Vandenberg vrazila do bojovej hlavice, keď sa tá po vystrelení z atolu v Tichom oceáne pohybovala mimo zemského atmosféry. Išlo o vôbec prvý test amerického obranného systému, ktorý by sa mohol použiť na zneškodnenie rakety vystrelennej Severnou Kóreou.

„Systém je životne dôležitý pre obranu našej vlasti a test dokazuje, že máme schopný, spoľahlivý zastrašujúci zbrojný arzenál proti veľmi reálnej hrozbe,“ vyhlásil viceadmirál Jim Syring z armádnej Agentúry pre raketovú obranu. Test stál 244 miliónov dolárov.

Ruský prezident Vladimir Putin 1. júna vyhlásil, že Rusko musí reagovať na umiestnenie častí amerického protiraketového systému na Aljaške a v Južnej Kórei. Za vhodné miesto na rozmiestnenie ruskej vojenskej techniky, ktorá bude reagovať na uvedené hrozby na Ďalekom východe, považuje Kurilské ostrovy. Moskva má obavy z amerického protiraketového systému THAAD v Južnej Kórei a z údajných plánov USA posilniť protiraketovú základňu vo Fort Greely na Aljaške. Washington podľa Putina využíva Severnú Kóreu ako zámienku pre rozšírenie svojej infraštruktúry v Ázii: „Nesúhlasím s tým, že jednostranne začíname militarizovať Kurilské ostrovy, je to vynútená odpoveď na to, čo sa deje v regióne!“

Text a foto: TASR

Tanky pod vodou

Od posledného prekonávania vodnej prekážky na Lešti vodičmi tankov T-72 M1 ubehli už dva roky. V prvý júňový deň si ho príslušníci našej jedinej tankovej jednotky z trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu, ako aj vodiči špeciálnej techniky (napríklad uvoľňovacích tankov) z ďalších útvarov pozemných síl zopakovali.

Podľa dlhoročného veliteľa tankovej roty a v súčasnosti zástupcu veliteľa trebišovského útvaru majora Jozefa Horvátha hlavnými úlohami zamestnania na vododrome na Lešti bolo precvičenie prípravy tankov na prekonanie vodnej prekážky, preverenie zručnosti posádok v príprave tanku na jazdu pod vodou, ako aj zručnosti posádok z pravidiel riadenia tankov pri prekonávaní vodných prekážok.

Oči vodiča

Tank sa blíži k vodnej prekážke maximálnou rýchlosťou. Smer jazdy dodržiava podľa stredy vytýčeného brodu. Tesne pred prekážkou vodič zarád nižší prevodový stupeň a plynulo vchádza do vody. Voda postupne zaplavuje korbu. Počas jazdy cez prekážku musí udržiavať konštantné otáčky motora. Dávať pozor, aby vozidlo nevybočilo zo smeru jazdy. Vodič sa riadi pokynmi veliteľa. Dostáva ich pomocou vnútorného hovorového zariadenia. Veliteľ tanku sleduje jazdu brodom zo svojej veliteľskej veže, ktorá počas brodenia vodou nie je zaplavovaná. Vodič za jazdy nič nevidí, jej smer udržiava pomocou pologyrokompasu. „Treba si zvyknúť na to, že pod vodou vašimi očami je práve pologyrokompas. Zariadeniu musíte dôverovať,“ konštatuje skúsený vodič tanku desiatnik Marek Kučma.

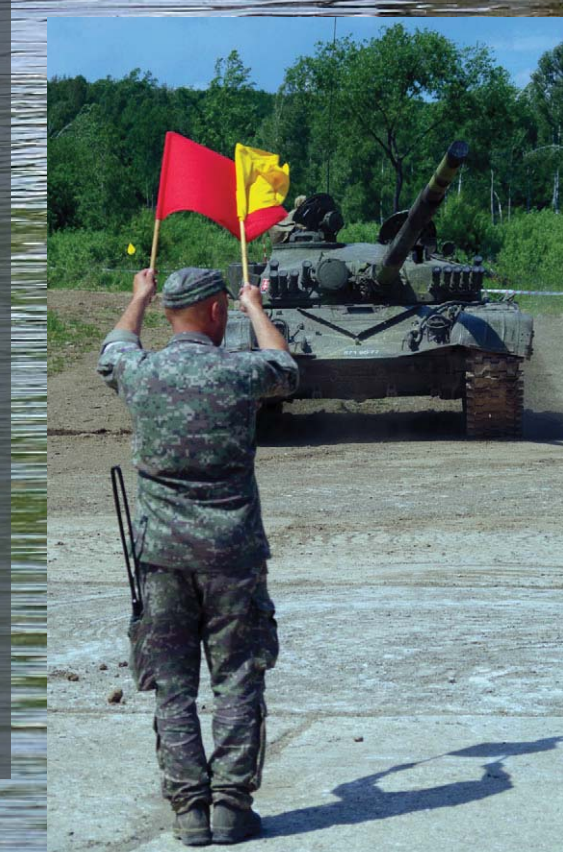
Ešte predtým, ako prvý tank vošiel do vody, bolo na ňom potrebné urobiť niekoľko nevyhnutných úprav. Technik rotý rotný Attila Tóth približuje, že v rámci predbežnej prípravy tanku boli namontované snímateľné časti, uložili sa ťažné laná a vozidlo prešlo kontrolou tesnosti. Podrobne sa skontrolovalo okrem iného

aj uloženie a upevnenie tesnenia pancierovej ochrany kanóna a strieľne spriahnutého guľometu, nasadili sa dva dielce antény rádiovkej stanice namiesto štyroch. Vo vodičskom priestore sa skontrolovala spoľahlivosť zakrytia a úchyty núdzového príklopu. V korbe vozidla tankisti skontrolovali úplnosť a upevnenie všetkých krytiel, príklopov a zátok. Namontovali veká nad výstupné žalúzie a veká nad žalúzie vstupného otvoru k čističu vzduchu. Príprava bola dôkladná. Podľa veliaceho poddôstojníka 2. tankovej čaty rotmajstra Dávida Komu urobili všetko, aby vozidlo prešlo brodmi bez väčších problémov a ohrozenia posádky. V prípade zastavenia tanku počas prekonávania vodnej prekážky sa museli tankisti spoliehať na rýchly a účinný zásah záchrannej a uvoľňovacej skupiny.

Tri údery a je zle

„Aby sa s jej príslušníkmi dohodli, musí posádka tanku dokonale ovládať signály na spojenie s potápačmi. Jeden úder od potápača znamená: Ako sa cítite? Od posádky: Cítim sa dobre! Dva údery od potápača: Prečo ste zastavili? Od posádky: Nie je rádiové spojenie! Horšie je, keď zo strany potápača zaznejú tri údery. Znamenajú: Zatopte tank a opustite ho!“ približuje rotmajster Koma niektoré z dohovorených signálov.

„Som rád, že po dvoch rokoch si vodiči opäť obnovili svoje spôsobilosti pri prekonávaní vodnej prekážky. Veľký dôraz sme kládli na ich prípravu pred samotným brodením,“ hovorí major Horváth. Slúžilo na to päť pracovísk. Na prvom ich oboznamoval technik rotý rotný Attila Tóth s prípravou tanku na prekonávanie

vodnej prekážky, na druhom rotmajster Tomáš Ošadnický preveroval ich teoretické a praktické poznatky z používania záchranného dýchacieho prístroja ZP-10. Na treťom pracovisku rotmajster Dávid Koma prešiel so všetkými posádkami signály na spojenie potápačov s posádkami, na štvrtom rotmajster Pavol Süč precvičil a preveril pripravenosť posádok a na piatom rotmajster Marián Štátnik poučil a precvičil cvičiacich z bezpečnostných opatrení počas brodov i pravidiel prekonávania vodnej prekážky. Príprava bola

kvalitná. Aj vďaka nej celkovo 17 vodičov tankov splnilo úlohu a prekonalo vodnú prekážku brodením. Medzi nimi aj desiatnik Marián Vörös zo seredského ženijného práporu, ktorý brodenie absolvoval po prvý raz. Najlepšie výsledky dosiahli vodiči tankov desiatnici Marek Kučma, Milan Koval' a Marián Kováč.

Tanky brodili, BVP plávali

Pred tankistami vodnú prekážku na Lešti prekonali plávaním vodiči bojových vozidiel pechoty a BRDM z útvarov po-

zemných síl. Riadiaci zamestnaní bol veliteľ martinského mechanizovaného práporu podplukovník Milan Cvik. O bezpečnosť počas plavieb a brodov sa starala záchranná a uvoľňovacia skupina pod vedením poručíka Juraja Kopčeka zo seredského ženijného práporu. Brodeniu tankov prihliadal aj náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim a veliteľ pozemných síl generál-major Jindřich Joch.

Text a foto: Jozef Žiak

Generálmajor Miroslav Korba:

Nič by som nemeňil

Generálmajor Miroslav Korba slúžil ako veliteľ vzdušných síl od roku 2012. Vo vojenských strojoch lieta od roku 1984. Sedel za kniplom L-29 Delfín, pokračoval na lietadle L-39 Albatros, kde lietal ako inštruktor – učiteľ lietania, a na MiG-21. Ďalej pokračoval na vrtuľníkoch Mi-24 a Mi-17, na ktorých bol aj skúšobný, zalietavajúci či display pilot. Tiež lietal na civilných vrtuľníkoch HW-269C a AS-355 a má nalietaných dovedna viac ako 3 000 letových hodín. V polovici júla však odlieta do USA, kde bude zastupovať Slovenskú republiku ako vojenský pridelenec. Rozhovor nám teda poskytol ešte pred svojím odchodom do vojenskej diplomacie.

Ako hodnotíte obdobie vášho pôsobenia vo funkcii veliteľa vzdušných síl?

Keď som pred piatimi rokmi nastúpil do funkcie veliteľa, mojou ambíciou bolo pozdvihnúť úroveň vzdušných síl prostredníctvom nových koncepčných riešení v oblasti modernizácie výzbroje, vzdelávania na jednej strane a zvýšenia intenzity výcviku na strane druhej. Stav slovenského letectva sa totiž blížil k bodu, keď už bolo možné očakávať postupnú stratu spôsobilosti jednotlivých druhov letectva z dôvodu ukončovania technického života lietadiel a vrtuľníkov.

Čo považujete za najvýznamnejšiu úlohu, ktorá zmenila smerovanie vzdušných síl?

Za najvýznamnejší moment môjho úsilia sa dá považovať schválenie Koncepcie rozvoja vzdušných síl vládou SR v máji 2014. Pri spracovaní tejto koncepcie boli rešpektované odborné stanoviská špecialistov letectva, prieskumných a paleb-

ných prostriedkov protivzdušnej obrany, čím sa naplnila naša ambícia udržať bojaschopnosť, založená na novej technike tak, aby boli pokryté minimálne operačné potreby vzdušných síl. Je nepochybné, že práve schválenie koncepcie dalo obmenu leteckej techniky do pohybu. Boli uzatvorené zmluvy na nákup stredných dopravných lietadiel C-27, viacúčelových vrtuľníkov UH-60, bol vyhlásený tender na obstaranie nových 3D rádiolokátorov stredného dosahu a rozbehnutý proces výberu nového nadzvukového lietadla.

V minulom roku sa v USA začalo preškolovanie nášho leteckého a technického personálu na vrtuľník UH-60. Ako by ste zhodnotili zvládnutie tohto projektu a aké máte očakávania?

Nové vrtuľníky prichádzajú v období, keď ich začíname najviac potrebovať. UH-60 sú moderné, technicky vyspelé stroje umožňujúce širokospektrálne

operačné využitie vykonávaním leteckej prepravy osôb a materiálu, vzdušných výsadek, leteckého zdravotníckeho odsunu, evakuácie, hasenia požiarov, plnenia spravodajských a prieskumných úloh a podobne. Samotná príprava personálu je súčasťou zmluvy a je časovo zosúladená s dodávkami prvých vrtuľníkov. Výber lietajúceho a technického personálu sa realizuje z existujúceho personálu Vrtuľníkového krídla Prešov a ich praktický výcvik prebieha od minulého roka v USA. So zavádzaním spôsobilosti začneme už v týchto letných mesiacoch a dúfam, že nové vrtuľníky budeme môcť ukázať slovenskej verejnosti na leteckých dňoch SIAF 2017.

V októbri 2014 Slovenská republika uzavrela zmluvu na nákup dvoch stredných dopravných lietadiel C-27J SPARTAN od spoločnosti Alenia, s dodávkou prvého lietadla v tomto roku. Ako prebieha realizácia tohto projektu?

Vzdušné sily by mali v tomto roku dostať jedno z dvoch lietadiel SPARTAN, ktoré nahradia vyradený typ An-26. Nové lietadlo výrazne zlepši spôsobilosti dopravného letectva v oblasti prepravných kapacít, rýchlosti letu a doletu. Pre zavedenie novej spôsobilosti bol prijatý súbor opatrení súvisiacich s prestavbou infraštruktúry a hlavne s preškolením personálu. Všetky stanovené úlohy prebiehajú podľa harmonogramu, ktorý v podstate končí dodávkou lietadiel, prvého pravdepodobne koncom tohto roka.

Nové zbraňové systémy sú zložené z vysoko modernej techniky a môže ich obsluhovať len dobre vzdelaný personál. Aké opatrenia ste prijali na riešenie otázky náboru a prípravy kvalitného personálu?
Kvalitne vycvičený personál je integrovanou súčasťou využívania nových zbraňo-

Na jednej strane je mi ľúto, že budem musieť skončiť vojenskú leteckú kariéru, no na druhej strane mám nesmiernu radosť z toho, že sa vzdušné sily začali prezbrojovať novou leteckou technikou, ktorá výrazne pozdvihne kvalitatívnu úroveň spôsobilostí jednotiek vzdušných síl.

vých systémov. Preto náboru personálu, jeho výcviku, ako i stabilizácii sa venovala zvýšená pozornosť, ktorú predstavuje nový zákon o vojenskej službe platný od roku 2016. Tento zákon v mnohých oblastiach zlepšil podmienky služby existujúceho personálu a zároveň vytvoril podmienky pre štúdium kadetov na civilných vysokých školách. Tým sa podarilo znovu obnoviť vysokoškolské vzdelávanie pilotov, letovodov, ako i špecialistov inžinierskej služby na civilnej vysokej škole. V minulom roku po viac ako desiatich rokoch nastúpili prví kadeti do inžinierskeho štúdia Leteckej fakulty Technickej univerzity Košice a v tomto roku začnú štúdium prví kadeti bakalárskeho štúdia.

V poslednom období ozbrojené sily výrazne zvýšili intenzitu výcviku. Ako sa na tom podieľali vzdušné sily?

Počas môjho pôsobenia vzdušné sily plnili všetky stanovené úlohy na vysoko

profesionálnej úrovni napriek zdrojovým ťažkostiam, ktoré mali vplyv na udržanie či rozvoj jednotlivých spôsobilostí. V tejto oblasti by som chcel poukázať iba na niektoré fakty. Podarilo sa nám udržať nepretržitú ochranu vzdušného priestoru Slovenskej republiky, ako i leteckú pátráciu a záchrannú službu. Každý rok sme dvakrát pripravili personál do misie UNFICYP. Úspešne sme absolvovali každoročné certifikačné audity Dopravného úradu pre spôsobilosť civilného riadenia na letisku Sliač, čím sme výrazne podporili rozvoj cestovného ruchu v regióne stredného Slovenska. Ale boli tu i skutočnosti, ktoré sú dôsledkami opatrení na zlepšenie spôsobilosti. Piloti lietadiel MiG-29 v minulom roku dosiahli najvyšší nálet za posledných osem rokov. A v roku 2015 prvýkrát v histórii Slovenskej republiky príslušníci PLRB v Nitre vykonali ostré bojové streľby v Bulharsku z kompletu S-300. Sériu cvičení Slovak Shield znovu obnovila tradícia spoločného komplexného precvičovania vzdušných a pozemných síl v rozsahu, ktorý sme tu už dávno nemali.

Ministri obrany SR a ČR Peter Gajdoš a Martin Stropnický podpísali vo februári Zmluvu medzi Slovenskou a Českou republikou o spolupráci pri vzájomnej ochrane vzdušného priestoru. Čo z nej vyplýva pre slovenské vzdušné sily?

Ochrana vzdušného priestoru Slovenskej republiky patrí k hlavnej priorite vzdušných síl. V roku 2005 sme boli integrovaní do spoločnej ochrany vzdušného priestoru členských krajín NATO. Pôsobenie našich stíhačov bolo dovolené len nad vlastným územím, čo vytváralo určité operačné obmedzenie pre riešenie vzdušnej situácie, ktorá v jednom štáte začne a pokračuje do vzdušného priestoru susedného štátu. Preto sme v roku 2011 uzatvorili s Českou republikou dohodu o vzájomnej ochrane vzdušného priestoru, ktorá umožňuje začatú situáciu vo vzdušnom priestore jedného štátu doriešiť nad územím druhého štátu. Keďže praktické výsledky vzájomnej spolupráce potvrdili zlepšenie operačných spôsobilostí pre pôsobenie voči vojenským objektom, v roku 2017 sa oba štáty dohodli ísť nad rámec tejto spolupráce a pripravili dohodu, ktorá umožňuje vzájomne plnohodnotne pôsobiť na všetky druhy vzdušných objektov, ktoré porušia režim letu. Uvedené dohody sú ojedinelé medzi krajinami NATO, preto je to potrebné vidieť v súvislosti stále pretrvávajúcich nadštandardných vzťahov medzi našimi krajinami.

Prečo ste po celý čas vo funkcii veliteľa vzdušných síl ostali aj aktívnym pilotom bojového vrtuľníka?

Vzhľadom na to, že profesia vojenského pilota je jedným z najzložitejších druhov pracovných činností, z dôvodu udržiava-

nia bezpečnosti treba venovať tejto problematike mimoriadnu pozornosť aj z najvyššej úrovne VzS. Preto zastávam názor, že aj na tejto pozícii je vhodné udržiavať si letovú spôsobilosť. Umožňuje to efektívnejšie odovzdávať svoje rokmi nadobudnuté skúsenosti do letecko-metodickej práce v rámci výkonu velenia a riadenia vzdušných síl. Tento princíp sa uznáva vo všetkých krajinách NATO.

Keďže som stále aktívny pilot, na jednej strane je mi ľúto, že budem musieť skončiť svoju vojenskú leteckú kariéru, no na druhej strane mám nesmiernu radosť z toho, že sa moje očakávania začali naplňovať, že sa vzdušné sily začali prezbrojovať novou leteckou technikou, ktorá výrazne pozdvihne kvalitatívnu úroveň spôsobilostí jednotiek vzdušných síl.

Mali ste niekedy ako pilot aj vy „smrť v očiach“? Do akej miery sa vám splnili vaše „lietajúce sny“?

Som vďačný manželke za pevné rodinné zázemie, čo pri tejto práci považujem za veľmi dôležité. Letectvu som sa začal venovať, keď som mal šesťnásť rokov. Počas kariéry vojenského pilota som lietal na viacerých typoch stíhacej aj vrtuľníkovej leteckej techniky. Vzhľadom na počet nalietaných hodín a na úlohy, ktoré som plnil (bojový, skúšobný, zalietavací, display pilot, inštruktor) som zažil mnohé zložité situácie, vyplývajúce z meteorologických podmienok alebo zo zlyhania rôznych systémov. Zvládnutie každej zložitej situácie ma vždy posilnilo, dodalo mi seba dôveru, ale aj rešpekt a pokoru k tomuto veľmi náročnému povolaniu. Táto veľká kapitola môjho života ma vždy naplňovala pocitom radosti a nič by som na tom nemienil.

Na leteckej základni Sliač sa uskutočnia počas posledného augustového víkendú už tradičné letecké dni SIAF. Čo môže návštevníkov zaujať?

Medzinárodné letecké dni SIAF 2017 sú už tradične plánované v mesiaci august na leteckej základni Sliač. Tohto roku to bude v dňoch 26. – 27. augusta. Vzdušné sily pozvali na toto podujatie 23 krajín s požiadavkou na poskytnutie lietadiel a vrtuľníkov na letovú či statickú ukážku. Momentálne máme potvrdených účastníkov z jedenástich krajín, s lietadlami Gripen, F-16, F-18, Tornádo, Eurofighter, Hercules, C-295M, An-28, L-159, vrtuľníkmi Mi-35, Mi-171Š, CH-53, prelet B-52, B-1, skupiny Augusta Team, Wings of Storm. Touto cestou by som chcel pozvať všetkých priaznivcov letectva, aby si nenechali ujsť najväčšie letecké podujatie na Slovensku, kde vzdušné sily predstavia okrem tradičnej leteckej techniky aj náš nový vrtuľník UH-60M.

Zhovárať sa: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

TÉMA

Ľudia v uniforme srdca

Vojenský čin ako skvelý počín

Po vzniku samostatnej Slovenskej republiky v roku 1993 to bola aj vtedajšia Armáda SR, ktorá napomohla mladému štátu etablovať sa prostredníctvom nasadenia vojakov v misiách v rámci medzinárodného spoločenstva. A doma? Tiež vzhľadom na nie vždy najpokojnú politickú situáciu sa stala vnútorným stabilizátorom a zárukou neustranenej sily. Aj preto bola Armáda SR v tom čase v očiach verejnosti naj dôveryhodnejšou štátnou inštitúciou. Dôveryhodnosť sa pohybovala okolo 75 %.

„Bolo už takmer päť rokov od vzniku samostatnej republiky, keď v roku 1997 vznikol nápad zriadiť anketu Vojenský čin roka (VČR) a prostredníctvom nej ukázať, kto sa podieľa na takej skvelej medzinárodnej reputácii a vysokej dôveryhodnosti vojska,“ spomenie autor myšlienky Miroslav Minár.

Okamihy vzniku

Dlhoročný vojenský novinár a plukovník vo výslužbe dodáva: „V tomto prípade však išlo o upriamenie pozornosti na dôstojní-

kov v najvyšších veliteľských pozíciách. Išlo o to, oceniť a dať za príklad ostatným tým, ktorí dokázali svojou výnimočnou prácou prispieť k dobrej povesti armády – a to predovšetkým počas činnosti nad rámec svojich služobných povinností.“ A kedy prišiel okamih vzniku? „Bolo to pri návrate z jednej z pracovných ciest vtedajšieho ministra obrany Jána Sitéka a náčelníka Generálneho štábu Armády SR generálporučíka Jozefa Tuchyňa. Najskôr som hovoril aj s vtedajšími hovorcami obrany a armády, majorom Františkom Kašickým a plukovníkom Tomášom Švecom.

„Moja úprimná vďaka patrí všetkým profesionálnym vojačkám a vojakom, ktorí napriek náročnosti ich povolania dokážu v krízových situáciách ukázať občanom svoju ľudskú tvár,“ povedal minister obrany SR Peter Gajdoš 13. júna v Klube Ministerstva obrany SR na slávnostnom vyhodnotení 20. ročníka ankety Vojenský čin roka.

Na slávnostnom galavečere tleskali nominovaným aj laureátom ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Gabriela Matečná, predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Anton Hrnko, štátny tajomník MO SR Marián Saloň, generálny tajomník služobného úradu MO SR Ján Holko či náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim. Prítomní boli aj bývalí náčelníci GŠ generál Milan Cerovský a generálporučík Peter Vojtek, ako aj najbližší príbuzní ocenených.

„Rozmer dobrého skutku sa nedá zmerať a pomyselné víťazstvo patrí všetkým nominovaným. No moja úprimná vďaka patrí aj každému jednému príslušníkovi nášho rezortu, ktorý robí svoju prácu so srdcom a v prospech všetkých občanov nášho krásneho Slovenska,“ prízvukoval minister obrany.

Priateľ armády

Ak sa minister Peter Gajdoš v úvodnom prejave vyjadril v tom zmysle, že je rád, ak sú tento rok medzi nominovanými aj novinári, ktorí dokážu zachytiť tiež to dobré, čo vojaci robia, myslel tým na externého redaktora RTVS **Mareka Marušiaka** a kameramana **Jána Červenáka**. Nominovala ich Únia veteránov Slovenska, ktorá už viac rokov po sebe organizuje letné putovanie po stopách misie UNPROFOR. Teda našej prvej mierovej misie. Po vzniku samostatného Slovenska od jari 1993 výraznou mierou prispela k medzinárodnej prestíži Armády SR.

Bývalí príslušníci misie tento rok so sebou pozvali na Balkán aj pani Evu Rigovú, matku podporučíka in memoriam Igora Riga, ktorý ako prvý slovenský vojak padol v zahraničí pri plnení bojovej úlohy. Stalo sa to 22. apríla 1993 počas stráže v lokalite osady Kuzmanovača a Igorova mama tam prišla prvý raz. „V tej chvíli sa tlačili slzy do očí nielen mne, ale aj všetkým ostatným,“ spomenul M. Marušiak. Spolu s Jánom Červenákom sa však v sérii odvysielaných reportáží sústredili aj na odmínovanie, budovanie mostov a viacero ďalších úloh vrátane humanitárnych akcií, ktorými slovenskí vojaci prispeli na Balkáne k znovuoobnoveniu mierového života. Novinári tak napomohli posilniť historické povedomie o našich ozbrojených silách a pocit hrdosti na vojenskú uniformu.

„Začal som zbierať vojenské veci, keď som mal desať rokov. Veď vždy keď u nás zapršalo, z rozmoknutej zeme vykukol nejaký bodák alebo poľná fľaša,“ obzrel sa späť ďalší nominovaný priateľ armády **Ladislav Žákovič**. Dnes má zbierku tisícok militárií a jeho Vojenské historické múzeum navštevujú v Pohronskom Ruskove záujemcovia nielen zo Slovenska či z neďalekého Maďarska, ale prišli aj z Ruska či USA. Vráťane príbuzných, ktorých predkovia v zime a predjarí 1945 bojovali na dolnom Hrone. Ladislav Žákovič rekonštrukcie týchto bojov aj organizuje.

„Priateľstvo pre nás príslušníkov ozbrojených síl znamená veľa, znamená pre nás väčší pokoj v práci aj pocit zadosťučinenia – a priateľstvo sa snažíme oplácať priateľstvom,“ povedal pri vyhlásení výsledkov v kategórii Priateľ armády náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim. Myslel tým nepochybne aj na tohtoročného laureáta **Mariána Simeona**, zakladateľa a hlavného organizátora Tankových dní Laugaricio. „Verím, že to nevyhrám ja, rečenie mi nejde, to v čom som doma, je technika,“ povedal nám pred vyhlasovaním výsledkov. Spomenul, ako sa v roku 2002 začal aj so synom v rámci vytvoreného klubu Old Duty Trucks Nové Mesto nad Váhom venovať rekonštrukcii najmä amerických úžitkových vozidiel z druhej svetovej vojny. Zanedlho získali 2. cenu s perfektne rekonštruovaným americkým Ward LaFrance na azda najväčšom európskom stretnutí zberateľov vojenských historikov War and Peace Show. „Priznávam, že nás to šokovalo, lebo na stretnutí v britskom Kente bolo 3 500 vozidiel a len v kempse s vojenskými motoveteránmi táborilo vyše 20-tisíc ľudí,“ spomenul. Dodal, že vtedy sa zrodila myšlienka Tankových dní. Vlni na ich 4. ročníku v Trenčianskych Stankovciach participovalo 1 110 účastníkov s 220 kusmi techniky a navštívilo ho 15-tisíc divákov. „Nevedel som, čo ma čaká, ale to najkrajšie, čo som mal v hlave, sa na Tankových dňoch postupne realizuje hlavne vďaka podpore priateľov a aj vďaka ústretovosti armády,“ zdôraznil laureát, pretože na Tankových dňoch už majú svoje miesto aj Ozbrojené sily SR.

Pomoc verejnosti

Je celkom príjemné predstaviť si, ako ste na druhý sviatok vianočný v teple svojho domu a ako skoro ráno vykuknete cez oblok do pokoj-

Miroslav Minár (druhý zľava) v r. 1988 po udelení ceny Literárneho fondu so spolupracovníkmi Petrou Repkovou a Bernardom Rošteckým z Armádnej redakcie SRo a Pavlom Vitkom z Pravdy (vľavo)

Pripojil sa aj ministrov osobný tajomník plukovník Peter Gajdoš – dnešný minister obrany. Keď som po úvodnej debate prvé obrysy ankety predstavil Jankovi Sitekovi, neváhal ani na okamih.

Dal mi zelenú. Už vtedy sme sa zhodli na tom, že neexistuje lepší spôsob, ako širokej verejnosti predstaviť novodobých vlastencov, oddaných vojakov a pracovníkov rezortu obrany, ktorí bez ohľadu na vlastné pohodlie a riziko sú vždy tam, kde to naši spoluobčania najviac potrebujú.

Organizačne prvý a niekoľko ďalších ročníkov zabezpečovala Armádna redakcia Slovenského rozhlasu (SRo), teda plukovník Miroslav Minár, podplukovník Bernard Roštecký a Petra Repková. Na úplnom začiatku mal VČR charakter spolovice novinárskej ankety, teda hlasovali aj žurnalisti. Až neskôr sa ujali porotcovských pozícií vedúci predstavitelia rezortu obrany a generalita, ako aj politici a ďalšie osobnosti verejného či spoločenského života. Miroslav Minár konkretizuje: „Do prípravy prvého ročníka boli okrem mojich kolegov z redakcie prizvaní aj civilní novinári. Takí, ktorí sa rezortu obrany venovali dlhodobo a profesionálne. Spomeniem napríklad Stanislava Kuchára z TASR, Katarínu Fornerovú z Práce, a najmä redaktora Pravdy Pavla Vitka, ktorý viedol nominačný výbor a na galaprograme 28. januára 1998 v Koncertnej sieni Slovenského rozhlasu vyhlasoval výsledky aj z

nej tmy. Slobodník Juraj Bulla z 13. mechanizovaného práporu Levice však v tej chvíli zbadal vo svetle pouličných lúčov zločeka. V obci Lipová rozbil výklad a vykrádal obchod. „Bolo asi štvrt na päť. Vybehol som z domu, no stihol ujsť na bicykli. Dobehol som späť po auto, dostihol som ho a odovzdal polícii,“ spomenul slobodník, ktorý sa, nedbajúc na vlastné pohodlie a nebezpečenstvo, neváhal postaviť na stranu zákona.

Pomoc verejnosti

Je tiež celkom príjemné užívať si leto a chcieť pri tom zabudnúť na všetky povinnosti. Nadporučík **Simon Czap** zo samohybného delostreleckého oddielu Michalovce si, naopak, tie povinnosti kladie na plecia dobrovoľne. „Už niekoľko rokov zabezpečuje letný denný tábor pre naše deti a veľmi nám tak pomáha pri ich výchove a starostlivosti najmä počas prázdnin. Berie nám obrovskú ťarchu z pliec, keď v práci vieme, že sa naše deti netúlajú po meste, ale sú v bezpečí. Zakaždým prichádzajú s novými zážitkami a tešia sa na ďalší deň,“ napísala nám o ňom aj do Obrany pani Ingrid Schmalhofferová. Dodajme, že vojenský duchovný **Šimon Czap** tiež organizuje rôzne humanitárne zbierky: „V rámci delostreleckého oddielu sme s nimi začali v roku 2011, no pomáhame aj v rámci kraja. Realizujeme zbierky v prospech Ústredia ekumenickej pastoračnej služby v Ozbrojených silách a ozbrojených zboroch, ktoré ich distribuujú ohrozeným ľuďom do krajín, kde slúžia naši vojaci v mierových misiách,“ uviedol nadporučík.

„Som veľmi rada že vojaci si vážili môjho muža a že po jeho smrti na mňa nezabudli. Je v tom aj radosť aj žiaľ, no veľmi si vážim tú ľudskosť v ľuďoch, ktorí mi pomáhajú,“ povedala pani Daniela Maďarčíková, ktorej manžel zahynul v júni 2012 pri tragickej autonehode. Slobodník **Vladimír Maďarčík** slúžil v uniforme 12 rokov a má dobrých kolegov. Pani Maďarčíkovej pomáhajú nielen finančnými zbierkami, ale v čase

osobného voľna jej pomôžu tiež s prípravou dreva na zimu či s inými „chlapskými“ prácami. „Ak sa nezištná pomoc tým druhým stáva dnes skôr vzácnosťou či výnimkou, tam kde sa v čase mieru zjaví naši vojaci, je zjavné, že prišli zachraňovať alebo nezištne pomáhať. Blahoželám a ďakujem,“ ocenil laureátov v kategórii pomoc verejnosti, príslušníkov Ženínej rotty Michalovce, štátny tajomník MO SR **Marián Saloň**.

Záchrana života

Keď kapitán **Michal Bóna** kráčal 26. augusta 2016 po jednej z martiných ulíc, uvidel muža, ktorý náhle spadol a poranil si hlavu. Nevedel, že mu pred pádom prišlo nevoľno a nemohol viesť, aký je rozsah jeho zranení. Okamžite mu však poskytol prvú pomoc, pri ktorej využil svoje poznatky nadobudnuté vo vojenskom prostredí. Jej vysokú úroveň ocenili aj záchranári, ktorých privolať. Dôstojník opravárenského práporu **Martin** urobil skrátka všetko, čo mohol – aj keď napokon pán **Ján G.** svojim zraneniam podľahol. „Michal reagoval mimoriadne

Záchrana života

ľudsky a pomáhal vysoko profesionálne. Je veľmi dobrým príkladom aj pre ostatných,“ reagoval s uznaním syn **Jána G. René**, ktorý sám odslúžil 16 rokov v ozbrojených silách.

Vojak 2. stupňa z 11. mechanizovaného práporu **Martin Šipula** hral 28. decembra večer v bytčianskom wellnes kolký „Začuli sme krik, ale v prvom momente sme to považovali za bežnú súčasť huriavku pri bazéne.“ Vzápätí však rozoznal, že kričí aj jeho priateľka a snaží sa nájsť človeka, ktorý vie poskytnúť prvú pomoc. V sekunde reagoval. Pri dieťati boli rodičia, otec sa ho neúspešne usiloval oživovať. Vojak mu tak, ako sa to naučil počas zdravotníckych školení v armáde, uvoľnil dýchacie cesty. Za asistencie otca začal s resuscitáciou vrátane masáže srdca. „Keď zaplakalo, vedel som, že už je dobre,“ usmial sa vojak **Šipula**, bez jeho pomoci sa situácia mohla skončiť fatálne.

„Bol som síce ocenený, ale mne to príde ako celkom samozrejímavá vec. Veď ako by mohol niekto reagovať inak,“ povedal nám po vyhod-

pozície predsedu poroty.“ Dodajme, že v 1. ročníku bolo navrhnutých 36 jednotlivcov a 29 kolektívov. Z nich bolo na finálový gala-večer nominovaných deväť jednotlivcov a tri kolektívy.

Superplodný rok

Keďže išlo o posilňovanie sebavedomia a hrdosti vojakov – a teda aj štátu, celkom prirodzene sa k podporovateľom pridali napríklad Matica slovenská, viaceré podniky obranného priemyslu a ďalší. Mimoriadne milé bolo gesto zo strany vojenských a leteckých pridencov akreditovaných v Slovenskej republike. Vo vstupnej hale Koncertného štúdia SRO zhotovili nástenky, na ktorých boli zachytené fragmenty spolupráce ich krajín s našim

Defilé statočných ľudí na 10. ročníku VČR v 2007. V Koncertnom štúdiu SRO moderovali P. Repková a M. Minár

štátom a armádou. „Osobitnou kapitolou podpory bol Armádný magazín Slovenskej televízie a jeho tvorca plukovník **Ivan Kvač**. Veď z prvých dvoch ročníkov sa podarilo vyselať 50 minútový záznam galaprogramu v dobrom vysielacom čase.“

Treba dodať ešte jednu dôležitú vec. **Miroslav Minár** pred 1. roč-

notení laureát kategórie Záchrana života, desiatnik z Protiletadlovej raketovej brigády Nitra **Marek Hano**. Nuž – kiež by tomu bolo tak, ako hovorí. Ale vieme, že v krízových situáciách na cestách sa ľudia správajú aj inak. On sa však zachoval statočne a v Leviciach, míňajúc vážnu dopravnú nehodu, nešliapol na plyn, ale stúpil na brzdu. Vozidlo Landrover Defender idúce pred ním totiž dostalo v hustom daždi na mokrej vozovke šmyk. Spolu s manželkou začali ľudí z vozidla vyťahovať. „Bál som sa, že nastane skrat a výbuch, preto som sa ich snažil dostať von“ uviedol profesionálny vojak, ktorý je v uniforme už 16 rokov. Vo vozidle boli traja ľudia zranení ťažko, traja ľahko a jeden zranený nebol. Boli v ňom aj deti. Jedna mladá žena ostala zakliesnená vo vozidle, bola v bezvedomí a spočiatku nedýchala. Zatiaľ čo sa manželka desiatnika Hana usilovala ostatných upokojovať, on sám im až do príchodu záchranárov poskytoval prvú pomoc.

„Je mi veľkou cťou, že môžem stáť na pódiu spolu s týmito tromi statočnými mužmi,“ s obdivom a uznaním povedala ministerka pôdohospodárstva Gabriela Matečná, ktorá v tejto kategórii odovzdávala ocenenie spolu s ministrom obrany Petrom Gajdošom. „V mene svojom aj v mene všetkých ostatných ďakujem týmto hrdinom, ktorí sa zachovali ako ľudia aj ako vojaci pri tom najdôležitejšom – pri záchrane života,“ povedal minister obrany.

Defilé zakladateľov

„Začalo sa to tak, že sme niekedy v lete 1997 sedeli v Armádnej redakcii Slovenského rozhlasu a debatovali, ako ešte viac dostať do povedomia ľudí tie statočné vojenské skutky, o ktorých sme v rozhlase vysielali,“ spomenul Bernard Roštecký, podplukovník vo výslužbe. Pokračoval: „Obaja s Mírom Minárom sme navyše slúžili ako profesionáli v misii UNPROFOR a aj s kolegyňou Petrou Repkovou nám bolo ľúto, že veľa skvelých činov odchádza do zabudnutia. Práve vtedy vznikla myšlienka Vojenského činu roka,“ spomenul spoluzakladateľ ankety. Je ale fakt, že svojou energiou, nepoddajnosťou a nadšením ju presadil

Mimoriadna cena

níkom VČR oslovil vtedajšieho veliteľa Dukly Banská Bystrica plukovníka Ivana Čierneho. A tak bola v rámci galavečera obnovená anketa Najlepší armádny športovec, ktorá žije dodnes. „Už pri prvom ročníku bolo možno vyberať z veľkých hviezd. Potlesk zožali strelec Jozef Gönci, fitneska Marieta Žigalová aj vzpierač Martin Tešovič,“ spomenie M. Minár. No a naostatok – v mimoriadne plodnom roku 1997 vznikol aj Deň detí s armádou. V tej istej redakcii ako VČR. Všetky tri podujatia sa stali súčasťou novodobých tradícií našich ozbrojených síl.

Dve, resp. tri kategórie

V roku 2000 sa prvý a zatiaľ posledný raz hlasovalo tiež prostredníctvom internetu. „Tých 402 hlasujúcich sa nám vtedy zdalo celkom veľa. Internetovú Cenu sympatií napokon získal major Peter Doboz, ktorý v jednej z bratislavských ubytovní zachránil život matke dvoch maloletých detí,“ spomenie autor ankety. Až do roku 2003 sa v rámci ankety vyhodnocovali dve kategórie. Jednotlivci a kolektívy. Systém hodnotenia sa zmenil od roku 2004, namiesto kategórie jednotlivcov a kolektívov sa začalo

predovšetkým môj kolega a kamarát Miroslav Minár,“ poznamenal B. Roštecký, ktorý v uniforme odslúžil 28 rokov.

„Je mi cťou, že pri vyvrcholení tejto ankety môžem oceniť muža, ktorý stál pri jej začiatkoch,“ povedal na adresu B. Rošteckého generálny riaditeľ služobného úradu MO SR Ján Holko. Dodal: „Dovoľte mi, aby som sa vám poďakoval za to, čo ste urobili pre ozbrojené sily a rezort obrany ako vojak a rozhlasový novinár, no aj neskôr ako starosta Palárikova.“ A vzápätí odovzdal Bernardovi Rošteckému tohtoročnú Mimoriadnu cenu Vojenského činu roka. Môžeme dodať, že B. Roštecký sa ako starosta Palárikova v rokoch 2010 – 2014 pričínil napríklad o obnovu hrobov čs. legionárov a vybudovanie ich pamätníka, realizoval v obci množstvo stretnutí s vojakmi a hostil aj Deň detí s ozbrojenými silami.

Úsmev zakladateľov Vojenského činu roka

A ešte niečo. Po tom, ako musel minister obrany Peter Gajdoš aj s predsedom Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Antonom Hrnkom odísť do parlamentu, všetci očakávali, že štátny tajomník MO SR Marián Saloň povie na záver večera pár rozlúčkových viet. On však na prekvapenie celej sály, vrátane moderátora Miroslava Minára, pozval zo zákulisia na pódium tretiu z trojice zakladateľov Vojenského činu roka. Za veľkého potlesku, ako vždy usmiata, prišla na pódium Petra Repková – dnes Biháry. Keď si všetci traja z rúk Mariána Saloňa prevzali ako spoluzakladatelia ankety ocenenie, ktoré im udelil minister obrany Peter Gajdoš, Petra Repková povedala: „To čo sme pred dvadsiatimi rokmi vytvorili, bolo malé tvorivé semienko, ktoré padlo do úrodnej pôdy. Dnes som mala možnosť vidieť, ako sa krásne rozkošatelo. Nech sa dožije aspoň stovky. Dobrí vojaci a dobrí ľudia si to zaslúžia.“

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

V roku 2009 sa na VČR stretli Ján Sitek a Peter Gajdoš

odmeňovať v kategóriách záchrana života, pomoc verejnosti a priateľ armády. Zámer bol zrejmý: viac zdôrazniť základný humanitárny rozmer podujatia. Novozriadená kategória Priateľ ar-

Tabuľka cti

Galavečer 1. ročníka Vojenského činu roka sa uskutočnil 28. januára 1998 a v Koncertnej sieni Slovenského rozhlasu boli vyhodnocované činy za rok 1997. V nasledujúcom prehľade uvádzame roky, za ktoré boli ocenenia udeľované.

- 1997** **jednotlivec:** mjr. Martin Kostovčík, **kolektív:** Ženíjny prapór Armády SR pôsobiaci v misii UNTAES
- 1998** **jednotlivec:** podplukovník Ivan Hůlek, **kolektív:** príslušníci 2. armádneho zboru z Prešova
- 1999** **jednotlivec:** kapitán Peter Volek, **kolektív:** príslušníci kontingentu Armády SR v misii KFOR

- 2000** **jednotlivec:** kapitán Patrik Žitník, **kolektív:** trojica príslušníkov Vojenského obranného spravodajstva rezortu
- 2001** **jednotlivec:** plukovník Marián Dzurilla, **kolektív:** skupina profesionálnych vojakov Armády SR, ktorí v Chorvátsku odvážne vystúpili proti násilníkom
- 2002** **jednotlivec:** mjr. Jozef Szalay, **kolektív:** lekári a zdravotnícky personál misie UNMISET vo Východnom Timore
- 2003** **jednotlivec:** desiatnik Pavol Falát, **kolektív:** ženisti v operácii Iracká sloboda
- 2004** **Záchrana života:** čatár Miroslav Staník, **Pomoc verejnosti:** vojaci v operácii KFOR, **Priateľ armády:** Slovenský rozhlas

2005 **Záchrana života:** chorvátsky minister obrany Berislav Rončević, **Pomoc verejnosti:** príslušníci leteckej základne Prešov, **Priateľ armády:** Redaktor STV Ján Petrovič

2006 **Záchrana života:** nrtm. Peter Palák, **Pomoc verejnosti:** kolektív

mády mala za cieľ vyzdvihnúť jednotlivcov, občianske združenia či iné inštitúcie, ktoré ústretovo a často tiež nad rámec svojich bežných úloh spolupracujú s ozbrojenými silami. „Táto kategória bola dva razy pričlenená ku kategórii Pomoc vojakov verejnosti. Nebolo to najlepšie rozhodnutie. Po vyhodnocovaní rokov 2012 a 2013 sa organizátori vrátili k predchádzajúcemu modelu troch kategórií,“ konštatuje M. Minár.

Po pionierskych začiatkoch réžiu a ťažisko zabezpečenia VČR preberali jednotlivé súčasti Komunikačného odboru ministerstva obrany. Tak je to dodnes a patrí im poďakovanie. Autor ankety dodáva: „Úctu si zaslúžia aj všetci naši ministri za to, že anketu neprerušili, a tak pokračuje bez prestávky.“ Základná myšlienka a poslanstvo ankety skrátka ostali dodnes.

Hostia a prestíž

Galavečery ankety sa konali v budove SRo, v Divadle Aréna, v trenčianskom Dome armády, no najčastejšie v bratislavskom Klube MO SR. Moderovali ich napríklad Patrik Herman, Diana Mórová, Lucia Barošová, Jana Hospodárová, Jana Majeská so

Stanislavom Bajaničom či Alena Heribanová. K moderovaniu sa však priebežne vracal a vracia aj Miroslav Minár, ktorý doň vždy vkladá okrem profesionality najmä svoje vojenské srdce.

Rok 2008 a slávnostne
vyzdobené priečelie Klubu MO SR

raketometného oddielu Rožňava, **Priateľ armády:**
plukovník v. v. Nikolaj Tegza

2007 **Záchrana života:** nadrotmajster Martin Nič, **Pomoc verejnosti:** kolektív pyrotechnikov pracujúcich na pyroasanácii objektu (VOP) Nováky, **Priateľ armády:** Magdaléna Mellenová

2008 **Záchrana života:** rotný Kamil Kelbel a vojak 2. stupňa Radoslav Olejník, **Pomoc verejnosti:** vojak 2. stupňa Marek Pivovarník, **Priateľ armády:** predseda Konfederácie klubov vojenskej histórie SR Jozef Hostinský

2009 **Záchrana života:** Viliam Hrabuša a Ľudovít Beregi **Pomoc verejnosti:** kolektív vrtuľníkovej letky Vrtuľníkového krídla gen. Jána Ambruša v Prešove, **Priateľ armády:** kolektív pracovníkov Depozitnej knižnice NATO

2010 **Záchrana života:** vojaci Marián Szilágyi a Jakub Novotný, **Pomoc verejnosti:** 3. rota praporeu rádiolokačného prieskumu Ožďany, **Priateľ armády:** pplk.v.v. Imrich Galský a Juraj Ondrejčík

2011 **Záchrana života:** čatár Martin Danák, **Pomoc verejnosti:** Príslušníci Dopravného praporeu Hlohovec, **Priateľ armády:** kolektív tvorcov filmového dokumentu „Sám vojak v poli“

2012 **Záchrana života:** rotný Kamil Kelbel, **Pomoc verejnosti a priateľ armády:** študent Ladislav Vaškovič

2013 **Záchrana života:** vojenský pyrotechnik rotný Miroslav Staník, **Pomoc verejnosti a priateľ armády:** kapitán Peter Sudimák

2014 **Záchrana života:** plukovník Ján Bujňák, **Pomoc verejnosti:** príslušníci Ženíjného praporeu Sereď, **Priateľ armády:** riaditeľ Múzea SNP v Banskej Bystrici Stanislav Mičev

2015 **Záchrana života:** rotný Andrej Adamko, **Pomoc verejnosti:** vojaci z praporeu RCHBO v Rožňave **Priateľ armády:** Základná škola J. A. Komenského z Turian

Okrem hlavných cien bol v rámci Vojenského činu roka udelený celý rad mimoriadnych ocenení. Za všetky spomeňme aspoň jednu. V roku 2007 si zvláštnu cenu prevzali občania maďarskej obce Hejce za nezištnú a obetavú pomoc, ktorú poskytli pri záchranných prácach po páde slovenského vojenského lietadla An-24.

Spracovali: Hana Klobušická a Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, Michal Burza, Vladislav Vavrínek

A kultúrny program? Spomeňme Vojenský folklórny súbor Jánošík, Janu Kocianovú, Janu Kirschnerovú, Barboru Švidraňovú, orchester Oskara Rószu, Kristínu, Katku Knechtovú, Braňa Kostku s Fragile alebo Máriu Čirovú. Áno, hrdinovia vojenského života si zaslúžia úctu, potlesk – aj umelecké poďakovanie od tých najlepších. A čo porota? Za tie roky v nej „sedeli“ prezidenti, ministri, štátni tajomníci, náčelníci generálneho štábu či poslanci parlamentu. Vojenský čin roka, anketa aká nemá v okolitých krajinách paralelu, má skrátka svoju dôstojnosť a prestíž.

Srdcia na správnom mieste

Vráťme sa ešte na začiatok: Dvojtýždenník OBRANA priniesol 16. mája 1998 nasledujúcu správu: „V najprestížnejšej slovenskej žurnalistickej súťaži o tvorivé novinárske činy roka, ktorú organizuje od roku 1992 sekcia žurnalistiky Literárneho fondu, získali hlavnú cenu členovia armádnej redakcie Slovenského rozhlasu plukovník Miroslav Minár, podplukovník Bernard Roštecký a Petra Repková spolu s redaktorom Pravdy Pavlom Vitkom. Odborná porota zložená aj zo zástupcov Slovenského

syndikátu novinárov, Združenia slovenských novinárov a vysokoškolských profesorov žurnalistiky ocenila ich úsilie pri zorganizovaní súťaže Vojenský čin roka.“ Dodajme, že na galavečere roku 2013 bol autor VČR Miroslav Minár ocenený Pamätnou medailou ministra obrany I. stupňa, teda najvyšším rezortným vyznamenaním. To však iba na margo k faktografii o histórii VČR. Dôležitejšie sú záverečné slová M. Minára: „Osobne ma teší, že Vojenský čin roka sa stal súčasťou novodobých tradícií rezortu obrany a slovenských ozbrojených síl. No ešte viac sa teším, že máme medzi sebou výnimočných mužov a ženy, vojakov, občianskych zamestnancov rezortu obrany i priateľov armády, ktorí každoročne dokazujú, že majú svoje srdcia na správnom mieste, nasadzujú svoje životy pre iných a sú za nimi činy, ktoré ďaleko presahujú rámec ich služobných povinností. Je mi ctou s nimi nielen pracovať ako novinár, ale zároveň ich vnímať ako ľudí s veľkým L.“

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, Michal Burza, Peter Dovina, archív

Najlepšie stíhačky druhej svetovej vojny

Divoké Mustangy skrotili Luftwaffe

Odborníci i nadšenci sa často sporia o to, či bol najlepšou stíhačkou druhej svetovej vojny britský Spitfire, alebo americký Mustang. Výsledok sporu potom často závisí od toho, z ktorej časti Atlantiku dotýčný nadšenec pochádza. Pravdou však je, že kým Spitfire slúžil úspešne počas celej vojny, Mustang iba v jej druhej polovici. A za mnohé zo svojich úspechov vďačí aj Britom a Spitfiru.

Na začiatku roka 1940 sa britská nákupná komisia usilovala v USA zohnať akékoľvek moderné lietadlá. Zo stíhačiek prichádzal do úvahy viac-menej iba Curtiss P-40. Továrňu firmy Curtiss-Wright však bežala na plné obrátky a nedokázala pokryť vyššie nároky. Briti preto oslovili firmu North American, ktorá nebola taká vyťažená, či by pre nich vyrábali P-40 v licencií.

Reakcia šéfa North American bola pomerne trufalá – vyhlásil, že Britom dodá lepšie lietadlo rýchlejšie, ako by dokázali zaviesť výrobnú linku na P-40. A naozaj, prvý prototyp bol hoto-

vý za 102 dní od podpisu objednávky. Prvý let absolvoval 26. októbra 1940, len 149 dní od kontraktu. To je veľmi krátky čas aj počas vojny.

Konštruktér Edgar Schmued si dal záležať na aerodynamickej čistote svojho výtvoru. Použil nový laminárny profil krídla a aj prepracovanú konštrukciu chladiča pod trupom. Lietadlo bolo na uľahčenie výroby zložené z piatich konštrukčných celkov – prednej, strednej a zadnej sekcie trupu a dvoch polovic krídla. Tie boli kompletne dokončené osobitne a potom ich len spojili dokopy. Stroj mal tiež veľkú kapacitu nádrží, čo sľubovalo dlhý dolet.

Jedinou nevýhodou nového typu bol použitý motor Allison V-1710. Ten mal nižšie výkony vo výškach, kde však prebiehala

väčšina leteckých operácií na západnom fronte. Preto aj Briti prvú verziu Mustang Mk. I nasadili ako stíhací bombardér pre hĺbkové útoky. Ani na americkej strane sa prvé P-51A nedočkali veľkého rozšírenia.

Merlin čaroval

Radikálna zmena nastala po tom, čo Briti navrhli namontovať do draku Mustanga motor Rolls-Royce Merlin 61, ktorý sa používal aj v Spitfiroch Mk. IX. Výsledkom bol nárast výkonu z 1 200 koní až na 1 700 koní. Výrazne stúpla maximálna rýchlosť (zo 620 až na 700 km/h) a dostup dosiahol 12 800 metrov.

Nová verzia dostala označenie P-51B. Existovala aj P-51C, ale tá sa líšila len tým, že sa vyrábala v inej továrni. Stroje boli vyzbrojené štyrmi guľometmi kalibru 12,7 mm a bežne nosili dve prídavné nádrže pod krídlami. S nimi mohli bez problémov sprevádzať bombardéry po Berlín a aj ďalej.

Američania a Briti totiž zvolili rozdielny prístup, pokiaľ ide o strategickú bombardovaciu ofenzívu proti Nemecku a okupovaným územiám. Po veľkých stratách pri pokusoch o denné útoky na začiatku vojny prešli Briti k nočným náletom, pri ktorých ničili ciele plošným bombardovaním. Američania naproti tomu presadzovali taktiku denných náletov, pri ktorých bolo možné presnejšie bombardovanie. Americké stroje B-17 a B-24 boli silno vyzbrojené a lietali v zovretých formáciách. Napriek tomu potrebovali eskortu stíhačiek. A v tom bol kameň úrazu.

Dvojmotorové stroje P-38 Lightning mali dlhý dolet, ale v klimatických podmienkach Britských ostrovov trpeli poruchami.

A stíhačky P-47 Thunderbolt nedoleteli dosť ďaleko. Časť cesty preto museli bombardéry absolvovať bez stíhacej ochrany. A práve tam si na americké formácie počkala Luftwaffe a spôsobovala im citeľné straty.

Vyčistili nebo

Riešením sa stal P-51B Mustang. Rýchle a obratné stroje dokázali sprevádzať bombardéry počas celej cesty. Aj ich taktika sa vyvíjala. Postupne začali lietať v predstihu a aktívne čistiť bombardérom cestu. A napokon začali loviť nemecké lietadlá aj na zemi, keď napádali letiská.

Aj Mustang sa ďalej vyvíjal. Verzia P-51D dostala kvapkovitú kabínu, ktorá zlepšovala výhľad pilota na všetky strany. Výzbroj tvorilo šesť guľometov kalibru 12,7 mm. Nenápadnou, ale dôležitou zmenou bol gyroskopický zameriavač K-14, ktorý aj z priemerného pilota urobil ostrostrielca.

Do konca vojny v Európe 8. mája 1945 zostrelili piloti Mustangov 4 950 nemeckých lietadiel. Bol to najväčší počet zostrelov spomedzi všetkých spojeneckých stíhačiek. Ďalších 4 131 lietadiel zničili na zemi.

Mustangy sa objavili aj v Ázii a v Pacifiku, ale pomerne neskoro. Bolo ich totiž treba viac v Európe. Proti Japonsku sa začali viac presadzovať až po obsadení ostrova Iwodžima. Z tamajších letísk sprevádzali bombardéry B-29.

Ani koniec druhej svetovej vojny neznamenal koniec kariéry Mustangov. Týchto výborných stíhačiek bol zrazu nadbytok, a tak ich za výhodnú cenu nakúpilo množstvo štátov. Americké letectvo ich nasadilo ešte vo vojne v Kórei, kde po nástupe prúdových strojov slúžili ako stíhacie bombardéry. Nosili dve bomby a osem neriadených rakiet.

Posledného vzdušného súboja sa dočkali v roku 1969 počas vojny medzi Salvadorom a Hondurasom. Ako posledná ich používala Dominikánska republika, ktorá Mustangy zo služby vyradila až v roku 1984.

Text: Miroslav Barič

Americké esá nad Slovenskom

Nad Slovenskom sa Mustangy začali objavovať v lete 1944. Sprevádzali bombardéry z letísk v Taliansku pri náletoch na rafinérie v Sliezsku, neskôr aj na ciele na samotnom území Slovenska. Americké letectvo u nás stratilo spolu šesť Mustangov, z toho dva museli 17. 9. 1944 po poruche núdzovo pristáť na povstaleckom letisku Tri Duby.

Vôbec prvý úspech v našich končinách dosiahol major Herschel Green, ktorý 7. júla 1944 na moravsko-slovenskom pomedzí zasiahol a poškodil dva Messerschmitty Bf 109. Herschel Green dosiahol spolu 18 víťazstiev vo vzduchu a ďalších 10 lietadiel zničil na zemi.

Aj ďalšie americké esá dosiahli časť zo svojich úspechov nad Slovenskom.

Pri leteckej bitke 29. 8. 1944 medzi Žilinou a Nitrou piloti Mustangov zostrelili päť nemeckých stíhačiek a dve ďalšie poškodili. Dve Bf 109 si na konto pripísal poručík James Brooks, letecké eso s 13 zostrelmi. Osem kilometrov od Nitry poslal na zem jeden Focke-Wulf Fw 190 aj kapitán John Voll, ktorý bol s 21 zostrelmi tretím najúspešnejším pilotom Mustangov vôbec.

Egypt nakupuje MiGy

Egypt objednal 50 stíhačiek MiG-29M. Prvé stroje by mali do krajiny pyramíd doraziť už koncom tohto roka. Pre ruského výrobcu je to vítaná transakcia, pretože konkurenčný Suchoj má väčšie exportné úspechy. Egypt po sérii prevratov a nepokojov nemá peniaze nazvyš a musí sa spoliehať na pomoc bohatších arabských spojencov, najmä Saudskej Arábie. Špekuluje sa, že pomohli aj s nákupom ruských stíhačiek. Jeho celková cena sú dve miliardy dolárov a zahŕňa aj výcvik a logistickú podporu. Egyptské letectvo momentálne používa vyše 200 F-16 americkej výroby, približne stovku francúzskych Mirage 5 a Mirage 2000 a 24 nových strojov Rafale. Stále má tiež približne 50 starých lietadiel MiG-21, ale tie postupne vyraduje.

**Bezpilotná F-16
poslúcha na slovo**

Americké letectvo úspešne vyskúšalo stíhačku F-16 upravenú ako bezpilotný prostriedok. Ide o súčasť programu Loyal Wingman, ktorého cieľom je spojiť a skoordinať pri operáciách pilotované lietadlá a bezpilotné prostriedky. Verzia, označovaná aj ako MQ-16, vznikla úpravou staršieho stroja. Softvér jej umožnil bezpečný let vo formácii s pilotovanou F-16 a tiež účinne reagovať na pokyny pilota z druhého stroja. Ďalšie testy majú ukázať, či bezpilotná F-16 dokáže samostatne zaútočiť na vybraný cieľ a vyhnúť sa pri tom protivzdušnej obrane. Mala by byť tiež schopná použiť vlastné prostriedky rádioelektronického boja na ochranu proti rušeniu. Získané skúsenosti chce americké letectvo využiť pri budovaní flotily bojových bezpilotných prostriedkov, ktoré by spolupracovali s klasickými pilotovanými lietadlami.

Hrdinu komiksov a filmov pripomína bojový oblek HTALOS (Tactical Assault Light Operator Suit), ktorý vyvíjajú pre americké veliteľstvo na špeciálne operácie. Jediným rozdielom je, že oblek nedokáže lietať. Operátorovi však poskytuje vysokú úroveň balistickej ochrany. Bude mať aj vonkajšiu nosnú kostru (exoskelet), ktorý rozloží nesenú záťaž a zníži únavu vojaka. Nebude chýbať ani klimatizácia. Základom však bude systém senzorov a kamier, ktoré vojakovi poskytnú dokonalý prehľad o situácii okolo neho. TALOS sa skladá z viac ako 800 dielov a na jeho vývoji sa podieľa 35 firiem. Základným konštrukčným materiálom je titán, exoskelet poháňajú elektrické motory. Energiiu dodávajú batérie na zadnej strane.

**Oblek
ako od
Iron Mana**

Boeing stavia raketoplán

Americká vojenská agentúra DARPA a firma Boeing začali užšie spolupracovať na vývoji raketoplánu XS-1. Ten má slúžiť na rýchle vynášanie satelitov na obežnú dráhu. Projekt XS-1 sa spustil pred niekoľkými rokmi a Boeing už navrhol niekoľko konceptov. Z nich teraz bude vychádzať. Do roku 2020 by mali postaviť prototyp, ktorý zvládne desať letov v priebehu 10 dní. To má dokázať, že XS-1 bude pripravený vyniesť satelit hocikedy podľa potreby. Stroj je kombináciou klasického nadzvukového lietadla a raketoplánu. On sám do vesmíru lietať nebude. Vo výške vypustí malú raketu, ktorá vynesie satelit vyššie na obežnú dráhu. Americká armáda sa tak nebude musieť spoliehať na existujúce družice, prípadne dlho čakať, kým jej „oko na oblohe“ vynesú klasickým spôsobom.

Francúzska armáda modernizuje

Obrnené sily francúzskej armády sa dočkajú výraznej obmeny. Staršie kolesové vozidlá nahradia stroje úplne novej konštrukcie. Armáda objednala prvú sériu 319 obrnených transportérov Griffon a 20 bojových vozidiel Jaguar. Prvé Griffony by mali vojaci dostať už o rok, Jaguary začnú prichádzať v roku 2020. Griffon je šesťkolesové vozidlo s hmotnosťou približne 25 ton. Môže prepravovať desať vojakov a na strope má diaľkovo ovládanú zbraň. Francúzsko chce vyše 1 700 Griffonov v 11 verziách – transportných, veliteľských, pozorovacích či sanitných. Jaguar je šesťkolesové prieskumné vozidlo s vežou vyzbrojenou kanónom kalibru 40 mm a odpaľovacími zariadeniami protitankových rakiet. Plánuje sa nákup 248 kusov.

V Indii vznikol nový výrobca zbraní PLR (Punjab Lloyd Raksha). Ide o spoločný podnik s izraelskou firmou IWI, ktorá už dodáva pušky pre indické špeciálne jednotky. PLR bude vyrábať tieto pušky Tavor, ale aj guľomety a ostreľovačské pušky. Pušku Tavor kalibru 5,56 mm začali v Izraeli vyvíjať v roku 1995. Zásobník má za rukoväťou so spúšťou, preto je ľahšia a má kompaktnejší dizajn. Tavor, označovaný tiež TAR-21, používajú vojenské alebo policajné jednotky v troch desiatkach krajín. India kúpila v roku 2005 vyše 3 000 kusov pre špeciálne jednotky. Teraz sa bude Tavor z domácej výroby uchádzať o ďalšie kontrakty v Indii, ale budú ho vyrábať aj na export do iných krajín.

India bude vyrábať izraelské pušky

Absolvoval ich ešte ako vojak základnej služby vo vojenskom výcvikovom priestore Libavá na Morave. Rodák z Michaloviec po poddôstojníckej škole v Martine celú vojenčinu pôsobil v tankovom pluku v Přáslaviciach, kúsok od Libavej. A prečo tank vtedy zostal pod vodou? Podľa rotmajstra Štátnika banalita. Chýbala karabínka na spojenie lanka s klapkami čističa vzduchu. Motor nedostával pod vodou prídel vzduchu a zhasol. Vinníka hľadali, no nenašli. Aj keď každý vodič mal kľúče a na kľúčoch karabínku.

Boj o Moskvu

Počas vojenčiny na Morave sa s tankom zúčastnil aj na filmovaní bojov o Moskvu. „Moja T-54 bola namaskovaná konármi a trávou, aby vyzerala ako tank z druhej svetovej vojny,“ spomína. Vo-

jenčinu skončil ako slobodník, s návrhom na povýšenie. Hodnosť rotného i rotmajstra dostal už v zálohe. V súčasnosti je najstarším tankistom našej jedinej tankovej jednotky – tankovej roty trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu. V roku 1995 prijíma-

Hovorí sa o ňom, že podľa chodu motora odhalí chybu.

la vtedajšia Armáda SR profesionálov na niektoré vojenské pozície. Prihlásil sa aj Marián a o rok neskôr nastúpil do tankového práporu v Trebišove, na výnimku, za vodiča tanku ako rotmajster. Lebo vtedy mohol byť vodič

nanajvyšší rotný. Spolu s ním v útvere pôsobil aj dlhoročný veliteľ tankovej roty a dnešný zástupca veliteľa útvaru v Trebišove major Jozef Horváth. Spoločne zažili nespočetné vyvedenia do výcvikových priestorov, cvičenia i streľby. Mnohé aj s účasťou vojakov iných armád NATO.

„Patril medzi prvých profesionálnych vojakov v útvere. Svoju prácu vykonával dôsledne a zodpovedne. Bol vzorom pre ostatných vodičov vrote i prápore. Hovorilo sa o ňom, že podľa chodu motora odhalí jeho chybu. A veľa ráz som sa presvedčil, že je to pravda,“ hovorí súčasný zástupca veliteľa trebišovského práporu. „Neskôr bol ustanovený do funkcie technik tankovej roty. Bral ju ako veľkú výzvu. S tankmi, ich technickým stavom a nedostatkom náhradných dielcov bolo stále dosť prob-

Rotmajster Marián Štátnik spojil vojenský život s tankmi

Náš najstarší tankista

„Tank bez problémov vošiel do vodnej prekážky. Rešpekt zo mňa opadol, cítil som sa fajn. Lenže pohoda netrvala dlho. Tank zastal. Motor sa nedal naštartovať. Záchranná a uvoľňovacia služba si však našťastie dobre splnila úlohu,“ spomína rotmajster Marián Štátnik na svoje prvé hlboké brody.

lémov, ale zvládol to veľmi dobre. Vedel si poradiť,“ spomína major Horváth. Na rotmajstra Štátnika sa vždy mohol spoľahnúť. „Ak sa v deň výcviku niečo pokazilo, na druhý deň ráno to bolo pripravené. Po dlhých rokoch v technickej pozícii rotmajster bol Štátnik ustanovený do funkcie veliaceho poddôstojníka tankovej čaty. Svoju robotu robí zodpovedne aj ako zastupujúci veliteľ čaty. Lebo veliteľa čaty nemá. Vážim si ho pre obetavosť, zodpovednosť a úprimnosť,“ zdôrazňuje major Horváth.

Afrika i Afganistan

Marián získal medzinárodné skúsenosti v zahraničných misiách a operáciách. Pod vlajkou OSN i NATO. V misii OSN UNMEA v africkej Eritrei bol v roku 2004 vodičom odmiňovacieho tanku UOS-155 Belarty. Dodnes spomína na veľkú podporu zo strany miestnych. „Odmínováli sme im najdôležitejšie cesty, likvidovali mínové polia. Videli, že im pomáhame. Ich deti sa už nemuseli v preverených priestoroch báť mŕtv,“ oživuje spomienky na Afriku. Ako vodič musel znášať horúčavu zatvorený v tanku. Nasledovala dvojnásobná skúsenosť z Afganistanu v rokoch 2010 a 2013.

V Tarin Kowte bol ostreľovačom v strážnej jednotke, v Kandaháre veliteľom strážneho družstva. Hovorí, že na-

priek všetkým problémom sa snažili, aby s ich prácou bola spokojnosť. „Chápali sme, že keby sme pustili pri nedôslednej prehliadke niekoho so zbraňou, mohol by v tábore narobiť medzi koalíčnymi vojakmi zle. Pred nami boli aj takéto prípady. Preto som bol hrdý, že na našu prácu sa vojaci v tábore mohli spoľahnúť. Slovenská brána nebola miestom, ktorým by do tábora prichádzala smrť,“ hrdó konštatuje rotmajster Štátnik. Dodáva, že keď koalíční vojaci prechádzali bránou základne a videli slovenských vojakov, netajili spokojnosť.

Aspoň na sto percent

Pri nedávnom prekonávaní vodnej prekážky na Lešti sa rotmajstrovi Štátnikovi prihovoril aj dnešný veliteľ topofčianskej mechanizovanej brigády brigádny generál Vladimír Kubáň. „V roku 2004 som prevzal velenie tankového práporu. Rotmajster Štátnik bol technikom roty. Práca je preňho zároveň záľubou. Je to naslovovaný odborník. Ochotný a schopný riešiť akýkoľvek technický problém. Medzi mladšími mal vždy prirodzenú autoritu, podporenú odbornosťou, skúsenosťami a schopnosťou riešiť problémy. Pre mňa je chodiaca encyklopédia tankového vojska. Boda by sme mali takýchto odborníkov viac,“ poznamenáva generál na jeho adresu.

Veliteľ tanku rotný Peter Stulák nastúpil k útvaru v marci 2004: „V súčasnosti pôsobíme vo 4. tankovej čate, kde je pri neobsadenej funkcii aj naším veliteľom. Čo sa týka teoretických i praktických poznatkov o tanku a jeho prevádzke, je to najlepší odborník vrote. Pre nás, mladších vojakov, je možno až príliš precízny. Vyžaduje, aby sa každá práca urobila prinajmenšom na sto percent. Do práce prichádza prvý a odchádza posledný.“

Legenda tankového vojska rotmajster Marián Štátnik oslávi v auguste 53 rokov. Z nich 23 rokov pôsobí ako profesionálny vojak. Ako mnohí ďalší zažil aj on hodnostnú hojdačku. Ako technik roty bol nadrotmajstrom. Potom musel v roku 2005 prijať nižšiu hodnosť. Stal sa rotným. Postupne sa však dostal na rotmajstra. Z množstva cvičení, ktoré zažil, najviac spomína na medzinárodné cvičenie slovenských a českých vojakov Modrá línia v roku 2001. Bolo najdlhšie, trvalo šesť týždňov a jeho súčasťou boli aj brody tankov. Skúsenosti odovzdáva rád, najmä dobrou radou. Je však presvedčený, že vrote majú šikovných a skúsených veliacich poddôstojníkov a veliteľov tankov, ktorí pracujú s nadšením. A to ho teší najviac.

Text: Jozef Žiak
Foto: kpt. Peter Poldruhák

Konferencia dekanov vzdušných síl

Na Slovensku sa v dňoch 5. - 9. júna prvý raz konala Konferencia Nato Air Force Chaplains Consultative Committee (NAFCCC). Organizácia existuje od roku 1952, patrí medzi najdlhšie pôsobiace v rámci Aliancie a na výročnej konferencii sa zišla po 66. raz. Generálny sekretár, hlavný rabín holandskej kráľovskej armády plukovník Menachem Sebbag zdôraznil, že hlavnou úlohou je zaistiť výmenu skúsenosti a poznatkov medzi vojenskými duchovnými službami v rámci vzdušných síl. Konferencia je kľúčovým grémiom pre plánovanie a koordináciu medzinárodnej spolupráce vojenských duchovných služieb v rámci NATO. Konala sa v zrenovovaných priestoroch zámku Víglaš a jej ústrednou témou bola rodina ako podpora profesionálneho vojaka. NAFCCC pripravil Vojenský dekanát Veliteľstva Vzdušných síl OS SR vo Zvolene v súčinnosti s Vikariátom OS SR a Úradom EPS OS SR. Stretli sa na nej zástupcovia dekanov vzdušných síl dvanástich armád Aliancie. Navštívili taktické krídlo na Sliachi, Centrum výcviku Lešť aj banskobystričský Pamätník SNP. Zástupca veliteľa vzdušných brigádny generál Miroslav Lorinc odovzdal generálnemu sekretárovi NAFCCC plukovníkovi Menachemovi Sebbagovi Pamätný kríž náčelníka GŠ OS SR III. stupňa. V závere konferencie jej účastníkov navštívili náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim a generálny duchovný Ústredia ekumenickej pastoračnej služby OS SR a OZ SR plukovník Marian Bodolló.

Text a foto: Jozef Žiak

Symbolický hrob povstaleckého generála

Na cintoríne v Revúcej je od jari aj symbolický hrob generála Rudolfa Viesta, jednej z ťažiskových osobností Slovenského národného povstania. Členovia Klubu generálov SR odovzdali pri tejto príležitosti primátorke mesta Eve Cireňovej prst z koncentračného tábora Flossenbürg, kde

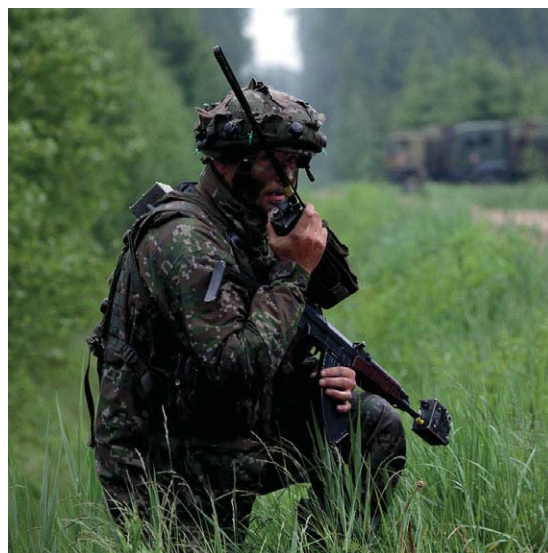
bol revúcky rodák gen. Viest popravený spolu s generálmi Golianom, Malárom a Jurechom v marci 1945. Za Klub generálov SR sa na slávnosti zúčastnili genpor. v.v. Peter Vojtek, genmjr. v. v. Peter Novotňák a genmjr. v. v. Ján Ďurove.

(pv)

Odovzdali operačnú úlohu v Kábule

Na leteckej základni HKIA v Kábule 3. júna oficiálne prevzal operačnú úlohu nový, v poradí už šiesty slovenský kontingent v operácii Resolute Support Afganistan. V prítomnosti náčelníka odboru riadenia a plánovania operácií plukovníka Mariána Kurilla odovzdal podplukovník Oliver Toderiška velenie kontingentu podplukovníkovi Ladislavovi Kiselovi. Súčasťou ceremoniálu bolo aj dekorovanie odchádzajúcej rotácie medailami za službu v operácii NATO Non Article 5 Medal osobne veliteľom letiska HKIA brigádnym generálom Čolom (TUR) a jeho zástupcom plukovníkom Stoneom (USA), v prítomnosti ďalších významných hostí. Veliteľ letiska vyzdvihol úsilie a profesionalizmus s akým plnia úlohy slovenskí vojaci v operácii. „Ďakujem vám za výborné plnenie úloh v operácii Resolute Support v Afganistane, prajem vám všetko dobré, a najmä šťastný návrat domov,“ predniesol aj v slovenskom jazyku.

Slováci v Lotyšsku

Minister obrany Peter Gajdoš 12. júna v Lotyšsku navštívil slovenských vojakov, ktorí v krajine pôsobia v rámci účelového zoskupenia Štefánik. V Pobaltí sú už tretí mesiac a v závere svojej misie sa zapojili do cvičenia NATO Saber Strike 2017.

Cvičenie Saber Strike je zamerané predovšetkým na spoluprácu krajín NATO v bojovej situácii. Avšak neoceniteľné skúsenosti z pôsobenia v medzinárodnom prostredí získali naši vojaci aj v rámci ostatných výcvikových aktivít v tejto krajine,“ povedal šéf rezortu obrany. Veliteľ účelového zoskupenia Štefánik major Vladimír Moško ho oboznámil s plnením úloh i priebehom cvičenia Saber Strike 2017, ktoré sa od bežného cvičenia odlišuje aj tým, že prebieha mimo vojenského priestoru. Na cvičenie boli zapožičané pozemky civilných vlastníkov.

Slovenská mechanizovaná rota sa v rámci cvičenia dostala pod operačné velenie nórskeho pešieho

Jubileum ženistov

Príslušníci seredského ženijného práporu si v prvý júlový deň pripomenuli pätnásť výročie vzniku svojho útvaru v roku 2002. Prvým veliteľom bol vtedajší podplukovník Ondřej Novosad. Útvar vznikol na báze predchádzajúcich ženijných útvarov, ktoré majú v Seredi dlhoročnú tradíciu. Veď už v auguste

1949 bol z Bratislavy do Serede redisklovaný jeden ženijný prápor 4. ženijného pluku.

Hlavnou úlohou seredského ženijného práporu pozemných síl je zabezpečiť pripravenosť na plnenie úloh ženijnej podpory pri obrane územia SR. V tomto roku majú príslušníci práporu okrem iného

práporu. Jej partnermi boli britská mechanizovaná rota z Royal Marines, americká rota palebnej podpory z námornej pechoty a nórska pešia rota z 2. pešieho práporu.

Text: Jozef Žiak

Foto: autor, Ivan Kelement

za úlohu udržať úroveň vycvičenosti a nasaditeľnosti ženijných jednotiek vyčlenených do mnohonárodného ženijného práporu v rámci projektu TISA, zabezpečiť prípravu medzinárodného cvičenia Blonde Avalanche 2017 a splniť úlohy spoločných výcvikov s Armádou Českej republiky.

Text a foto: Jozef Žiak

● Júnové rokovanie Vojenskej rady náčelníka Generálneho štábu OS SR sa konalo 8. 6. v priestoroch veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene. Náčelník generálneho štábu na ňom vyznamenal šiestich príslušníkov Krídla velenia, riadenia a prieskumu Zvolen za zodpovedný prístup pri organizovaní a vykonávaní záchrany profesionálnych vojakov počas mimoriadnej situácie spôsobenej dopravnou nehodou vojenskej Tatry 815 z 18. mája 2017. Po zasadnutí sa generál Maxim v zámockom hoteli Víglaš stretol s účastníkmi Konferencie dekanov vzdušných síl členských krajín NATO NAFCCC a odovzdal bývalému sekretárovi NAFCCC plukovníkovi Joachimovi Simonovi Pamätný kríž Náčelníka GŠ OS SR III. stupňa.

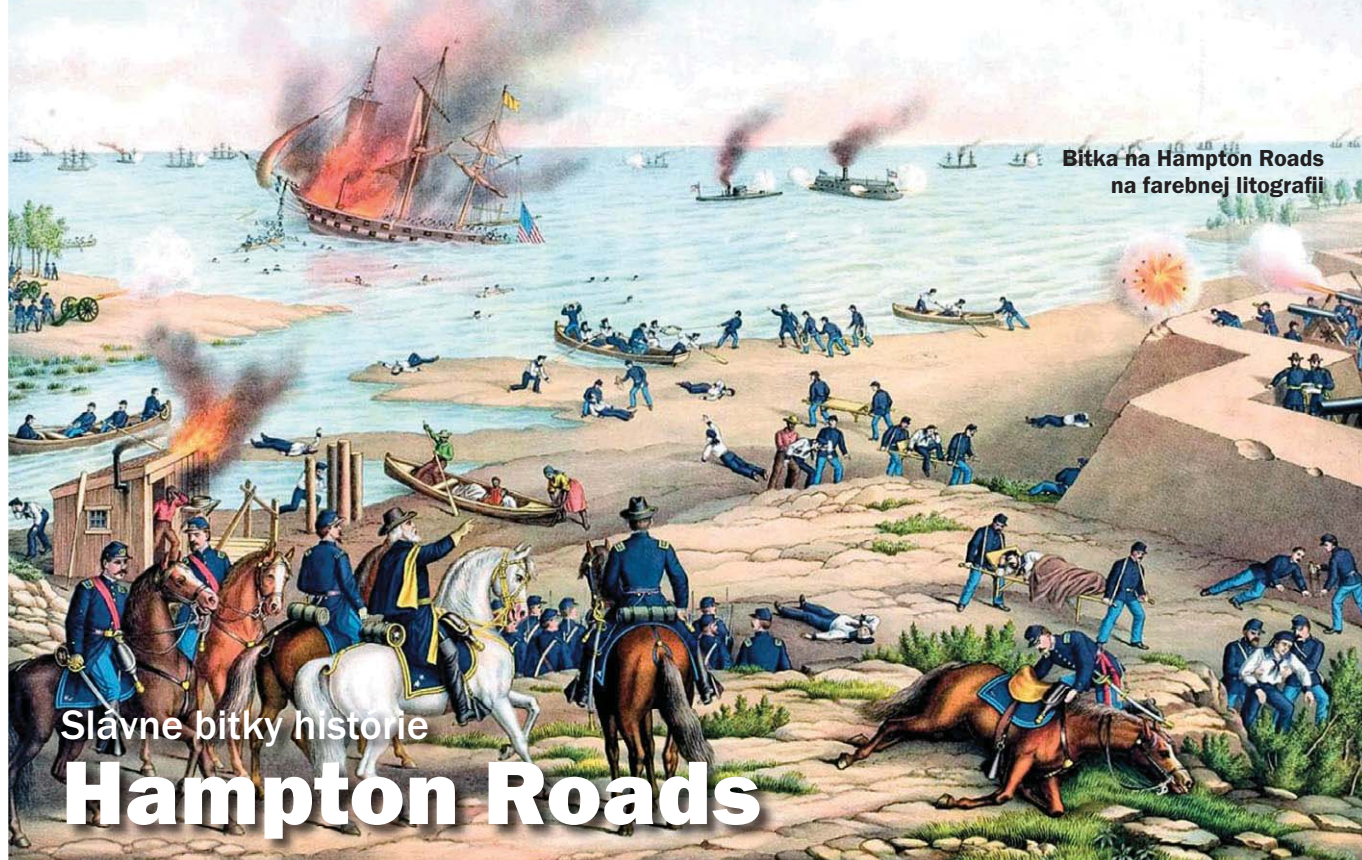
● Veliteľstvo vzdušných síl OS SR Zvolen v spolupráci s Protiletadlovou raketovou brigádou Nitra (plrb) organizovali 5. – 6. júna Majstrovstvá VzS v malom futbale. V súbojoch sa stretlo päť družstiev. Najvyšší počet bodov získalo domáce družstvo z plrb Nitra pred minuloročným obhajcom z taktického krídla Sliač, tretie skončilo družstvo z krídla velenia, riadenia a prieskumu Zvolen. Najlepším brankárom turnaja bol slobodník Jakub Lopatka z plrb Nitra a najlepším strelcom vojak 2. stupňa Ľudovít Jamnický z kvrps Zvolen.

● Hlavní vojenský lekári krajín V4 boli účastníkmi pravidelného koordinačného stretnutia v Bratislave v dňoch 17. – 19. mája. Diskutovali najmä o spolupráci krajín V4 pri tvorbe zdravotníckeho zoskupenia, ktoré bude zabezpečovať všetky jednotky EÚBG v roku 2019, o blížiacom sa cvičení Vigorous Warrior 2017 v septembri v Nemecku a o spoločných problémoch s nedostatkom personálu a zdravotníckeho materiálu.

● Týždenný výcvik výkonných letcov vzdušných síl v špeciálnej telesnej príprave zameraný na vojensko-praktické lezenie, presuny, prekonávanie prekážok, orientáciu v neznámom teréne a cvičenia vo vode sa konal 15. – 19. mája v Slanských vrchoch, na Domaši a v Hanušovciach nad Topľou. Výkonní letci väčšiny odborností sa oboznámili s typmi presunov, overili si vytrvalosť a vôľové vlastnosti, zdokonalili sa v lezeckej technike a špeciálnych činnostiach po núdzovom opustení lietadla.

● Zástupcovia MO SR, Generálneho štábu OS SR, Akadémie ozbrojených síl, vzdušných a pozemných síl sa 30. mája stretli pri tvorbe nového päťročného vojenského programu budúcich pilotov. Pôvodný pilotný projekt prípravy vojenských pilotov spočíval v začlenení vojenského programu od II. stupňa ich vysokoškolského štúdia. Pre optimalizáciu prípravy začnú terajší uchádzači od nového akademického roka študovať na Leteckej fakulte Technickej univerzity Košice ako kadeti AOS už od prvého ročníka päťročného inžinierskeho štúdia.

● Od 31. mája do 9. júna sa 29 príslušníkov taktického krídla Sliač zúčastnilo na medzinárodnom leteckom cvičení LOAD DIFFUSER 2017 na leteckej základni Kecskemét v Maďarsku. Bolo zamerané na precvičenie taktiky boja proti vzdušným cieľom a úderom na pozemné ciele. Posádky lietadiel L-39 boli zaraďované do kombinovaných vzdušných operácií. Precvičovali tiež lety pátrania a záchrany pilotov a vzdušné vysadzovanie vojsk do priestoru bojovej činnosti. Na cvičení participovala aj Česká republika, Rakúsko, Chorvátsko, USA a Srbsko.

Bitka na Hampton Roads
na farebnej litografii

Slávne bitky histórie

Hampton Roads

Najdôležitejšie bitky americkej občianskej vojny (1861 – 1865) sa odohrali na pevnine, ale bojovalo sa aj na vode – na veľkých riekach, jazerách i pri východnom (atlantickom) pobreží Severnej Ameriky. Námorná bitka na Hampton Roads 8. a 9. marca 1862 nepatrila síce k najväčším, ale stala sa historicky výnimočnou.

Námorná blokáda Juhu

V prvej etape vojny sa situácia pre severo-americkú Úniu nevyvíjala najlepšie a zvrät nastal až po bitke pri Gettysburgu začiatkom júla 1863. Dovtedy vojnové šťastie viac prišlo južnej Konfederácii, ktorá cez prístavy na atlantickom pobreží a v Mexickom zálive vyvážala svoje hlavné poľnohospodárske produkty, najmä bavlnu a tabak, a predovšetkým z Veľkej Británie, Francúzska a Španielska dovážala zbrane, potraviny a ďalšie potrebné komodity.

Prezident Únie Abraham Lincoln preto už 19. apríla 1861 zaviedol blokádu konfederčných prístavov a vyslal k nim eskadry vojnových lodí s cieľom spôsobiť rozpad konfederčnej ekonomiky. Išlo o 3 549 míľ pobrežia Texasu, Louisiany, Mississippi, Alabamy, Floridy, Georgie a Južnej Karolíny a neskôr aj Severnej Karolíny a Virgínie, ako aj o 185 prístavov a splavných ústí riek.

Južanom nezostalo nič iné, ako sa pokúsiť blokádu čo najskôr prelomiť. A keďže ich loďstvo bolo oveľa slabšie, hľadali spôsob, ako tento nepriaznivý stav zvrátiť. Východisko videli v objednávke dvoch pancierových lodí (Sphinx a Cheops) vo Francúzsku, kde v roku 1859 spustili na vodu prvú celopancierovú paroplachtovú vojnovú loď na svete – fregatu La Gloire. Tento plán však Severania odhalili a Francúzi lode predali Prusku a Dánsku. Tá dánska pod menom Stonewall nakoniec predsa skončila v službách Konfederácie, ale do bojov nikdy nezasiahla. Južania sa

potom vydali cestou prestavby existujúcich plavidiel na pancierované plávajúce delové batérie a vzniklo niekoľko skutočne kuriózných monštier. Asi najznámejším sa stal obrnenec CSS (Confederate States Ship) Virgínia po prestavbe unio-

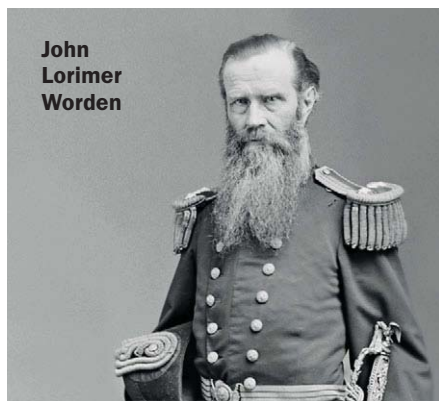
nistickej fregaty USS (United States Ship) Merrimack.

Zbrane a velitelia

Keď v apríli 1861 Južania obsadili virgínsky prístav Norfolk a lodenice Gosport, ukoristili tam i paroplachtovú fregatu USS

Merrimack, ktorú však Severania ešte pred ústupom v prístave potopili. Konfederálni námorníci ju bez väčších problémov opäť dostali na hladinu, a získali tak vynikajúcu platformu pre plávajúcu pevnosť CSS Virgínia s dĺžkou 84 m, šírkou 11,8 m, ponorom 6,7 m a výtlakom asi 3 200 ton. Po odstránení nadstavieb a znížení trupu na maximum zvyšok kompletne opancierovali a posadili naň delový zrub s hrúbkou panciera 102 mm, v ktorom bolo umiestnených 12 ešte spredu nabíjaných diel, a to po jednom kalibru 7 palcov (178 mm) vpredu a vzadu a po piatich na každom boku. Išlo o tri 9-palcové (229 mm) a jedno 6-palcové (152 mm) delo, ako aj jednu 4,4-palcovú (120 mm) húfnicu. Nízku pruhu tohto čudného plavidla tvorilo okované baranidlo na taranovanie nepriateľa.

Nezaháľali ani Severania a vynálezca a konštruktér švédskeho pôvodu John Ericsson pre nich v New Yorku postavil unikátnu menšiu obrnenú loď USS Monitor s podobne silným pancierom, ako mala Virgínia, ale výtlakom necelých 1 000 t, ktorá v jedinej otočnej veži na extrémne nízkej palube niesla za uzatvárateľnými strieľňami dve tzv. Dahlgrenove spredu nabíjané delá kalibru 11 palcov (asi 280 mm). Bol to prvý prípad bojového použitia otočnej lodnej delovej veže na svete, nie však bez chyby, pretože munícia sa do veže dala dopĺňať iba pri jej natočení tak, že sa otvor v podlahe kryl s otvorom v palube pod ňou, a tak delá v tom čase boli prakticky zablokované.

**John
Lorimer
Worden**

V pobrežných pevnostiach v okolí Hampton Roads stáli ešte silnejšie tzv. Rodmanove delá kalibru až 15 palcov (takmer 380 mm), ale ani tie nedokázali preraziť 102 mm pancier, nanajvýš pri priamom zásahu mohli rozrušiť jeho nitované spoje.

Konfederáčnej eskadre na Hampton Roads velil komodor Franklin Buchanan a mal k dispozícii Virgíniu, dve klasické fregaty, dva delové člny a dve ozbrojené obchodné lode. Eskadra Únie kapitána Johna Marstona pozostávala z Monitora, piatich fregát a niekoľkých delových člnov.

Na „Hamptonských cestách“

Hampton Roads, hoci to znie „suchozemsky“, bola sústava vodných ciest a kanálov medzi množstvom ostrovov pri pobreží Virgínie, a to na sútoku troch riek, ktoré sa ako James River vlievali do Chesapeakejskej zátoky. Rieku James a pobrežné pevnosti 8. marca 1862 ovládala eskadra Južanov a od severovýchodu sa sem blížila unionistická eskadra, ktorú dosť zdržoval pomalý Monitor, plávajúci z New Yorku. Päť fregát Únie preto vošlo do priestoru budúcej bitky bez neho, a to spôsobilo tragédiu. Číhajúca CSS Virgínia, ktorej velil priamo komodor Franklin Buchanan, okamžite taranovala prvú fregatu USS Cumberland a potopila ju. Potom, hoci pri zrážke prišla o baranidlo, začala ostreľovať druhú fregatu USS Congress a ťažko ju poškodila. Napokon sa obrátila proti tretej fregate USS Minnesota, ktorá pred ňou v panike unikla a jej kapitán ju naviedol na pobrežnú

plytčinu. To sa však už nad bojisko zniesol súmrak a súper sa od seba dočasne odpútal.

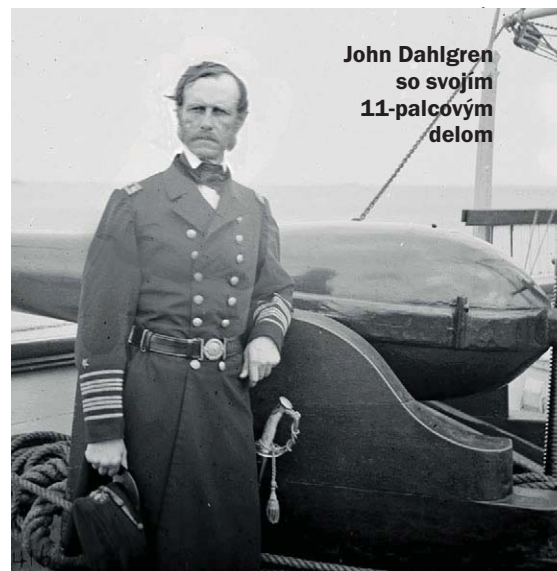
V noci na 9. marca 1862 konečne k Hampton Roads dorazil USS Monitor, ktorému velil kapitán John Lorimer Worden, a ráno, keď CSS Virgínia vyplávala z ústia James River, aby dorazila poškodený Congress a na plytčine uviaznutú Minnesotu, postavil sa zrazu pred horiaci Congress a okamžite začal páliť na južanského obrnenca. Virgínia úspešne odolávala napriek tomu, že v predošlom dni takmer prišla o komín, čo znížilo výkon jej parného stroja, a zo súboja s Cumberlandom a Congressom mala poškodených aj niekoľko pancierových plátov. Dokonca sa jej jedným výstrelom podarilo zasiahnuť veliteľské stanovište Monitora na proxe pred otoč-

**Zo strielne
veže Monitora
je vysunuté
ústie jedného z
Dahlgrenových
diel**

nou vežou a vážne zranil kapitána Wordena. Niekoľko priamych zásahov dostala aj samotná veža, ale jej pancier to vydržal bez vážnejších následkov, hoci obsluha diel dnu tým určite nadšená nebola.

Historicky prvý súboj obrnených lodí sa skončil nerozhodne a ani jedna neutrpela také škody, ktoré by ju urobili neschopnou boja. A tak sa obrnenec rozišli a viac sa už nestretli, hoci Virgínia v nasledujúcich mesiacoch niekoľkokrát vyplávala, aby vylákala Monitor na nový súboj. V konečnom dôsledku námornú bitku na Hampton Roads a prvý súboj pancierových lodí na svete prehrala Konfederácia, pretože sa jej nepodarilo prelomiť unionistickú námornú blokádu v zátokke Chesapeake ani nikde inde.

**John Dahlgren
so svojím
11-palcovým
delom**

Epilóg

Napriek neúspechu Juhu boli jeho straty na Hampton Roads oveľa menšie a predstavovali 78 zabitých a 17 zranených mužov a poškodenie jednej obrnenej lode. Únia mala na svojich lodiach až 261 mŕtvych a 108 zranených vojakov, potopenú jednu fregatu a jeden delový čln a poškodenú jednu obrnenú loď a dve fregaty.

Po prvom dni bitky sa zdalo, že Konfederácia blokádu prelomí, čím by sa obnovili jej ekonomické a diplomatické styky s Veľkou Britániou a Francúzskom. To mohlo viesť až k oficiálnemu uznaniu Konfederovaných štátov amerických a vstupu britskej armády na územie Únie. To sa nestalo aj vďaka USS Monitor, ktorý svojho súpera CSS Virgínia síce nezničil, ale nedovolil mu ani pokračovať v útokoch na unionistické plavidlá, čím znemožnil prelomenie blokády.

Obe obrnené lode klesli pod hladinu ešte v roku 1862. Virgíniu v obklúčení neďaleko ostrova Crane pri Norfolku vyhodila do vzduchu vlastná posádka 11. mája. Monitor pohltilo rozbúrené more pri myse Hatteras neďaleko Rhode Islandu 31. decembra 1862.

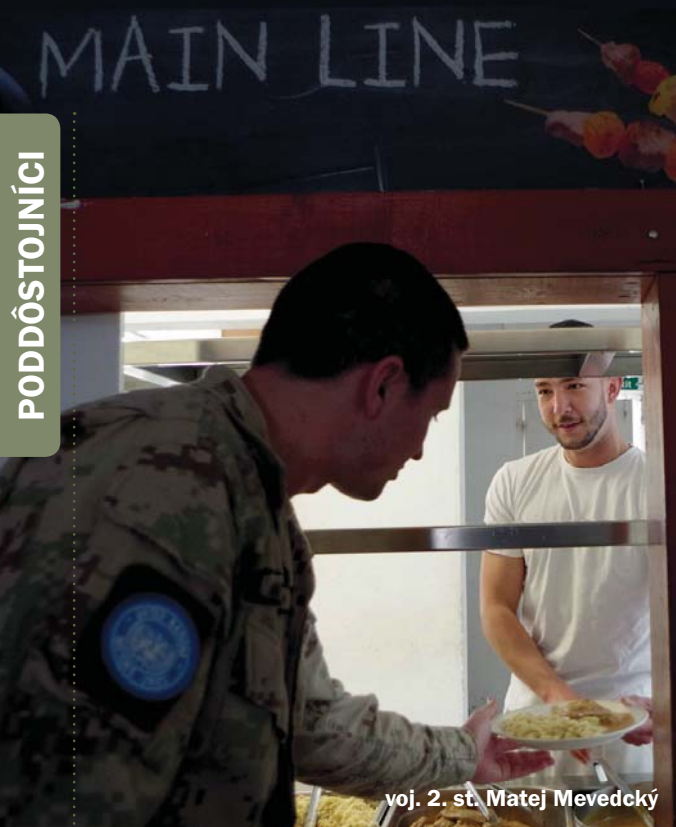
Text: PhDr. Ján Dolinay

**CSS Virgínia útočí na
USS Congress**

Súboj Virgínie a Monitora

voj. 2. st. Matej Mevedcký

slob. Tibor Fehér

Kuchári v misii

„Problémová je krupicová kaša alebo držková polievka, pretože niektorí taketo jedlá milujú a iní ich neznášajú,“ odpovedal s úsmevom na našu otázku čo chutí vojakom v misii UNFICYP vojak 2. st. Matej Medvecký.

Absolvent Hotelovej akadémie v Dolnom Kubíne slúži vo vojenskej uniforme už štvrtý rok. V misii je prvý raz. Počas jarnej rotácie našich vojakov na Cypre dodal: „Nič nepokazíte mäsom, či už je to segedín, maďarský guláš, alebo sviečková.“ Pokračovala jeho kolegyňa slobodníčka Monika Kubačková, ktorá doma slúži tiež v krídle velenia, riadenia a prieskumu vo Zvolene: „Z polievok je bezkonkurenčný vývar a z múčnikov buchty na pare alebo štrúdlä.“ Matka dvoch detí je v misii už tretí raz a za vojenskú kuchyňu by nemienila. Na veliteľstve Sektoru 4 v tábore generála M. R. Štefánika vo Famaguste varí aj vojačka 2. stupňa Veronika Lysinová. Do vojenskej kuchyne sa dostala okľukou. „Maturovala som na strednej geodetickej škole, no na leteckej základni v Prešove som ako kuchárka spokojná – a na Cypre dupľom,“ zasmeje sa rodáčka z Trnkova pri Prešove, ktorá slúži od roku 2012 a je rada, že do misie ju vyslali relatívne skoro.

Slovenskí kuchári vo Famaguste varia pre približne stovku ľudí tri teplé jedlá denne. Akurát cez víkendy si robí raňajky každý sám. Striedajú sa so svojimi maďarskými kolegami a majú k dispozícii aj domáci pomocný personál. Väčšinu surovín majú z centrálného skladu, akurát napríklad kyslú kapustu treba dokúpiť v ruskom obchode a niektoré koreniny u domácich.

Slobodník Tibor Fehér je však na vysunutej základni CP 10 v nárazníkovej zóne medzi severnou a južnou časťou ostrova ako kuchár sám. Rodák z Veľkých Kapušian vyštudoval Hotelovú akadémiu v Michalovciach a pre uniformu sa rozhodol ešte pred maturitou: „Od malička som vedel, že chcem byť buď kuchárom alebo vojakom. Teraz som jedno aj druhé,“ zasmial sa. „Slúžil som v Trebišove, ale to je nevariaci útvar, stravu im dovážajú. Pre mňa je lepšie slúžiť v Mechanizovanom prápore v Michalovciach, pretože tam varíme,“ spomenie na svoj domovský útvar. „Počas výcviku na Lešti som varil už aj pre 900 vojakov. Na útvare je to medzi 200 a 300. Tu na CP 10 sú nás len desiatky, takže občas mám čas aj na špeciality šéfkuchára. No vysmázaný rezeň je vysmázaný rezeň,“ usmial sa slobodník, ktorý varí tri jedlá denne, akurát cez víkend dovážajú obedy a večere z Famagusty.

Výcvik aktívnych záloh sa stal realitou. Prví vojaci už cvičili v Ženijnom prápore Sereď. Na slávnostnom nástupe sa zúčastnil minister obrany SR Peter Gajdoš spolu so zástupcom náčelníka Generálneho štábu OS SR genpor. Pavlom Mackom. V rámci pilotného projektu absolvovalo prvý výcvik aktívnych záloh od roku 1993 tridsaťšesť záložníkov, z toho osem bývalých profesionálnych vojakov, dvadsaťštyri vojakov bývalej povinnej základnej služby a 5 absolventov dobrovoľnej vojenskej prípravy.

„Ide o historický moment, pretože od roku 1993 vojaci v zálohe necvičili a systém aktívnych záloh nebol funkčný. My týmto spôsobom naplňame programové vyhlásenie vlády, úlohy z aktualizovanej Bielej knihy o obrane SR a, samozrejme, aj program Slovenskej národnej strany,“ povedal šéf rezortu obrany. Ako doplnil, v rámci pilotného projektu budú precvičení vojaci so ženijnými spôsobilosťami, v prípade potreby ich bude možné nasadiť pri rôznych živelných pohromách a kalamitách. Po ukončení pilotného projektu prijme rezort obrany na základe dôkladnej analýzy opatrenia, aby bol v budúcnosti ešte kvalitnejší.

Ako doplnil genpor. Macko, vojakov zaradených do aktívnych záloh môžu ozbrojené sily kedykoľvek povolať na výkon mimoriadnej služby. „Výcvik, ktorí vojaci v zálohe absolvujú, je zameraný na obnovenie ich zák-

Pilotný výcvik záložníkov

ladných bojových zručností a vojenskej špecializácie, na ktorú sú určení,“ vysvetlil.

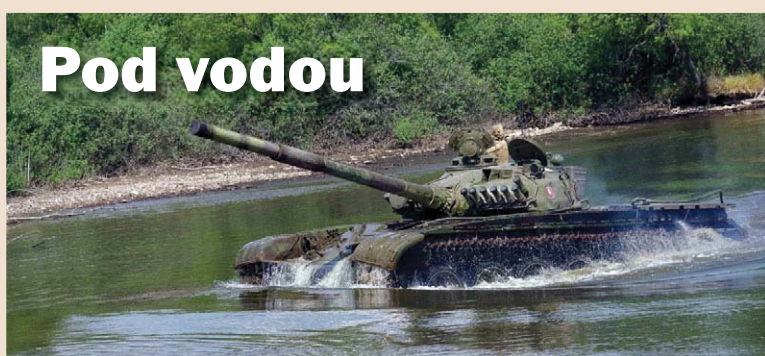
Výcvik vojakov zaradených do aktívnych záloh sa začal v pondelok 15. mája a trval do 26. mája. Skončil sa slávnostným nástupom v Sereďi za účasti štátneho tajomníka Mariána Saloňa a náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Milana Maxima. Jeho absolventi si v teréne precvičili streleckú, zdravotnú a poradovú prípravu, ale tiež spôsobilosti zamerané na protipovodňovú ochranu civilného obyvateľstva a záchranu topiacich. Dôležitá časť výcviku sa týkala aj zriaďovania prevozových prepraviek a prepravy vojsk na súlodiach.

Foto: Ivan Kelement

Slob. Tibor Fehér si pri príležitosti návštevy dôstojníkov z Generálneho štábu OS SR na CP 10 obliekol slávnostný oblek vojenského čašníka. „Armáda mi ho dala ušiť na mieru,“ povie hrdlo a je radosť sa naňho porezať, s akým zaujatím a gráciou i v strohých podmienkach misie OSN servíruje bežné vojenské obedové menu.

Text a foto: Pavol Vitko

Pod vodou

Po dvojročnej prestávke absolvovali znova vodiči tankov T-72 M1 našej jedinej tankovej jednotky z trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu, ako aj vodiči špeciálnej techniky (napríklad uvoľňovacích tankov) z ďalších útvarov pozemných síl v prvý júnový deň prekonávanie vodnej prekážky. Aké boli pocity vodičov tankov?

Desiatnik Milan Kovaľ: Vodičom tanku som už od roku 1998. Vtedy ešte ako vojak základnej služby v martinskej poddôstojníckej škole. Zapáčilo sa mi to a o rok neskôr som bol už vojenským profesionálom v Trebišove. Pred prvými brodmi bola trochu obava a stres. Len čo som vošiel s tankom do vody, pomínuli.

Desiatnik Marek Kučma: V ozbrojených silách som od roku 2002. Postupne som absolvoval brody už šiesty raz. Pred dvoma rokmi to bolo po pomerne dlhej prestávke. Dnes to už beriem ako určitú rutinu. Aj keď, samozrejme, rešpekt stále zostáva. Veď sa ide pod vodu s niekoľkotonovým oceľovým kolosom.

Desiatnik Marek Nadzam: Prvé brody som na Lešti zažil pred dvoma rokmi. Pocity boli také všelijaké. Ale starší kolegovia ma upokojili. Veril som, že tank je dokonale utesnený. Čo sa aj ukázalo ako pravda. Ale tie pocity, keď sa musíte riadiť pod vodou len pologyrokompasom, sú predsa len zvláštne.

Desiatnik Marián Vörös: V našom seredskom ženijnom prápore mám od februára na starosti uvoľňovací tank. Tieto brody boli pre mňa premiérové. Starší kolegovia mi povedali čo mám a čo nemám robiť. Bola menšia nervozita. Ale pred brodmí psychicky veľmi pomohla aj ukážka zásahu záchranej a uvoľňovacej skupiny. Videli som, že keby aj náhodou zlyhala technika, sú pripravení pomôcť.

Text a foto: Jozef Žiak

- Siedme Cyrilo-metodské stretnutie ordinariátov Slovenska a Maďarska sa uskutočnilo 3. júna v obci Zalavár neďaleko maďarského jazera Balaton. Vojenskou púťou si vojaci každoročne uctievať pamiatku svätých solúnskych bratov Cyrila a Metoda. Vojenskú púť viedol biskup Mons. František Rábek, ordinár Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR. Dôstojnosť stretnutia umocnili príslušníci Čestnej stráže OS SR pod velením čatára Pavla Zahorčáka.

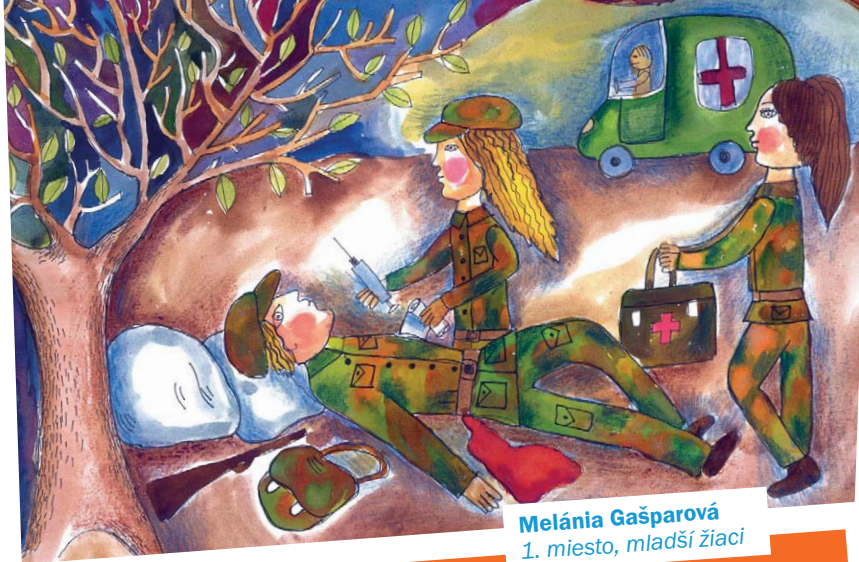
- V Lotyšsku sa 27. a 28. mája uskutočnila medzinárodná súťaž Strong Race. Spája klasický cezpoľný beh s prírodnými a umelými prekážkami. Prvý raz sa na nej zúčastnili aj štyria slovenskí profesionálni vojaci. Slovenský tím v zložení čat. Michal Javorský, des. Martin Bilý, voj. Lenka Palicová a voj. Matúš Forgáč z 13. mechanizovaného práporu Levice sa v konkurencii 383 družstiev umiestnil na 30. priečke. Príslušníci lotyšského armádneho tímu skončili druhí.

- Inštruktori výcviku odbornosti G-40 Základne výcviku a mobilizačného doplnovania Martin viedli v dňoch 15. až 26. mája v priestoroch Práporu RCHBO Rožňava Kurz obsluh pohyblivej pracovnej plošiny IPT 12-1/A DEKVOZ, slúžiacej na dekontamináciu špeciálnej techniky, terénu a objektov a zariadení. Absolventi kurzu získali nové zručnosti a spôsobilosti v dekontaminácii techniky a materiálu podľa štandardov NATO, sú odborne spôsobilí na činnosť s technickými zariadeniami, prakticky pripravení na zvládnutie obsluhy a údržby dekontamináčného vozidla DEKVOZ a na práce s pohyblivou pracovnou plošinou v rôznych podmienkach.

- Prvý ročník trojdňového vojenského pochodu Duchovne po stopách hrdinov SNP sa uskutočnil 24. – 26. mája na 87-kilometrovej trati zo Zvolena cez Banskú Štiavnicu a Kremnicu do Banskej Bystrice. Ústredie Ekumenickej pastoračnej služby v OS a OZ na príprave spolupracovalo s primátormi, starostami aj s oblasťnými výbormi SZPB. Účastníci vzdali úctu pri pamätníkoch SNP vo Zvolene či v Banskej Bystrici, ale i pri pietnych miestach, ako je hrob neznámeho rumunského vojaka v katastri obci Dubové.

- Zložením vojenskej prisahy a slávnostným vyradením ukončilo 18. mája v martinskej základni výcviku a mobilizačného doplnovania prípravu 151 nových profesionálnych vojakov. Najlepším absolventom základného výcviku sa stal vojak 1. stupňa Michal Šustek.

- Od 24. apríla do 23. mája sa v martinskej Základni výcviku a mobilizačného doplnovania konal kurz vedenia bojových pásových vozidiel BVP-1 a 2, OT-90 a T-55, do ktorého nastúpilo dvadsaťpäť profesionálnych vojakov z PS OS SR a piati príslušníci HaZZ Lešť a Humenné. Výcvik vyvrcholil 19. mája samostatnými jazdami a 23. mája preskúšaním z teoretickej časti. Frekventanti kurzu preukázali nadobudnuté vedomosti z technickej prípravy – z motora vozidla, sústav motora, prevodového mechanizmu, podvozka a ošetrovania bojových pásových vozidiel. Po úspešnom absolvovaní záverečných skúšok získali certifikáty na oprávnenie viesť príslušné bojové vozidlá.

Melánia Gašparová
1. miesto, mladší žiaci

Vojakov kreslil takmer dvojnásobok detí

Vítazi 16. ročníka výtvarnej súťaže Vojaci očami detí

MLADŠÍ ŽIACI

1. Melánia Gašparová
zo ZŠ na Lesníckej ul. Prešov
2. Bruno Horňák
zo ZUŠ na Bernolákovej ul. Košice
3. David Ujhelyi
zo ZŠ J. Švermu Michalovce

STARŠÍ ŽIACI

1. Klára Billíková
zo ZŠ na Fatranskej ul. Nitra
2. Simeon Kohut
zo ZŠ M. R. Štefánika Trebišov
3. Nelli Mikušincová
zo ZŠ s MŠ H. Gavloviča Pruské

ČESTNÉ UZNANIA

Mária Girgová
zo Špeciálnej ZŠ na Kováčskej ul.
v Gelnici za prácu Vyhľadávanie zranených
pomocou vojenských psov

kollektív ôsmakov
zo Spojenej školy – špeciálnej
ZŠ internátnej na ulici Pod kalváriou
z Topoľčian za prácu Život v armáde

ČESTNÉ UZNANIE PRE NAJMLADŠIEHO AUTORA SÚŤAŽE:

Kristóf Kántor (nar. 2013)
z Materskej školy v Jelke

„Skoro dvojnásobná účasť na výtvarnej súťaži Vojaci očami detí je prejavom záujmu o bezpečnosť našej krajiny a jej obranu, čomu sa, prirodzene, tešíme. Blahoželáme víťazom aj všetkým zúčastneným žiakom a ďakujeme tiež ich pedagógom,“ s úsmevom povedal minister obrany Peter Gajdoš pri oceňovaní víťazov 16. ročníka súťaže, ktoré sa uskutočnilo 3. júna v Lučenci v rámci Dňa detí s ozbrojenými silami.

Minister spolu s náčelníkom Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálom Milanom Maximom a redakciou mesačníka OBRANA vyhlásili súťaž v marci. Zúčastnilo sa na nej skupinovo 176 škôl, a 21 kresieb zaslalo aj 17 jednotlivcov. Desiatčlenná porota zložená z výtvarníkov, vojakov a zamestnancov rezortu obrany 23. mája pri vyhodnocovaní prác oceniла, že 115 výkresov prišlo tiež zo špeciálnych škôl. A celkový počet? Spolu 1 533 výtvarných prác bol oproti vlaňajším 850 takmer dvojnásobný. Z nich v početnejšej kategórii mladších žiakov porota hodnotila 1 220 prác.

„O vojenskej výtvarnej súťaži sme sa dozvedeli pred troma rokmi od otecka nášho žiaka, profesionálneho vojaka, ktorý nám priniesol do školy časopis Obrana s príslušným avízom,“ spomenula Katarína Berešíková, už dve desaťročia učiteľka výtvarnej výchovy na Základnej škole Jána Švermu z Michaloviec. A prečo jej zverenci stáli v posledných troch rokoch vždy na stupňoch víťazov? Veď po zlatých Filipovi Hakajovi a Alexandrovi Borščovej získal teraz Davidko Ujhelyi bronz.

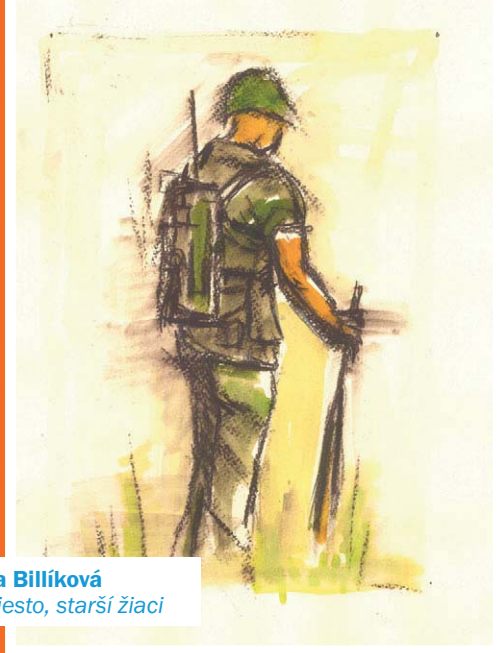
„Vojakov chcú kresliť hlavne chlapci. Je to pre nich veľmi vďačná téma a doslova súťaž medzi sebou. Výtvarný talent sa prebudí aj v tých, ktorých inak výtvarná výchova nebaví. V tejto milej, akoby vojenskej atmosfére, keďže máme len jednu hodinu výtvarnej týždenne, dokončujeme práce po vyučovaní na výtvarnom krúžku,“ ozrejmila PaedDr. Berešíková s tým, že do súťaže posielajú len tie najlepšie detské diela. „Aj v našej škole kreslil vojakov celý ročník, teda asi sto žiakov, pričom pani učiteľka poslala do súťaže len niekoľko najlepších prác,“ ozrejmila nám v Lučenci Klára Billíková z Nitry, víťazka kategórie starší žiaci. Podobne

prebiehalo kreslenie vojakov aj v ďalších školách. Preto uvedené číslo 1 533 je zrejme len zlomkom z prác, ktoré žiaci na tému vojakov tento rok nakreslili. „Ja som o vojakoch nevedela skoro nič, ale keď nám pani učiteľka oznámila tému, začala som sa o nich zaujímať. Zistila som, že sa mi vlastne veľmi páčia ich uniformy, ktoré ma inšpirovali ku kresleniu, no už viem o niečo viac tiež o tom, čo robia, čomu sa venujú,“ povedala 13-ročná víťazka Klára.

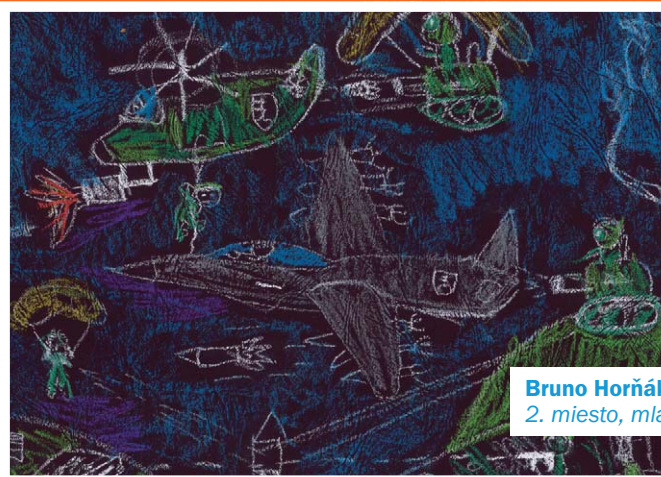
„Ak školáci kreslili vojakov, najmä ako pomáhajú pri rôznych krízových udalostiach, ako cvičia, alebo ako sú kamarátmi detí, je to veľmi milé. Odzrkadľuje to nielen čo všetko o nás vedia, ale cez svoje maľby vyjadrujú svoje emócie a vzťah k našej práci, k našej krajine,“ povedal náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Klára Billíková
1. miesto, starší žiaci

Bruno Hornák
2. miesto, mladší žiaci

Simeon Kohut
2. miesto, starší žiaci

David Ujhelyi
3. miesto, mladší žiaci

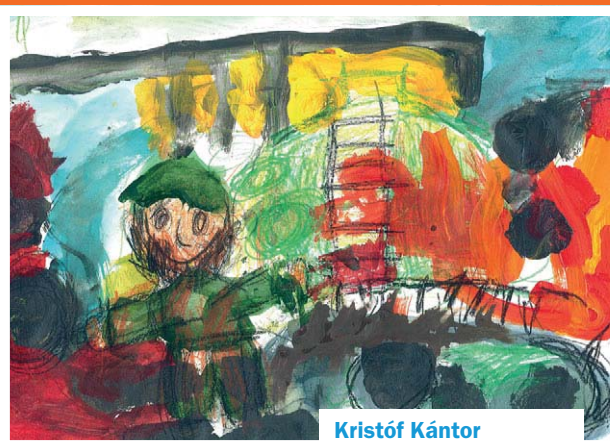
Nelli Mikušincová
3. miesto, starší žiaci

kolektív ôsmakov
čestné uznanie

Mária Girgová
čestné uznanie

Kristóf Kántor
čestné uznanie

Rekordný Gabčíkov memoriál

„Kto je to Gabčík? Pred týmto memoriálom som vedela len toľko, že to bol voľaják vojak a pochádzal kdesi od Žiliny. Teraz som aj vyhrala, a aj preto už o ňom viem viac,“ odvetila nám na otázku, čo vie o generálmajorovi in memoriam Jozefovi Gabčíkovi gymnazistka Kristína Trebulová z Čadce, víťazka 23. ročníka Memoriálu Jozefa Gabčíka v kategórii junioriek.

„Vránci boja proti nemeckému nacizmu, ktorý sa usiloval o likvidáciu celých národov, Jozef Gabčík spolu so svojimi druhmi pripravili plán atentátu na ríšskeho protektora Heydricha. Za pomoci domáceho odboja a s nasadením života ho v Prahe 27. mája 1942 i uskutočnili. Jozef Gabčík bol statočným vlastencom, nebojácny a disciplinovaný vojakom, ktorý ako veliteľ skupiny ANTROPOID splnil svoju povinnosť vojaka so cťou,“ povedal na otvorení pretekov zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajor Miroslav Kocian. V mene ministra obrany Petra Gajdoša a náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Milana Maxima zároveň pozdravil rekordných 304 pretekárov. Do Žiliny pricestovali nielen zo Slovenska, ale aj z Českej republiky, Poľska i Rakúska.

Obrovské gesto nepoddajnosti

„Ak si niektorí myslia, že atentát na Reinharda Heydricha bol zbytočným gestom, po ktorom nasledovali vraždy stoviek a tisícov ľudí, opak je pravdou,“ zdôraznil Ján Hanák, zakladateľ memoriálu, ktorý sám ako chlapec zakúsil hrôzy fašistických lágrov v Sereďi aj v Terezíne. Dodal: „Fašisti nielen v Čechách a na Morave, ale aj v ďalších slovanských krajinách chceli elitu národov vyhubiť a ostatných zotročiť – a toto bolo obrovské gesto nepoddajnosti. No a Gabčík, ktorý spoločne so spolubojovníkom Josefom Kubišom mohli misiu Antropoid viackrát vzdáť a hľadať bezpečie, neurobili tak a za svoje hrdinstvo zaplatili životom.“

Presne v deň výročia atentátu na Heydricha a deň po tom, ako J. Gabčíka povýšil prezident republiky Andrej Kiska do hodnosti generálmajor in memoriam, vzdali pri pamätníkoch J. Gabčíka

pred areálom 5. pluku v Žiline a pred jeho rodným domom v neďalekom Poluvsí úctu príslušníkom operácie Antropoid pretekári aj čestní hostia. 5. pluk špeciálneho určenia ako hlavný organizátor podujatia zároveň otvoril brány svojich kasární nielen pre bežcov, ale aj pre ich deti, príbuzných a ďalších návštevníkov.

Moravania boli najrýchlejší

Na 11-kilometrovej trati od Gabčíkovho rodného domu v Poluvsí s cieľom v areáli 5. pluku bol najrýchlejší Marek Chráscina z moravského Jablunkova. V kategórii žien zvíťazila Adéla Es-teinerová z Ostravy. Spomedzi vojakov bol najrýchlejší domáci čatár Jozef Bubeník (celkove druhý) pred rotným Marekom Mockovčiakom z Práporu CSS Prešov a majorom Jurajom Hudákom zo Základne stacionárnych KIS Trenčín. Medzi vojačkami zvíťazila kapitánka Silvia Šebastian z 5. pluku (celkove druhá) pred nadporučíčkou Annou Šútikovou z Práporu podpory velenia Trenčín a čatárkou Nikolou Lapošovou z Čestnej stáže prezidenta SR.

„Teším sa, že do cieľa prišla komplet a pekne po vojensky aj takmer 30-členná jednotka príslušníkov nášho pluku, ktorí i takto dokážu reprezentovať náš útvár aj ozbrojené sily – zároveň s cieľom uctiť hrdinov operácie Antropoid,“ povedal plukovník Miroslav Gardlo, veliteľ žilinských špeciálov. Vojaci z 5. pluku bežali vo vojenských topánkach, nohaviciach a tričkách už piaty raz. Tento rok sa k nim po druhý raz pridala aj žilinská Pohotovostná motorizovaná jednotka Policajného zboru SR.

Text: Pavol Vitko

Foto: 5. pš a Miroslava Mindárová

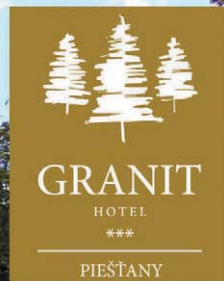
KRYOTERAPIA V SRDCI PIEŠŤAN KÚPEĽNO - REKONDIČNÝ POBYT

- ubytovanie (minimálna dĺžka pobytu je 5 nocí)
- plná penzia alebo polpenzia počas pobytu
- 4 - 5 x denne procedúra na základe vstupnej lekárskej prehliadky (max. 27 procedúr za pobyt)
- voľný vstup do vnútorného a vonkajšieho bazéna
- voľný vstup do posilňovne
- voľný vstup na multifunkčné ihrisko
- biliard, petang
- wifi free, bezplatné parkovanie

Cena: od 49 €/noc/osoba

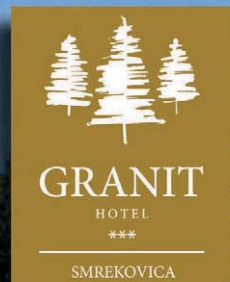
+421 (0) 33 7983 111 repcia.pn@horezza.sk

VÍKENDOVÝ POBYT V MALEBNEJ PRÍRODE VEĽKEJ FATRY

- 2 x ubytovanie (2 noci, 3 dni)
- plná penzia počas pobytu
- jednorazový vstup do GRANIT SPA na 2,5 hodiny
- 20% zľava na procedúry
- GRANIT Cinema (najmenšie a najvyššie položené kino na Slovensku)
- posilňovňa, biliard, detský kútik, wifi
- multifunkčné ihriská

Cena: 81 €/pobyt/osoba

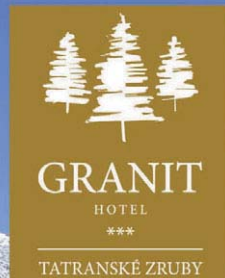
+421 (0) 914 324 188 repcia.sm@horezza.sk

HORSKÝ POBYT VO VYSOKÝCH TATRÁCH

- 2 x ubytovanie (2 noci, 3 dni)
- 2 x raňajky, 2 x večera
- detský kútik, posilňovňa
- wifi internet v celom hoteli
- biliard, tenis, stolný tenis a stolný futbal
- infocentrum – stála 24 h služba recepcie
- možnosť zakúpenia procedúr s 30% zľavou
- bezplatné parkovanie

Cena: 74 €/pobyt/osoba

+421 (0) 52 4422 751 repcia.tz@horezza.sk

REHABILITAČNÝ POBYT NA ZEMPLÍNSKEJ ŠÍRAVE

- 7 x ubytovanie (7 nocí, 6 dní)
- plná penzia počas pobytu
- 12 x procedúra počas pobytu
- na uvítanie: aperitív pri večeri
- neobmedzený vstup do bazéna, posilňovňa
- wifi internet v celom hoteli
- biliard, stolný tenis a stolný futbal
- multifunkčné ihrisko s umelým trávnikom
- bezplatné parkovanie

Cena: 260 €/pobyt/osoba

+421 (0) 56 6492 571 repcia.zs@horezza.sk

LETNÉ FESTIVALY

JÚL 2017

Pohoda 2017

6. – 8. júla 2017

Letisko Trenčín

Jeden z popredných európskych festivalov sa chystá na svoj dvadsiaty prvý ročník! Ako každý rok, aj tentoraz ponúkne nielen vyše stovky hudobných vystúpení rôznych žánrov, ale aj divadlá, literatúru, diskusie a množstvo atrakcií.

Účinkujú: Solange, Slowdive, The Jesus & Mary Chain, Birdy, Jake Bugg, Milan Lasica & friends, Bez Ladu a Skladu, Polemic, Chiki liki tu-a, Laura a její tygři, MCH Band...

Vstupné: 99 eur, deti do 12 rokov (vrátane) zadarmo

Drotária 2017

8. júla

amfiteáter Turzovka

Trinásty ročník tradičného festivalu rodinnej pohody a dobrých piesní.

Účinkujú: Zuzana Smatanová, Dominika Mirgová, Adele Tribute...

Ceny: 15 eur, deti do 10 rokov zadarmo

Cibula Fest 2017

20. – 22. júla

letisko Holíč

Holíčske letisko sa opäť na jeden júlový víkend zmení na miesto plné hudby, tanca, dobrej zábavy a energie.

Každoročne sa tu zídu približne 10-tisíc fanúšikov festivalovej zábavy. Okrem skvelých českých a slovenských kapiel si prídu na svoje aj tí, ktorí sa radi zabávajú tancom na EURODANCE. Ako záverečný prídavok 9. ročníku festivalu je pripravená LIVE MEGAPÁRTY pre všetky generácie, na ktorej vystúpi aj svetová legenda a hviezda 90. rokov CAPTAIN JACK so svojimi nesmrteľnými hitmi.

Účinkujú: Captain Jack, Tomáš Klus, Horkýže slíže, Iné kafé, Xindl-X, Jelen, Dymytry, Freedom Call, Chiki liki tu-a, Walda Gang, Polemic, Lenny, Ranná nevoľnosť, NouBrejns...

Vstupné: permanentka od 28 eur, jednodňová vstupenka 20 eur, deti do 10 rokov vrátane v sprievode dospelého zadarmo

Gothoom Open Air Fest 2017

20. – 22. júla

areál Drevenice Revište, Revištské Podzámčie

Ôsmy ročník jedinečného metalového festivalu, orientovaného na tie najtvrdšie hudobné žánre. Tri dni nabitých len tým najlepším metalom v krásnom prostredí – to je Gothoom 2017!

Účinkujú: Unleashed, Krisiun, Morgoth, Mglá, Kraanium, Leprous, Blood Red Throne, Ancient, Shape Of Despair, Absu, Nader Sadek, Dead Congregation, Root, Wolfheart, Imperium Dekadenz, Demonical, Vinegar Hill, Beheaded, Voltumna, Burning Hatred...

Vstupné: permanentka 45 eur

SunDance Festival 2017

21. – 22. júla

Stredisko Lúč, Zemplínska Širava

Najväčší open air festival elektronickej tanečnej hudby na Slovensku prichádza s jubilejným 10. ročníkom opäť počas dvoch festivalových dní v stredisku Zemplínska Širava – Lúč, kde sa predstavujú zahraniční headlineri a top slovenskí i českí DJi.

Účinkujú: Promise Land (Italy), Milan Lieskovsky, Richard Reynolds, Drahosh – Emtydee, Mairee, Yanco, LayDee Sue, Mike Saxi, Robin and Bongoman Elizz, Tamira, Aamon, A-Z Best, Borra, Folly, Dlugosh, Marko Mazag, Jacoobsen, Dinelo, East Luke, Matt De La Peet, Beat...

Vstupné: dvojdná vstupenka, v cene CD SUNDANCE a stanovanie, 11,99 eur

Country Fest Bohunice

21. – 23. júla

amfiteáter Jaslovské Bohunice

Countryfest je medzinárodný hudobný festival pre celú rodinu zameraný na žánre country, bluegrass, folk, akustická hudba a príbuzné žánre.

Organizuje ho obec Jaslovské Bohunice. Okrem hudobného programu sa počas víkendu udeje množstvo sprievodných podujatí, kde sa môžu zabaviť dospelí a aj ich ratolesti. V prestávkach budú prebiehať súťaže a vystúpenia tanečného súboru SMOKY MOUNTAIN DANCERS.

Účinkujú: Kamelot, Nighthawk, Cop, Tomáš Linka & Prímá linka, Družina, Bystrík banda, Slniečko, Nezmaři, Hrdza, Poutníci, Taxmeni...

Vstupné: 18 eur, deti do 120 cm vstup zadarmo

FILM

Dunkirk

Hoci je britský filmár Christopher Nolan známy najmä ako tvorca thrillerov *Memento*, *Insomnia*, *Počiatok*, *Interstellar* a novej batmanovskej série (*Batman začína*, *Temný rytier*, *Návrat Temného rytiera*), jeho najnovší veľkofilm s panoramatickým obrazom, filmovými hviezdami (Kenneth Branagh, Cillian Murphy, Tom Hardy), hudbou Hansa Zimmera, digitálnymi efektmi a astronomickým rozpočtom zobrazuje reálne udalosti druhej svetovej vojny. Na jar 1940 nemecká armáda obkľúčila francúzske, britské a belgické vojská v severofrancúzskom meste Dunkerque. Ich záchrana a evakuácia do Británie bola vlastne prvou úspešnou akciou západných Spojencov a výrazne tak ovplyvnila ďalší vývoj vojny.

VIDEO

Skryté čísla

Ani nominácie na Oscary, Zlaté glóbusy a britské ceny BAFTA nie sú pre distribútorov argumentom, aby do našich kín uviedli americkú historickú filmovú drámu *Hidden Figures*. A tak sa len vďaka BD a DVD môžeme zoznámiť s dielom režiséra Theodore Melfiho o neznámej stránke amerického vesmírneho programu, ktorý vyvrcholil pristátím človeka na Mesiáci. Zaslúžili sa o to nielen vojaci, vedci a technici, ale i ženy. Ba dokonca Afroameričanky. Katherine Johnsonová, Dorothy Vaughanová a Mary Jacksonová boli geniálne matematicky v čase, keď sa ešte NASA musela pri komplikovaných výpočtoch spoliehať viac na ľudský mozog ako na primitívne poruchové počítače.

Žákovic Open 2017

22. - 23. júla

areál penziónu Žákovic, Trenčianske Bohuslavice

žákovic open

Žákovic Open je výnimočný hudobný festival pri dedine Trenčianske Bohuslavice, kde sa pravidelne stretávajú priateľské kapely. Na festivale s rodinnou atmosférou sa hudobníci zároveň stávajú divákmi a zabávajú sa spolu s obecnosťami. V malebnom prostredí Bošáckej doliny sa aj tento rok stretnie niekoľko tisíc fanúšikov dobrej hudby.

Účinkujú: Take Shelter, Autodrom, Slobodná Európa, Vidiek, Dan Bárta, Korben Dallas, Troleboys, Fishface, Saténové Ruky, Chiki Liki Tu-a, Puding Pani Elvisovej, Para, Hex, Cpt Slice...

Vstupné: permanentka 25 eur, jednodňová vstupenka 20 eur, deti do 10 rokov vstup zadarmo v sprievode dospelého osoby

FestDobréRybníky 2017

27. - 29. júla

Farma Ryby, Opatovce

Ďalšie pokračovanie FestDobrého po lanskom presťahovaní a premenovaní festivalu FestDobréBohulovice ďalší ročník okrem fest dobrej hudby ponúka aj indianske a skautské mestiečko, vodácke hry, súťaže, atrakcie, remeselné trhy, workshopy, prednášky, zdravé a enviro mestiečko. Nočná romantiku zabezpečí aj spoločný oheň čistoty s jam session.

Účinkujú: Robert Křesťan a Druhá tráva, Neznámi, Vojta Kidák Tomáško, Žalman a spol., Katka Koščová, Neřež, Bobova diéta, Devítka, Jasoň, Kamelot, Jaroslav Samson Lenk, Rolničky, Pohoda, Lubo Konečný, Kalumet...

Vstupné: predpredaj 12 eur, na mieste 16 eur

Open Jazz Fest 2017

28. - 29. júla

Zelená voda, Nové Mesto nad Váhom

Desiaty ročník jazzového open-air festivalu na Zelené vode je miestom, kde sa stretávajú všetky generácie - od najstaršej generácie až po tú najmladšiu, všetci v dobrej pohode a v krásnom prírodnom prostredí. Desiaty ročník sa uskutoční 28.- 29. júla 2017, pričom brány festivalu sa otvoria pre návštevníkov každý deň od 18:00 hodiny, koncertný program sa začne tradične od 19:00 hodiny.

Účinkujú: Ľudovít Mladistvá, Kenny Garrett (USA), Rosario Smowing (ARG), Cha Bud!, China Moses (USA), Linda Oh (Austrália)...

Vstupné: Jednodňová vstupenka 25 eur, permanentka 40 eur, deti do 12 rokov zadarmo, od 12 do 15 rokov 50% zľava

KNIHA

Heydrich: Muž so železným srdcom

Prominentného nacistu Reinharda Heydricha prezývali pražský mäsiar a kat. Šéf gestapa, ktorý naplánoval holokaust a riadil tajnú službu, sa stal protektorom Čiech a Moravy. Po sérii vražd českých generálov a vlastencov dostali Slovák Jozef Gabčík a Čech Jan Kubiš z hnutia odporu rozkaz Heydricha zabiť. Kniha opisuje kariéru nacistu až po smrteľné zranenie. Zrodil sa brilantný román o akcii Antropoid riadenej z Londýna. Filmové spracovanie románu Laurenta Bineta *HHhH*, oceneného Goncourtovou cenou, prišlo do slovenských kín spolu s prekladom knihy pod rovnakým slovenským názvom *Heydrich: Muž so železným srdcom*.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDR JÚL

2. júl

1917 V bojoch pri Zborove (Ukrajina) sa pri prvom nasadení čs. légii v Rusku vyznamenala čs. strelecká brigáda

4. júl

907 Pri Bratislave sa zrazili bavorsko-moravské vojská s Maďarmi v niekoľko dní trvajúcej sérii bitiek napokon zvíťazili Maďari

7. júl

1947 Čs. vládna delegácia vedená ministrom zahraničia Janom Masarykom prišla do Paríža na konferenciu o realizácii hospodárskej pomoci USA povojnovej Európe v podobe Marshallovho plánu

8. júl

1497 Vasco da Gama (na obrázku) vyplával na prvú priamu plavbu z Európy okolo Afriky do Indie

1927 Vyšiel zákon č. 56/1927 Zb. o volebnom práve príslušníkov armády a četníctva, utvárajúci právne predpoklady pre nadstraníčnosť príslušníkov ozbrojených zložiek v Československu

9. júl

1552 Turčiansky zeman Juraj Šucha zahynul pri hrdinskej obrane hradu Drégel' (Maďarsko), keď tri dni s 50 ďalšími odolával útokom 10-tisícového tureckého vojska

1947 Čs. vládna delegácia vedená ministrom zahraničia Janom Masarykom bola počas rokovaní v Moskve prinútená odmietnuť Marshallov plán

13. júl

1277 Uhorský kráľ Ladislav IV. uzavrel s rímsko-nemeckým cisárom Rudolfom Habsburským spojenectvo namierené proti českému kráľovi Přemyslovi II. Otakarovi

17. júl

1942 Žandárska hliadka odzbrojila a pri Čhtelnici zaistila 13 členov skupiny Janko Kráľ a ešte v ten istý deň ich dopravila do Ústredne štátnej bezpečnosti v Bratislave

18. júl

1942 Uznesením bratislavskej vlády bola formálne potvrdená činnosť Ústredne štátnej bezpečnosti, ktorá v skutočnosti vyvíjala činnosť už od 1. januára 1940

20. júl

1917 Srbsko, Čierna Hora, Chorvátsko a Slovinsko podpísali korfský pakt, podľa ktorého tvorili jeden štát vedený srbskou dynastiou

1942 Rýchla divízia pod velením gen. II. tr. J. Turanca prešla do útoku z východiskových pozícií pri rieke Mius na smere Golodajevka - Lysogorka - Rostov

23. júl

1952 V Egypte bol po prevrate zbavený trónu kráľ Faruk

25. júl

1942 Predseda vlády SR Vojtech Tuka podnikol cestu za slovenskými vojakmi na východnom fronte

30. júl

1857 V Paríži prvý raz zaznela pieseň La Marseillaise, neskôr francúzska národná hymna

31. júl

1942 Rýchla divízia dostala rozkaz opustiť Rostov a v podriadenosti LVI. tankového zboru postupovať za nemeckými prvosledovými zväzkami

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

Môžem po návrate z misie využiť služby vojenského psychológa? Kde ich hľadať?

! Počas nasadenia v mierových pozorovateľských misiách alebo vojenských operáciách medzinárodného krízového manažmentu sú vyslaní vojaci vystavení extrémnej záťaži. Vojak môže zažiť traumatizujúce udalosti, ktoré sa vracajú v dotieravých a obťažujúcich spomienkach, môže mať problémy s koncentráciou, môže pociťovať napätie a podráždenosť alebo beznádej a otupenosť, dlhodobú únavu, môže mať poruchy spánku. To sú niektoré z typických príznakov posttraumatickej stresovej poruchy. Ak ťažkosti pretrvávajú viac než rok po traumatizujúcej udalosti, odporúča sa vyhľadať pomoc odborníka.

Na základe schválenej Koncepcie psychologické služby v rezorte obrany poskytujú vojenský psychológovia pôsobiaci v rámci Ministerstva obrany Slovenskej republiky psychologickú starostlivosť profesionálnym vojakom, ktorí boli vyslaní do operácií medzinárodného krízového manažmentu ako aj záujemcom z radov vojnových veteránov po skončení služobného pomeru. V súčasnosti je pripravených vypočuť a pomôcť vám 26 vojenských psychológov. Bližšie informácie a kontakty na psychológov nájdete na webovej stránke Ministerstva obrany SR v záložke vojnoví veteráni/psychologická starostlivosť: <http://www.mosr.sk/psychologicka-starostlivosť/>

Eva Havasiová,
sekcia ľudských zdrojov MO SR

Nebeská brigáda

Vilém Sacher bol náčelníkom štábu 2. čs. paradesantnej brigády v Sovietskom zväze, no v roku 1951 ho v hodnosti divízneho generála prepustili z armády. Keď v roku 1977 podpísal protištátnu Chartu 77, degradovali ho na vojaka, odobrali mu všetky československé vyznamenania a zahraničné mu zakázali nosiť. Zomrel v roku 1987 vo veku 80 rokov, no svoje zážitky a skúsenosti spísal v niekoľkých memoárových knihách. Napríklad publikácia Pod rozstrieľaným praporom sa venuje bojom na Slovensku v roku 1945. Jeho takmer 500-stranová kniha Nebeská brigáda vyšla vlani vo vydavateľstve Pavel Mervart doplnená o poznámky Milana Kopeckého, ktorý sa venuje pôsobeniu čs. vojakov v Sovietskom zväze. Zachytáva najmä vznik 2. čs. paradesantnej brigády a jej bojové nasadenie na Dukle aj v Slovenskom národnom povstaní.

pv

PERSONÁLNY ÚRAD OS SR
v Liptovskom Mikuláši
ODDELENIE VÝCHOVNÝCH A KULTÚRNYCH ČINNOSTÍ

VYHLASUJE

celorezortné súťažné prehliadky

FotoAtak 2017

Kategórie: 1. Žena v OS SR
2. OS SR fotoobjektívom
3. Voľná tvorba

Galéria MIL 2017

Kategórie: 1. Maliarstvo, sochárstvo
2. Úžitkové umenie
3. Detská tvorba

Uzavierka súťažných prehliadok - 13. október 2017

Zaujala ma májová Obrana, vďaka za množstvo textových a obrazových informácií. Ako bývalého vojaka z povolania je Obrana pre mňa úžasným oknom do diania v našich OS. Naozaj ma teší veľa rôznorodých objektívnych informácií a excelentná úprava periodika. Nedá mi ale neopýtať sa, či nebudaj autor článku s titulkom Výročie oslobodenia Bratislavy nevie, kto Bratislavu oslobodil, keďže sa to v texte nikde neobjavilo? Alebo išlo o redakčnú úpravu a do článku sa táto informácia z nejakého dôvodu nevošla? My starší máme vedomosť o osloboditeľoch, ale mladšie generácie, najmä súčasná mládež, dovoľm si

tvrdiť, majú v tomto smere veľké medzery. Viem o čom hovorím, lebo s mnohými mladými často pri rôznych príležitostiach komunikujem aj na takéto témy.

Želám kolektívu redakcie Obrana veľa tvorivých síl, otvorenosť a nebojnosť.

S pozdravom
pplk. v zálohe Jozef Búranský

Pod titulom Výročie oslobodenia Bratislavy vyšla na strane 6 májovej Obrany krátka správa o slávnostných spomienkach na oslobodenie Bratislavy Červenou armádou. Vzhľadom na cieľ informovať o podujatiach a s ohľadom na rozsah sme nepovažovali za potrebné uvádzať v krátkej správe bazálne historické fakty. Naši čitatelia sú si dobre vedomí, že Bratislavu, Slovensko a prevažnú časť Československa oslobodili najmä ruskí vojaci. Vedľa, čo je to pamätník Slávín a koho pamiatku pripomína. Nebolo teda nevyhnutné zaradiť túto všeobecne známu informáciu do textu správy. Hrdinstvo sovietskych osloboditeľov a ich pamiatku, rovnako ako hrdinov Slovenského národného povstania si v redakcii ctíme a často sa im venujeme na stránkach Obrany.

Nedostali ste Obranu?

Zmenili ste adresu?

Potrebuje odoberať iný počet výtlačkov?

Ozviť sa nám na telefón 0960 31 29 84
alebo mail obrana@mod.gov.sk

MILITARY ENGLISH

WeAreNATO

Pripravil Peter Susko • Foto: NATO

A couple of weeks ago the North Atlantic Treaty Organization has launched its first long-term, citizen-focused, Alliance-wide public diplomacy campaign targeted at mass audiences in NATO nations, and designed to highlight how unity and collaboration among NATO nations contribute to providing peace and security for citizens across the Alliance.

The communications campaign **depicts** the central role and importance of NATO in maintaining Euro-Atlantic security and the ways in which the Alliance uses diplomacy, military strength, and technological advancements to secure peace.

Research shows that despite broad support for the Alliance across member countries, there is a lack of understanding and clarity of what NATO does and the level of cooperation that exists between members and partners. WeAreNATO **reinforces** the NATO brand and highlights the value of the organization among key audiences in member countries. This Alliance-wide communications effort, with contribution of Allied nations, uses **branded** multimedia content to illustrate how NATO members work together across different areas, including diplomacy, military cooperation and crisis response. In turn, this will lead to better-informed citizens who understand the importance of investing in their security and the necessity for strong political support of the Alliance.

Providing more comprehensive but easily useable information about the alliance is aimed at countering disinformation, fake news and **hoaxes**, to help provide good information for publics across the alliance. Also, the project's goal is to explain the workings of the Alliance: how cohesion

inside NATO is its glue and the unity of the alliance is built around consensus. There are many issues that must be argued and necessary decisions made in the national capitals. **Embracing** difference is part of what makes the vitality of NATO, which is constantly working toward unity so that we can move the alliance forward.

„It's crucial that all of our citizens, particularly young people who have grown up in times of peace, understand what NATO is and what we do. Our continued success depends on our citizens and understanding the essential role that NATO plays in our security, on which our prosperity is based,“ said Tacan Ildem, NATO's assistant secretary general for public diplomacy. „We will remain fully transparent and proactive in expanding our essential work to the outside world.“

The WeAreNATO project should be viewed as an ongoing series of communications activities with the aim of increasing awareness about NATO in home audiences over time.

GLOSSARY

• **depicts** / dɛpɪkts/ - vykresľuje; • **reinforces** / rɪnfɔrsəz - posilňuje, zvyrazňuje; • **branded** / brændəd/ - označený; • **hoaxes** /hoksəz/ - podvody, klamstvá; • **embracing** /ɛmbresɪŋ/ - prijat', akceptovať.

kpt. ThDr. Slavko Ganaj, PhD.,
štábný kaplán dopravného
krídla Kuchyňa

DUCHOVNÉ SLOVO

Strach premáhaj vierou

Mesiac júl v nás evokuje čas dovoleník a odpočinku. Človek nie je stroj, je živou a citlivou bytosťou. Po práci potrebuje aj odpočívať. Všetko je rovnako potrebné. Dnešný svet tlačí človeka do maximálnych výkonov. Najmä mladí ľudia vnímajú tieto tlaky ako „výzvy“ k stále lepším a dokonalejším výkonom. Potom sa stáva, že človek prekročí hranice svojich schopností a jeho telo sa začne brániť...

Biblický text starozákonnej knihy Genezis poukazuje na konanie Stvoriteľa: „A v siedmy deň odpočíval od všetkých diel, ktoré urobil. I požehnal siedmy deň a zasmätol ho...“ (Gn 2, 2 - 3). Už aj v našej spoločnosti sa rozpútala debata o potrebe väčšieho odpočinku pre pracujúcich občanov vo sviatočné dni. Debata a úvaha nad touto témou je dôležitá viac, ako by sa na prvý pohľad zdalo. Práca je potrebná. Nastáva v nej sebarealizácia človeka, jeho schopností i túžob. Zároveň má práca prosociálny charakter – je potrebná tak pre jednotlivca, ako aj pre celú spoločnosť. Aj Sväté písmo to potvrdzuje s veľkou vážnosťou: „Kto nechce pracovať, nech ani nejde“ (2Sol 3, 10). Avšak platí aj druhá strana mince... Človek je povolaný k čomusi viac, ako je len práca. A práve iba v čase odpočinku začíname intenzívnejšie vnímať svoje „iné“ potreby. Vtedy môžeme viac uvažovať nad zmyslom života, ktorý nie je iba v neustálej práci. Je to čas na vďačnosť za zdravé ruky i nohy – ak ich ešte máme zdravé. Je to čas na vďačnosť za život ako taký, ktorý je tou najväčšou hodnotou. Je to čas na intenzívnejšie vnímanie blízkych. Zvlášť si uvedomíme hodnotu lásky, dôvery i náklonnosti tých, bez ktorých si už ani nevieme predstaviť život. A zisťujeme, že nemáme iba „materiálne“ potreby, pre ktoré sme ochotní toľko pracovať. Tu si uvedomíme dôležitosť „nemateriálnych“ potrieb, ktoré v sebe máme a bez ktorých trpíme viac ako bez tých materiálnych. Bez nového auta sa dá žiť, ale bez dôvery, opätovanej lásky, náklonnosti, úprimnosti, nehy, bez vernosti vo vzťahoch sa nám žije ťažšie a postupne to môže viesť aj k rezignácii voči práci (už v nej nevidíme zmysel), ba aj k horšiemu – k rezignácii voči najvzácnejšej perle, k daru vlastného života.

Je čas dovoleník. Využime ho na odpočinok pre seba i tých, ktorých milujeme. Uvedomme si, ako sme si vzácní a nezapadneme prejavíť vďačnosť i Darcovi života, lebo život sme dostali ako dar, ktorý navyše nie je iba v našich rukách. Potom sa nebudeme báť, že vinou „kolotoča práce“ prídeme o pravý zmysel života.

Ako si chrániť zrak v prašnom a vo svetelne náročnom prostredí? Pozrime sa bližšie, čo sa môže diať s naším okom najprv v prašnom prostredí.

Oči versus prach a svetlo

Oko so svojimi prídavnými orgánmi je vybavené určitým stupňom ochrany. Obočie, riasy, slzný film pravidelne stieraný žmurkaním, slzy s obsahom baktericídnych a lubrikačných látok sú pomerne účinná ochrana v „bežných“ podmienkach.

Účinné vysledenie

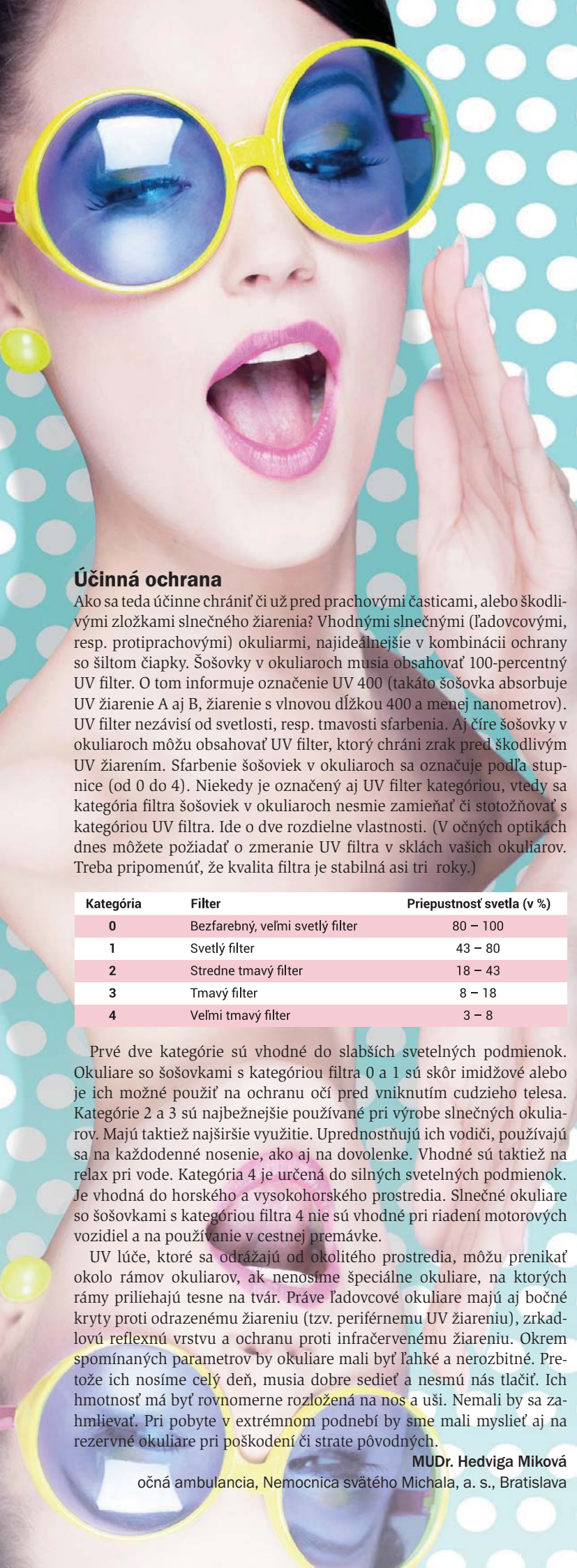
No keď sa prachová čiastočka alebo cudzie teliesko dostane do oka, pôsobí iritačne. Povrch oka je husto inervovaný, preto je to pre nás dosť nepríjemné. Pocit rezania je sprevádzaný nadmerným slzením, svetloplachosťou, prípadne začervenaním až opuchom oka, a to v závislosti od trvania problému. V prašnom prostredí, niekde aj pri pôsobení vetra, si už musíme zabezpečiť účinnejšiu ochranu ako je naše obočie či mihalnice.

Ak sa nám predsa len cudzie teliesko do oka dostane, je účinné ho „vyslziť“. Môžeme si pomôcť výplachom dezinfekčnými kvapkami alebo umelými slzami. Pomôže aj čistá voda alebo uvoľnenie telieska spod hornej mihalnice, tú povytiahneme smerom od bulbu. Určite nie je vhodné oko šúchať. Telieskom si môžeme povrch oka poraniť, poškrabať povrch rohovky a situáciu len skomplikujeme. Pokiaľ nepríjemné pocity pretrvávajú, je namieste návšteva špecialistu. Prelepením oka (lepšie oboch) zamedzíme zväčšovaniu poranenia pohybmi oka.

Slnčné žiarenie

Jednoznačne môžeme povedať, že dlhodobý pobyt na slnku bez primeranej ochrany má nepríjemné až vážne následky. Slnčné žiarenie dopadajúce na našu Zem sa skladá z troch základných druhov žiarení. Je to ultrafialové žiarenie (UV), viditeľné svetelné žiarenie a infračervené žiarenie. Všetky tieto typy žiarenia môžu za určitých okolností poškodzovať oči. UV index, ktorým sa vyjadruje intenzita toku UV žiarenia, prevažne závisí od absorpcie a rozptylu v atmosfére, od polohy slnka, prítomnosti mrakov, snehu, vody či iného reflexného povrchu, ako aj od ročného obdobia a zemepisnej šírky. Čím je dráha žiarenia kratšia, tým je UV index vyšší. Teda najvyššie hodnoty sú na poludnie, v letnom období, bližšie k rovníku, vo vyššej nadmorskej výške.

Krátkodobé nadmerné pôsobenie UV žiarenia spôsobuje popálenie kože mihalnic, spojovky a až zápal rohovky. Teda tzv. keratitídu, známu aj pod názvom snežná slepota alebo fotokeratitída. Tento zápal sa prejavuje bolesťou v očiach, slzením, úpornou svetloplachosťou až nemožnosťou otvoriť oči. Ak sa nepridruží sekundárna infekcia, hojí sa bez následkov v priebehu jedného až troch dní. Rýchla pomoc spočíva v podaní analgetických/znecitlivejúcich kvapiek, lubrikancií a prelepenia očí. Pri priamom pohľade do slnka (časté pri sledovaní zatmenia bez patričnej ochrany) môže dôjsť k termickému poškodeniu sietnice a cievy oka (denaturáciou bielkovín až k jazveniu). Pri dlhodobej expozícii sa prejaví kumulatívny efekt absorpcie UV žiarenia. Šošovka, ktorá tvorí akúsi bariéru proti prenikaniu UV žiarenia na sietnicu, sa skálí. Vznikne sivý zákal (katarakta). Podobný vplyv na šošovku má aj infračervené žiarenie. Aj spojovka sa degeneratívne zmení, sú badateľné „zhrubnutia“ v oblasti očnej štrbiny, nezhubné pinguekuly či pterygium. Horšie sú zhubné zmeny spojovky alebo kože mihalnic, prípadne hlbších štruktúr oka. Do súvisu s pôsobením žiarenia (aj modrej zložky denného svetla fotochemickým procesom) sa dáva výskyt vekom podmienenej degenerácie makuly. Pri vzniku a priebehu tohto ťažko liečiteľného ochorenia pacient neoslepne, ale postupne stráca schopnosť čítať, vidieť drobné detaily, aj keď sa použije akákoľvek okuliarská korekcia.

Účinná ochrana

Ako sa teda účinne chrániť či už pred prachovými časticami, alebo škodlivými zložkami slnečného žiarenia? Vhodnými slnečnými (ľadovcovými, resp. protiprachovými) okuliarmi, najideálnejšie v kombinácii ochrany so šiltom čiapky. Šošovky v okuliariach musia obsahovať 100-percentný UV filter. O tom informuje označenie UV 400 (takáto šošovka absorbuje UV žiarenie A aj B, žiarenie s vlnovou dĺžkou 400 a menej nanometrov). UV filter nezávisí od svetlosti, resp. tmavosti sfarbenia. Aj číre šošovky v okuliariach môžu obsahovať UV filter, ktorý chráni zrak pred škodlivým UV žiarením. Sfarbenie šošoviek v okuliariach sa označuje podľa stupnice (od 0 do 4). Niekedy je označený aj UV filter kategóriou, vtedy sa kategória filtra šošoviek v okuliariach nesmie zamieňať či stotožňovať s kategóriou UV filtra. Ide o dve rozdielne vlastnosti. (V očných optikách dnes môžete požiadať o zmeranie UV filtra v sklách vašich okuliarov. Treba pripomenúť, že kvalita filtra je stabilná asi tri roky.)

Kategória	Filter	Priepustnosť svetla (v %)
0	Bezfarebný, veľmi svetlý filter	80 – 100
1	Svetlý filter	43 – 80
2	Stredne tmavý filter	18 – 43
3	Tmavý filter	8 – 18
4	Veľmi tmavý filter	3 – 8

Prvé dve kategórie sú vhodné do slabších svetelných podmienok. Okuliare so šošovkami s kategóriou filtra 0 a 1 sú skôr imidžové alebo je ich možné použiť na ochranu očí pred vniknutím cudzieho telesa. Kategórie 2 a 3 sú najbežnejšie používané pri výrobe slnečných okuliarov. Majú taktiež najširšie využitie. Uprednostňujú ich vodiči, používajú sa na každodenné nosenie, ako aj na dovolenke. Vhodné sú taktiež na relax pri vode. Kategória 4 je určená do silných svetelných podmienok. Je vhodná do horského a vysokohorského prostredia. Slnečné okuliare so šošovkami s kategóriou filtra 4 nie sú vhodné pri riadení motorových vozidiel a na používanie v cestnej premávke.

UV lúče, ktoré sa odrážajú od okolitého prostredia, môžu prenikať okolo rámov okuliarov, ak nenosíme špeciálne okuliare, na ktorých rámy priliehajú tesne na tvár. Práve ľadovcové okuliare majú aj bočné kryty proti odrazenému žiareniu (tzv. periférnemu UV žiareniu), zrkadlovú reflexnú vrstvu a ochranu proti infračervenému žiareniu. Okrem spomínaných parametrov by okuliare mali byť ľahké a nerozbitné. Pretože ich nosíme celý deň, musia dobre sedieť a nesmú nás tlačiť. Ich hmotnosť má byť rovnomerne rozložená na nos a uši. Nemali by sa zahmlievať. Pri pobyte v extrémnom podnebí by sme mali myslieť aj na rezervné okuliare pri poškodení či strate pôvodných.

MUDr. Hedviga Miková
očná ambulancia, Nemocnica svätého Michala, a. s., Bratislava

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

por. Mgr. Zuzana SABO
vrtuľníkové krídlo Prešov

Záťaž špecifických profesií

Riadiaci letovej prevádzky zodpovedá za bezpečnosť a plynulosť vo vzdušnom priestore SR a v blízkosti letísk. Pracovná náplň riadiaceho letovej prevádzky v civilnom alebo vojenskom sektore je rovnaká, rovnako zodpovedná a náročná. Bezpečnosť vo vzdušnom priestore zaisťuje riadiaci pracovník vydávaním príslušných zodpovedných príkazov a letových povolení jednotlivým lietadlám. Zodpovedá aj za bezpečnosť priletov, odletov a pohybov lietadiel po letiskových plochách. Výkon tejto práce je spojený s vysokými nárokmi na osobnostné vlastnosti ako samostatnosť, rýchle rozhodovanie, emocionálna a vôľová stabilita, odolnosť voči stresu. Nároky sú aj na operačné schopnosti, ako je logické myslenie, výrazná schopnosť percepcie a pozornosti, situačné uvedomenie a spracúvanie informácií. Pri tejto práci sa na nie poslednom mieste vyžadujú aj sociálne faktory ako tímová spolupráca, efektívna komunikácia a sociálna solidarita. Ďalšími nárokmi sú fyzické zdravie, vedomosti, zručnosti a absolútna zodpovednosť za svoje rozhodnutia.

Nevyhnutnosť nepretržitej kontroly nad vzdušným priestorom sa premieta do požiadavky na 24-hodinovú službu riadenia letovej prevádzky. Zmennosť práce vyžaduje bezchybný výkon v ktorejkoľvek dennej alebo nočnej hodine. Závisí od sebadisciplíny jedinca, ktorý do svojho životného stereotypu musí pevne začleniť pravidlá na udržiavanie optimálnej výkonnosti. Významným faktorom, ktorý ovplyvňuje reálny výkon, je intenzita pracovnej záťaže. Človek dosahuje najlepšie výsledky vtedy, ak intenzita nie je ani veľmi malá, ale ani nadmerná. Nerovnomernosť rozloženia pracovného zaťaženia počas riadenia letovej prevádzky patrí k základným charakteristikám.

Povolanie riadiaceho letovej prevádzky je náročné na vedomosti a zručnosti, na fyzické či psychologické dispozície. Výnimočnosť mu dáva aj to, že je nebezpečné a zodpovedné. Podieľať sa na bezpečnosti lietania očarí len malú skupinu ľudí, pre ktorých to nepredstavuje len prácu a nie sú len kolegami v pracovnom prostredí, ale sú i jednou rodinou, ktorá zdieľa a čelí spoločnému nebezpečenstvu a výzvam. Riadiaci letovej prevádzky vo Vzdušných silách OS SR sa starajú najmä o ochranu neba, podieľajú sa s pilotmi na pomoci pri rôznych prírodných katastrofách a turistických nešťastiach v náročných a ťažko dostupných terénoch. Preto im zaslúžene patrí kvalitná odborná starostlivosť, pozornosť a poďakovanie.

**B. Lomský
musel čeliť
vážnej
zahranično-
politickej kríze
pol roka po
nástupe do
funkcie**

ČSLA a udalosti v Maďarsku v roku 1956

Nasadenie jednotiek Československej ľudovej armády na československo-maďarskej hranici na jeseň 1956 bolo po zrážkach s jednotkami Ukrajinskej povstaleckej armády bezprostredne po vojne najväčším operačným rozvinutím vojsk v histórii povojnového Československa.

Bolo bezprostrednou reakciou na povstanie, ktoré vypuklo 23. októbra a bolo čs. politickým vedením vyhodnotené ako „vážna hrozba státu a jeho politického zřízení“. Podobne ako Moskva ani Praha sa však pri vysporiadaní s ňou nevyvarovala improvizácií, keďže na prípadné riešenie krízových udalostí a konfliktov tohto druhu a intenzity v rámci východného bloku nebola pripravená.

I keď do bojovej pohotovosti bol GŠ ČSLA uvedený už 21. októbra 1956, Predsedníctvo ÚV KSČ rozhodlo o nasadení všetkých druhov ozbrojených síl (vrátane ČSLA) na strázenie československo-maďarskej hranice až o štyri dni. Vojenské opatrenia mali celorepublikový charakter, korešpondujúci s paranoídnymi predstavami predstaviteľov vtedajšieho komunistického režimu. Hoci hlavnou úlohou bolo zabezpečenie južného Slovenska (ktoré krylo necelých 4 000 príslušníkov Pohraničnej stráže, Verejnej bezpečnosti a Vnútornej stráže), do pohotovosti boli uvedené vojenské jednotky na celom území štátu. Veliteľ 2. vojenského okruhu genpor. František Sedláček mal k dispozícii len útvary na čiastočných či úplne znížených počtoch asi 2 000 vojakov.

Na plných stavoch bola len výzbroj, konkrétne 120 tankov a samohybných diel, resp. približne 550 delostreleckých hlavníc. V nasledujúcich dňoch sa kroky armádneho velenia sústredili na posilňovanie pohraničných jednotiek pri strázení štátnej hranice. Súčasne došlo k presunom časti síl na Slovensko a

27. októbra boli ako mobilná záloha vytvorené dve operačné skupiny predstavujúce viac než 7 000 vojakov, 200 tankov a samohybných diel, čo nebolo ani 5 % vojakov a ťažkých zbraní ČSLA.

K eskalácii celej situácie prispela suezska kríza, ktorá 29. októbra prerástla do vojnového konfliktu. Prekvapujúce bolo, že sovietske velenie, pripravujúce sa na všeobecný konflikt, nebolo za danej situácie schopné zvládnuť dva problémy nižšej intenzity naraz. Podobné zmätky sa preniesli i do ČSLA. Až 31. októbra minister národnej obrany genplk. Bohumír Lomský rozhodol povolať záložníkov väčšiny vojenských útvarov na Slovensku (i to len českej a slovenskej národnosti). Súčasne 2. novembra vydal náčelník GŠ genplk. Václav Kratochvíl rozkaz na zaujatie obrany na čs.-maďarskej hranici. Pôvodnú strážnu zostavu nahradilo štandardné vojenské rozvinutie síl. So záložnými jednotkami v priamej podriadenosti ministra mal veliteľ 2. vojenského okruhu k dispozícii približne 25 000 vojakov, 500 tankov, 600 diel a mínometov a 100 bojových lietadiel. V prípade potreby mali do jeho podriadenosti prejsť aj príslušníci Pohraničnej stráže, VB a Vnútornej stráže. Maďarské povstanie sovietske vojská likvidovali v priebehu úvodnej novembrovej dekády, obrana československo-maďarskej hranice sa však zmierňovala až od polovice novembra.

„Maďarské udalosti“ sa bezprostredne premietli aj do nasledujúceho diania v ČSLA, a to v rámci opatrení na odstránenie nedostatkov, ktoré sa objavili v činnosti čs. ozbrojených síl. Hodnotenie príčin „zlyhania“ maďarskej armády z marca 1957 nakoniec slúžilo ako východisko na porovnanie stavu, najmä pokiaľ šlo o problematických príslušníkov veliteľského zboru s minulosťou v armáde niekdajšej Slovenskej republiky, tzv. „emisárov imperialistických agentúr a kontrarevolučných agitátorov“. To rozhodlo o osude mnohých vyšších dôstojníkov slovenskej národnosti, ktorí boli nútení koncom 50. rokov opustiť čs. ľudovú armádu v rámci jej reorganizácie, resp. účelového početného znížovania.

Mgr. Alex Maskalík, PhD.
Vojenský historický ústav

Ivan Dzamko (1919 – 1978)

Najmladší príslušník čs. východných jednotiek v ZSSR slovenskej národnosti s „generálskou budúcnosťou“, ktorý pred vstupom k svobodomcom neslúžil v slovenskej brannej moci a nebojoval na východnom fronte na strane Osi. Dôstojník z povolania v roku 1947, od roku 1954 zástupca veliteľa a v rokoch 1956 – 1957 veliteľ 4. streleckej divízie, podieľajúcej sa na ochrane čs.-maďarskej hranice počas Maďarského povstania. Absolvent moskovskej Vojenskej akadémie GŠ, v rokoch 1959 – 1967 veliteľ 9. tankovej divízie (genmjr. 1965). Neskôr prešiel na veliteľstvo Východného vojenského okruhu (teritoriálne pokrývajúceho územie Slovenska), kde dva roky pôsobil ako zástupca náčelníka štábu a v rokoch 1969 – 1977 ako zástupca

veliteľa. V závere kariéry si začal uvádzať ukrajinskú národnosť.

122 milimetrová „Mama“

Sovietsku 122 mm kanónovú húfnicu vz. 38 získalo bývalé Dukelské múzeum prevodom z Vojenského opravárenského závodu Moldava nad Bodvou v roku 1971.

Húfnice kalibru 122 mm boli prijaté do ruskej cárskej armády už v prvom desaťročí 20. storočia. V 30. rokoch 20. storočia disponovala Červená armáda niekoľkými typmi divízyónnych húfníc.

Neobvyklý kaliber

Išlo však len o modernizáciu diel starej ruskej cárskej armády. Ich dostrel či taktická pohyblivosť boli už nedostatočné. Preto sa velenie Červenej armády rozhodlo vyvinúť novú modernú divízyónnu húfnicu. Najskôr sa zvažoval prechod na kaliber 105 mm (používaný v európskych armádach) s cieľom zvýšiť mobilitu húfníc. To by však znamenalo menšiu palebnú silu. Navyše v ruskej či Sovietskej armáde neexistovala žiadna skúsenosť so 105 mm nábojmi. Zatiaľ čo pre 122 mm náboje už existovali výrobné linky. Preto pri vývoji zostal zachovaný vo svete pomerne neobvyklý kaliber 122 mm. Okrem iného aj preto, lebo podľa sovietskeho velenia bol najvýhodnejší pre trieštivé granáty. V rokoch 1938 – 1939 sa uskutočnili skúšky troch húfníc. Napokon vyhral prototyp M-30, na jar v roku 1938 vyvinutý malým kolektívom projektovnej kancelárie Motovilichinských závodov Perm, na čele s F. F. Petrovom. V septembri 1939 bol tento model prijatý ako 122 mm kanónová húfnica vz. 1938. V rokoch 1939 až 1955 bolo vyrobených viac ako 19 tisíc kusov húfníc.

Zbraň nemala zariadenia pre priamu paľbu. Využívali sa teleskopy pre nepriamu paľbu, ktoré mali takú univerzálnu konštrukciu, že sa používali na zbraniach už od roku 1917 a

Takticko - technické údaje

Kaliber: 121,92 mm
Dĺžka hlavne: 2 800 mm
Dĺžka dela za poch. s kolesňou: 8 600 mm
Najväčšia poč. rýchlosť strely: 515 m/s
Maximálny dostrel do diaľky: 11 800 m
Maximálny dostrel do výšky: 600 m
Rozsah odmeru: 49°
Hmotnosť v bojovej polohe: 2 480 kg
Max. rých. strelby: 5 až 7 výstrelův za min.
Obsluha: 7 mužův

fungovali aj na húfniciach a kanónoch ukoristených Wehrmachtu. Okrem toho sa hodili aj na raketomety BM-13 ako zameriavače. Čas potrebný na nastavenie zbrane do bojovej polohy bol okolo 1 až 1,5 minúty. Húfnice M-30 boli vlečené rôznymi spôsobmi: koňmi, volmi, sovietskymi vozidlami, vozidlami získanými na základe amerického Zákona o pôžičke a prenájme (napr. Dodge WC series), sovietskymi delostreleckými ťahačmi STZ-5 a Ja-12.

Vyrábala sa aj v Dubnici

Húfnica ničila odkryté i zakryté ciele, živú silu, palebné prostriedky aj poľné opevnenia a priamou paľbou úspešne bojovala proti nemeckým tankom. Bola preto vybavená okrem bežného streliva priepalnými granátmi. Svojou rýchlou pohotovosťou na paľbu, jej pomerne veľkou rýchlosťou, značnou uhlovou pohyblivosťou, presnosťou, dostrelom aj jednoduchosťou sa stala rozšírenou a obľúbenou zbraňou Sovietskej armády počas druhej svetovej vojny. Vojaci Červenej armády jej dali prezývku „Mama“. Tak ako väčšina ďalších sovietskych zbraní vyznačovala sa aj táto húfnica veľkou výdržou a trvácnosťou. Bola takmer nezničiteľná. Dokázala si udržať aj po zlých cestách vysokú pochodovú rýchlosť a za dobrým ťahačom prešla aj najťažším terénom. Pre katastrofálnu situáciu vo výzbroji začal používať túto húfnicu aj Wehrmacht s označením 12,2 cm ťažká húfnica vzor 396(r). Čs. jednotky v ZSSR dostali 122 mm húfnicu prvý raz v lete 1943. Bola zadelená v 1. čs. brigáde delostreleckému oddielu. Bojovým krstom s čs. vojakmi prešla v bojoch o Kyjev.

Výroba osvedčených húfníc pokračovala aj po roku 1945. Čína získala licenciu na jej výrobu a s označením vzor 54 (resp. 54-1) ju produkovala vo veľkom. Sovietska 122 mm kanónová húfnica vzor 1938 sa po vojne licenčne vyrábala aj v Československu v Dubnici nad Váhom, ktorá sa od 50. rokov stala hlavnou výrobnou základňou delostreleckého materiálu. V období rokov 1953 – 1957 sa v Dubnici vyrobilo 1 361 ks tejto zbrane. Húfnica bola zavedená po vojne do výzbroje československej armády, kde predstavovala najrozšírenejší delostrelecký prostriedok. V Čs. armáde slúžili húfnice vz. 38 do polovice 70. rokov. V období rokov 1950 – 1960 produkoval húfnicu M-30 aj závod Huta Stalowa Wola v Poľsku, kde bola známa ako Wz. 1938. Licenčne sa vyrábala aj v bývalej NDR a v Bulharsku.

Text a foto: Mgr. Gabriel Blaško
Vojenský historický ústav

Informácie o expozíciách Vojenského historického múzea, otváracích hodinách a vstupnom nájdete na webovej stránke www.vhu.sk

Sovietska 122 mm kanónová húfnica vz. 38 zo zbierok Vojenského historického múzea – Muzejného oddelenia Svidník